

سۆزۈك

قەشقەر ئۇيغۇر نەشرىياتى

يادىكار

سۆزۈك

قدشقدەر ئۇيغۇر نەشرىياتى نەشر قىلدى
شىنجاڭ شەنخۇا كىتابخانىسى تارقىتىدۇ
«قدشقدەر گېزىتى» باسما زاۋۇدىدا بېسىلدى
ئولچىمى: 1092 × 787م.م، 32 كەسىلەم
6 باسما تاۋاق

1983- يىلى 10- ئاي 1- نەشرى
1983- يىلى 12- ئاي 1- بېسىلمىشى

سانى: 4500 - 1

كىتاب نومۇرى: 33 - 10264
باھاسى: 0.29 يۈەن

نەشرىياتتىن

شائىر سۇزۇك (مەھەممەت ئىمىن توختىنىياز) 1920 - يىلى خوتەن ۋىلايىتىنىڭ چىرىيە ناھىيىسىدىكى بىر قولى ھۇنەرۋەن ئائىلىسىدە تۇغۇلغان، 1929 - يىلى ئاتا - ئانىسى بىلەن بىللە يەكەنگە كېلىپ ئولتۇراقلىشىپ قالغان. دەسلەپ دىنى مەكتەپتە، كېيىن يەكەندە ئېچىلغان «مەتلى ئىل ئېرىپان» ناملىق يېڭى مەكتەپتە ئوقۇغان. 1938 - يىلىدىن 1943 - يىلىغىچە يەكەن، مەكتەپ، خوتەن قاتارلىق جايلاردىكى ئۇيغۇر مەدىنىي ئاقارتىش ئۇيۇشمىلىرىدا كاتىپ بولۇپ ئىشلىگەن، 1947 - يىلىدىن 1949 - يىلىغىچە گومىنداڭ تۇرمىسىدا ياتقان. ئازاتلىقتىن كېيىن، يەكەن ۋىلايەتلىك ئۇيغۇر مەدىنىي ئا - قارتىش ئۇيۇشمىسىدا مۇئاۋىن رەئىس، يەكەن ناھىيىسىگە مۇ - ئاۋىن ھاكىم، «يەكەن گېزىتى» گە مۇدىر، سابىق يەكەن ۋالى مەھكىمە مەدىنىي - مائارىپ بۆلۈمىگە مۇئاۋىن باشلىق قاتارلىق ۋەزىپىلەردە بولغان.

شائىرنىڭ ئىجادىي پائالىيىتى 1943 - يىلى باشلانغان بولۇپ، شېئىرلىرى سۇزۇك تەخەللۇسى بىلەن مەتبۇئاتتا ئېلان قىلىنغان. ئازاتلىقتىن كېيىن، بولۇپمۇ «4 كىشىلىك گۇرۇھ» يوقىتىلغاندىن كېيىن، شائىرنىڭ ئىجادىي پائالىيىتى تېخىمۇ گۈللەپ ياشىدى. ئۇنىڭ شېئىرلىرىدىن ئۇيغۇر كىلاسسىك ئەدەبىياتىنىڭ ئەنئەنىۋى ئىسىل تەسىرىنى، خۇسۇسەن، ناۋايى، مەشرەپ، فۇزۇلى، فۇرقەت، خىسلەت قەشقەرى قاتارلىق نامايەندىلىرىمىزدىن ئۈلگە ئالغانلىغىنى ئېنىق بىلىۋېلىشقا بولىدۇ. بۇ توپلامغا شائىرنىڭ ئازاتلىقتىن ئىلگىرى ۋە كېيىن يازغان شېئىرلىرىدىن بىر قىسمى تاللاپ كىرگۈزۈلدى.

مۇندىر دىچە

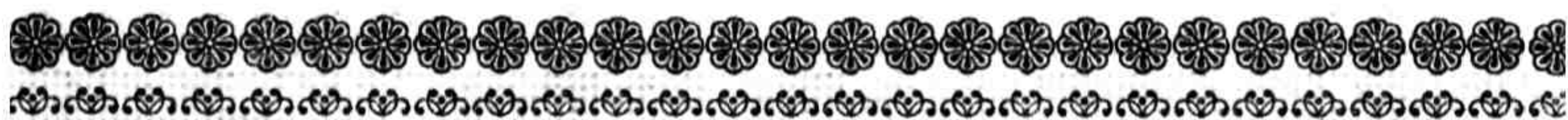
- 1 غەدىكىن بېشىم.....
- 2 پەلەكتىن شىكاپەت.....
- 3 چەرخگە خىتاپ.....
- 5 غەم.....
- 7 كۈنلەر.....
- 9 دوستۇمغا.....
- 11 بىر دەرتتە ئىنىڭ ئوز بەختىدىن شىكاپىتى.....
- 13 زامان.....
- 14 پۇتكۈل خاتا.....
- 17 ئوتتەز دەۋران.....
- 19 ئەسلىك شۇ ھامان.....
- 20 غازلار ئوچقاندا.....
- 21 ئەركىنلىك ئىشقى.....
- 23 ئىزلىسە.....
- 25 تاپ.....
- 26 ئى جاھان.....
- 27 سۈي ۋەتەننى جان بىلەن.....
- 29 ئىپىت!.....
- 30 پارچە.....
- 31 نەۋقىران كوئىلۇم.....

- 33 بىر بەختسىزنىڭ يىغىسى
- 34 ئۇزۇن سەپەر
- 35 ئوتتۇپ
- 36 كوزۇم
- 38 ياشلىغىمنى ئەسلىگە ئىدە
- 41 ئىلىم - بىپايان پازىدۇر
- 42 پارچە
- 43 سۇيگۇ نىمە؟
- 44 ھاۋايى نەسىمگە
- 45 سۇيىمەن ھىجراننى
- 46 ئوغلۇمغا بەندۇ - نەسىمگە تىم
- 48 پارچىلار
- 49 نەسىمگە
- 50 ئەپسۇس
- 51 ياشلىغىمغا دەرىخا!
- 52 ھىجران
- 54 ساڭا
- 55 سايرايمەن
- 57 سۇيىمەن سېنى
- 58 ياشلىق دىگەن
- 60 يەنە
- 61 گۈل ئىشقىدا
- 63 ۋاقتىدۇر
- 65 ئۇلۇغ سەركەردە
- 67 ۋەتىنىم

69 گىچىدە
71 يېڭى يىل ئىلھامى
72 نەسەھەتنامە
74 بىلىم ھەققىدە
76 سايرايمەن
77 ئوزۇمگە
79 قەلىمىگە
81 باھار
82 ئانا يۇرتقا
84 ئوزگىچە
86 ھاياتنىڭ پارلاق
88 تاپتىم
89 يالغانچىنىڭ ئاقىۋىتى
91 يازغىنى قەلەم!
94 شائىرانە خىيال
96 پەن - تېخنىكىغا مەدھىيە
98 ۋەتەن ھەققىدە مۇشەددەس
100 يۇرتۇم
102 ئۇستازىمغا
104 ۋاقىتنىڭ قەدىزلىكى يەت!
105 بى مۇشەققەت يوق ھۆتەر
106 ئوغلۇمنىڭ خېتىگە جاۋاب
110 دولانغا مۇھەببەت
113 تويۇڭغا مۇبارەك
115 جۈلبۈل بىلەن سۆھبەت

- 117 مۇنەللىم
- 119 ئويغاندىم
- 121 قەلبىم خىتاۋى
- 123 ئومۇرنى نەۋ باھار ئوتكۈز
- 125 تۇرمۇش — مەكتەپ دىمەكتۇر
- 126 بۇلبۇل ۋە گۈلچى
- 130 پۈتمە
- 131 بېخىل (مەسەل)
- 133 تەسەۋۋۇر قىل
- 134 دوستۇمغا تەسەللى
- 136 ئاچكوز
- 139 جان ۋە تەن ھوسنىۋىگە بۇلبۇل مەن
- 140 سۇيگۈ توغرىسىدا
- 141 ھايات ھەققىدە مۇخەممەس
- 143 كەل
- 144 ۋە تەن سۇيگۈسى
- 145 شائىرنىڭ سوزى
- 147 ئومۇر — ئاتقان ئوق
- 149 كېلىپ كورسەڭ
- 151 سوزلىرىڭ ئىلھام ماڭا
- 152 قوينۇڭ گۈلۈستان بولغۇسى
- 154 ئەستە تۇت!
- 155 كەتسە
- 156 تىكەندىن قورققان بۇلبۇل ئەمەس
- 158 موماي بىلەن قىز

163 ۋېيتقان ئىدىمغۇ ، ئى كوڭۇل؟
165 مەرسىيە
167 خوتەن
169 تارىخ
171 قەغەز
172 كەل ئى سازەندە !
173 تارىم دەرياسى
176 تەكە بېۋرغا تەربىيە
177 پارچىلار
178 يىللار
180 تارىخنى ئسۇگەن
182 يادىكار

غەمكىن بېشىم

بۇ بېشىمنىڭ دۇنيادا ئوتكەنمۇ غەمسىز بىردەمى،
يوق ئۇنىڭ بىر مەھرەمى، ئەسرارى، مۇشپىق ھەمدەمى.
ئاھ! يۈزىڭ ئاھ! دۇر، بوكۇمى غۇربەت ئاستىدا،
ئوتتى قاخشاپ ھەركۈنى، دەردىگە تاپماي مەرھەمى.
بولسىچۇ بىر ئىچكۈيەر، دەردىمگە دەرمان كاشكى؟

كىمگە زارلاپ يىغلىسۇن، توكسۇن كوزىدىن شەبنەمى،
يوق ئىكەن بۇ چەرخنىڭ تاقىدا بىر نەقىشى ۋاپا،
بەلكى يۈز نەقىشى جاپاسى بار پۇتۇلگەن مىڭ غېمى.
تارت ئوزۇڭنى ئى سۇزۇك دەۋرانغا قىلما ئىتىماد،
كوپدۇر ئاداۋەت دىلىدە، باردۇر ئىشىڭغا بەرھەمى.

1944 - يىلى

پەلەكتىن شىكايەت

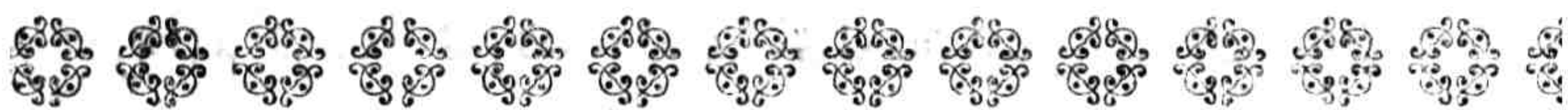
نىچۇن ئى چەرخ زالىم بىزگە بىداد ① ئەيلىدىك مۇنچە ؟
سىتەن تىنى بىلەن ئوزۇڭنى جەللاد ئەيلىدىك مۇنچە ؟
جاپا تاغدىگە تاشلاپ جەبرى بۇنياد ئەيلىدىك مۇنچە ؟
سېلىپ ھىجران ئوتىغا دىلنى فاشاد ئەيلىدىك مۇنچە ؟
رەقىپ بەزىدىن يورۇتماق بىلەن ئاباد ئەيلىدىك مۇنچە ؟

يېتىشمەس كەپىمىزگە شادىمانلىقتىن ھاۋا نىچۇن ؟
توكۇلمەس جامىمىزگە قەترە - بىر فولتۇم داۋانىچۇن ؟
ھەمىشە قان يۇتارمىز تاپماي ئىنسانىي باھا نىچۇن ؟
نىسپ ئەتتىك رەقىپ ئەھلىگە يۈز زەۋقۇ - ساپا نىچۇن ؟
زۇلۇم تاغىنى بىكەس ② لەرگە قات - قات ئەيلىدىك مۇنچە ؟

نە قىلغانغا بۇ يەڭلىغ ھىلە تورىغا ئىلىندۇردۇڭ ؟
قىلىپ ناھەقلىغىڭنى، ھەقنى ناھەققە بېقىندۇردۇڭ ؟
قىلىپ داغۇلىقىنى، ھەر قەدەمدە بىزنى پەنتۇردۇڭ ؟
مالالەت چاڭلىرىنى بۇ سۇزۇك قەلبىمگە قوندۇردۇڭ ،
نىچۇن ئى چەرخ زالىم بىزگە بىداد ئەيلىدىك مۇنچە ؟ !

1944 - يىلى ، 6 - ئاي .

① بىداد - زۇلۇم .
② بىكەس - بىچارە .

چەرخگە خىتاپ

نىدۇر ئەيىبىم ، گۇناھىم ، چەتكە قاقتىڭ نابىدار ئى چەرخ!
يامان كوز بىلەن باقتىڭ مۇنچە قىلىدىڭ خارۇ - زار، ئى چەرخ!
كوڭۇلنى داغۇ - ھەسرەت بىلەن قىلىدىڭ شۇئىلەۋار ① ئى چەرخ!
جاھاننى مۇنچە قىلىدىڭ كوزلىرىمگە گورى - تار، ئى چەرخ!
ئاداۋەت تاشلىرىدىن كوكرىگىمنى زەخمىدار، ئى چەرخ!

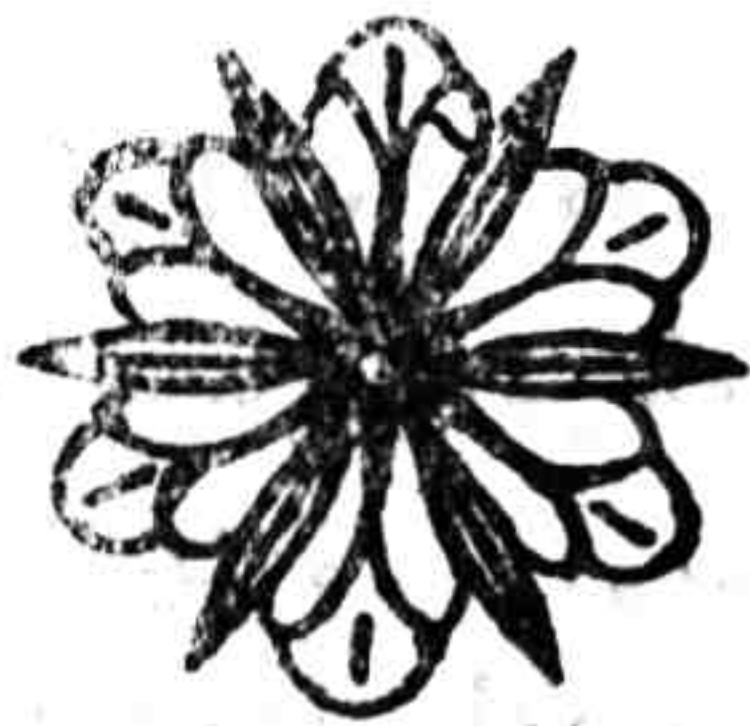
نىمىشقا ئوت سېلىپ كوڭلۇمگە ھەم جىسمىمنى ياندۇردۇڭ؟
قويۇپ توغرىنى تەشنىلىقتا، ئەگرىلەرنى قاندۇردۇڭ؟
ھەقىقەت مەشئىلىمنى ئوچۇرۇپ، زۇلمەتتە قالدۇردۇڭ؟
ئۇياتماستىن ئوزۇڭگە پەخىر ئەيلەپ ناغرا چالدۇردۇڭ؟
بى ئار ، شەرمەندە ، رەسۋالىقتا داڭلىق - نامىدار ئى چەرخ!

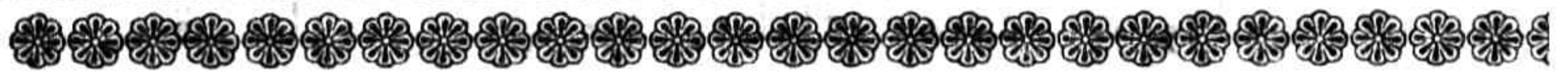
جاھاندا قالدۇمۇ سەن قىلمىغان ھىچ ئەسكىلىك بىزگە؟
قاچان سايەگدە بولدى بىر پاراغەت - كەڭرىلىك بىزگە؟
قىلۇرسەن دەمبەدەم بىر يېڭىگىنە - ئەگرىلىك بىزگە؟
بولۇپدۇر ئادىتىڭ بوھتان بىلەن شەرمەندىلىك بىزگە ،
قاچان بولغان يۈزۈڭدە ، نە سوزۇڭدە ئېتىۋار ئى چەرخ!

① شۇئىلەۋار - ئوتنىڭ شولمىسى - ئوتلۇق .

زۇلۇم ئوتىدا ئورتەپ ئەلنى قىلدىڭ سەن بوزەك تاكى ،
كورەرسەن قىلمىشىڭنىڭ مېۋەسىنى كېلىچەك تاكى ،
ئوزۇڭنى زور بىلىپ مەغرۇر بولۇرسەن ئى پەلەك تاكى ،
بولۇرسەن ئاقىۋەت مەزلۇملەر ئاھىدىن ھىلاك تاكى ،
بۇ تارىخىي ھوكۇمدۇر ، قانغا قاندۇر ، قەرزىدار ئى چەرخ !

1945 - يىلى ، 3 - ئاي .

غەم

كوزلىرىمنى قىلدى مۇنچە دەمبە دەم ھەيرانە غەم،
خاتىرەمنى ئۇنچى - ماچاندەك چېچىپ ھەر يازە غەم.

قوغلىغاي قاچسام قۇتۇلماقنىڭ ئىلاجى بولمىغاي،
ئەيلىگەي كوڭلۇمنى بىئارام قىلىپ ۋەيرانە غەم.

مەن قۇرۇتماق بولمەن غەم يىلتىزىنى ھەر كۈنى،
تۈگىمەك ئورنىغا بولغاي ھەر بىرىنىڭ دانە غەم.

نە قىساسى بار ئىدى بۇ غەمنىڭ مەندە بىلمىدىم،
ئوت بولۇپ كويدۇردى ئۇ، قىلدى مېنى پەرۋانە غەم.

بىر ئەسىرى غەم بولۇپ جاندا پاراغەت قالمىدى،
كوڭلى قاتتىق، تاش يۈرەكلىكتە ئەجەپ يىگانە غەم.

ھىچكىمگە بولمىغاي بىر زەررە مۇشپىق، مېھرىبان،
تاش ئىرۇر ھىچ يۇمشىماس ھەم ئېرىمەس مۇزخانە غەم.

قېرىتار مەن دەپ مېنى، قىلغاي ھەمىشە پوپوزا ،
قارا مۇشۇك كورسىتىشنى قىلدى ئۇ دەسمايە غەم .

ئاز ئەمەستۇر قىلغان - ئەتكەن ئىشلىرى - دۇشمەنلىكى ،
سالدى زۇلمەت بۇلۇتىدىن بىر قاراڭغۇ سايە غەم .

دائىما ھەمرا داڭغا يوق ئايرىلىشنىڭ چارىسى ،
ئەل ئارا داستان بولۇپ تارقالدى بۇ ئەپسانە غەم .

قانچە غەم چەكسەممۇ مەيلىدۇر ئىگىلىمەيدۇ بېشىم ،
ئۇرۇنۇپ بوي ئەگدۇرۇشكە بولمىسۇن ئاۋارە غەم .

بۇ دىلىم تۇرمۇشنى كوزلەپ چىقىمىغاي ھەق يولىدىن ،
قىلسا مەيلىدۇر دىلىمنى لەختە - لەختە پارە غەم .

تۇتتى كۆڭلۈم سەھنەسىدە بىر ئۇلۇغ غايە ماكان ،
بۇ سۆزۈكنى ئاجرىتالماس غايەدىن بىگازە غەم .

1945 - يىلى ، 5 - ئاي .

بۇ كۈنلەردە چىنالىقنىڭ يەنە بىر خىل مەنىسى بار.

بۇ كۈنلەردە چىنالىقنىڭ يەنە بىر خىل مەنىسى بار.

بۇ كۈنلەردە چىنالىقنىڭ يەنە بىر خىل مەنىسى بار.

بۇ كۈنلەردە چىنالىقنىڭ يەنە بىر خىل مەنىسى بار.

كۈنلەر ئوتىدىكەن كارۋاندەك مېڭىپ ،
ھاياتنى ئۇپىرتىپ تۇرمۇشنىڭ غېمى .
كونىسى كەتسە ، يېڭىسى كېلىپ ،
ئوزگىرىپ تۇرار كەن ئادەمنىڭ ئېڭى .

غەم - غۇسسە يامغۇرى ياغار توختاۋسىز ،
تارىخ بۇلۇتلىرى يامغۇرغا سەخى .
قايغۇلار تاغ كەبى باسار ئاياۋسىز ،
ئۈمىت ئوز ئالدىشىدىن توختىماس تېخى .

شۇندا ھەم ئۈمىتنىڭ تارىخنى چەكتۈك ،
ئۈز مەستىن ئوقۇدۇق جاراڭلىق ناخشا .
ئۈمىت بىخلىرىغا قاندىن سۇ بەردۈك ،
خاتىرە نەقىشى بار تارىخىي تاشتا .

كۈنلەر بولماقتىدۇر سەپ تۈزۈپ راۋان ،
يولدا قالدۇرۇپ ئۈزۈلمەي غەۋغا .

تەرك ئۈچۈن كۈتەردۈك دەھشەتلىك بوران ،
 بۇ ئىلھام تەرك سۈيگەن ئىنسانغا سوۋغا .

شۇ ئوتكەن كۈنلەردىن ياسالدى تارىخ ،
 قالدۇرۇپ ئەۋلاتقا ئىبەرەتلىك داستان .
 نىجاتلىق ئىزلىگەن ئاق دىل ئىنسانلار ،
 تاپىدۇ دەردىگە جەڭگاھدىن دەرمان .

بىر كىيىم ئۆزىگە ئالغان ئىنسانغا ،
 بىر سۆز ئۆزىگە ئالغان ئىنسانغا .
 1945 - يىلى 5 - ئايدا

بىر كىيىم ئۆزىگە ئالغان ئىنسانغا ،
 بىر سۆز ئۆزىگە ئالغان ئىنسانغا .
 بىر كىيىم ئۆزىگە ئالغان ئىنسانغا ،
 بىر سۆز ئۆزىگە ئالغان ئىنسانغا .

بىر كىيىم ئۆزىگە ئالغان ئىنسانغا ،
 بىر سۆز ئۆزىگە ئالغان ئىنسانغا .
 بىر كىيىم ئۆزىگە ئالغان ئىنسانغا ،
 بىر سۆز ئۆزىگە ئالغان ئىنسانغا .

بىر كىيىم ئۆزىگە ئالغان ئىنسانغا ،
 بىر سۆز ئۆزىگە ئالغان ئىنسانغا .
 بىر كىيىم ئۆزىگە ئالغان ئىنسانغا ،
 بىر سۆز ئۆزىگە ئالغان ئىنسانغا .

دوستۇمغا

بايان قىل نە ئۇچۇن دوستۇم، بۇ دەرتكە مۇپتالادۇرسەن؟
قاچانلاردىن بېرى ئى دىل شىكەستە، بىناۋادۇرسەن؟
چېكەرسەن مۇنچە كوپ غەملەر، تىلىڭدا ئاھۇۋادۇرسەن،
مەگەر دەردىڭگە ھىچ دەرمان تېپىلماي بى داۋادۇرسەن؟
نە ئىزلەرسەن، تەلەپ دەشتىدە كەزگەن بىرگا دادۇرسەن؟

سېنىڭ بۇ ھىلىگەر كوز ياكى كوكسۇڭگە تاش ئاتقانمۇ؟
ۋەيا بۇ زوراۋان زورلۇق تىغىن باشىڭغا تارتقانمۇ؟
بولۇپدۇر تور - توشۇك باغرىڭ ئوقۇبەت ئوقى پاتقانمۇ؟
ئېلىپ ئەركىڭنى قولدىن، قۇل قىلىپ قۇلدارغا ساتقانمۇ؟
دىماغىڭدىن چىقار دۇتلەر، چىرايىڭ كەھرىۋادۇرسەن.

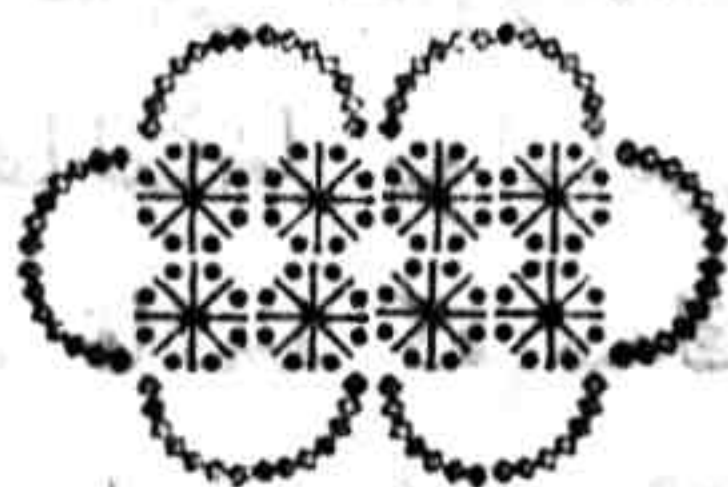
خىيالىڭ مىسلى خاھان كەبى سۇرۇلمىش بۇ سەۋدادە،
ۋە لېكىن شۇم پەلەك ھالىڭغا بولماس زەررە پەرۋادە،
قويۇن يەڭلىغ ئەگەرچە قانچە كەزسەڭ دەشتۇ - سەھرادە،
ھەقىقەتتىن ھىچ ئەسەر تاپمىغىڭدۇر ئۇشبۇ ئەسنادە،
يېتىپ قەدرىڭگە بۇ خارلىق ئىگىڭدە كەم باھادۇرسەن.

يېراقتۇر ئاسمان، يەر قاتتىق، ئەھۋالنىڭ زەبۇن شۇنچە،
كوتەردىڭ دەردۇ - كۈلپەت يۈكىنى، باغرىڭدا خۇن شۇنچە،
سېنى بۇ ھاياتتا تاشلاپ قايسى كۈچ قىلدى " ئويۇن " شۇنچە؟
تاڭاتماس كېچىمۇ، بۇ نە ئۇچۇن بولدى ئۇزۇن شۇنچە؟
قاچاندىن بېرى ئى دوستۇم بۇخىل بەختى قارادۇرسەن؟

مالالەت قامىتىڭ - بەستىڭگە يۈك بولغان ئېغىر تاغدۇر،
مەگەر كوڭلۇڭ سېنىڭ ئەل قايغۇسى - دەردىگە ئورتاقتۇر،
ۋەتەنپەرۋەر كىشىنىڭ قىسمىنى قانلارنى يۇتماقتۇر،
شۇنىڭ ئۈچۈن ئەزىزىم كوكرىڭنىڭ ئارمان بىلەن داغدۇر،
ۋەتەن قايغۇ - غېمىگە، ھەسرەتتىگە ئاشىنادۇرسەن.

جاپا ھەر جەبرى چەكسەڭ چىدا، ئوز غايەڭگە سادىق بول!
مۇشەققەت تاغىنى قاز، ئوزنى پەرھات ئەيلە ئاشىق بول!
بولۇپ ئاتەشكە ئاشىق، ئايلىنار پەرۋانە چاغلىق بول!
ئۈمىتتۇار بول! كۈرەش سازىنى چال! ئىشلەشتە ئاڭلىق بول!
ئاشار غايەڭ ئەمەلگە ئاقىۋەت مەتلۇپ راۋادۇرسەن.

1945-يىلى، 8 - ئاي

بىر دەرتمەننىڭ ئوز بەختىدىن شىكايىتى

زەبۇن بەختىم، قارا بەختىم، ساقايماس بۇ يارا بەختىم،
كوزى ئالدىدا بۇ دۇنيا يۇزى ماتەم سەرا بەختىم،
جاراھەتلىك دىلى دائىم، غېمى بى ئىنتىھا بەختىم،
گىرىپتارى ئەلەم بولغان قەپەزگە مۇپتالا بەختىم،
غەمى ئەپزۇن ① دىلى مەھزۇن، زەھەر - زەققۇم غىزا بەختىم.

بېشىنى قويغىلى يوقتۇر جاھاندا بىرغىرىچ جايى،
قولىنى ئالغۇدەك دوستى، نە بولسۇن مېھرىبان يارى،
كۈنى تۇندۇر قارا گوردەك، پەلەكنىڭ بارمۇ پەرۋايى،
قۇلاقلەرگە يېتىشمەيدۇ ئۇنىڭ پەرياد بىلەن ئاھى،
كىشى دادىغا يەتمەيدۇ، ئۇمدى بى داۋا بەختىم.

دىلى قايغۇ بىلەن تولغان بۇلۇتلۇق ئاسمان گويا،
زامانىنىڭ زەپتى - زۇلمىدىن چىرايى زەپىران گويا،
دىماغىدىن چىقارمىش دۇت، زامان بەرمەي ئامان گويا،
تېمىپ لەئلى بەدەخشانىدەك كوزىدىن يەرگە قان گويا،
قەيەردە دەرت - ئەلەم بولسا رەپىقۇ - ئاشىنا بەختىم.

① ئىپزۇن - كوپ

تېپىلمايدۇ ئۇنىڭ سىلى بۇ ئەيۋانى جاھان ئىچرە،
سانالماي ياخشىلاردىن ھېچ چىقىپ نامى يامان ئىچرە،
بېشى پاتمايدۇ ئالەمگە، تونۇلغاندۇر گۇمان ئىچرە،
تۇرارغا ئىختىيارى يوق ئۇچۇن ھەريان بوران ئىچرە،
ساماندىن ئېتىۋارى كەمدۇر، قەدىدىن جۇدا بەختىم.

بولۇپتۇر بۇ چۇمەن قوينى ئاڭا چاھى بىژەن ① يەڭلىغ،
تۇغۇلغان ئوز دىيارىدە يۇرەر خار، بى ۋەتەن يەڭلىغ،
جاھاندا يوق ئىرۇر دەپسەندە بولغان بۇ چۇمەن يەڭلىغ،
كورەر گۇلزارى ھوسنىنى رەقىپلەر بىر تىكەن يەڭلىغ،
ھەمىشە ئاڭلىشى دەشنام - ھاقارەت، ناسىزا بەختىم.

پەلەك جانلاردىن تىغ تارتىپ قېنىم توكمەككە قوزغالدى،
سېلىپ نەشتەر، زەھەر ئالۇر يەنە كوكسۇمگە داغ سالدى،
توسۇپ ئەدلۇ - ئادالەتنى، ھەقىقەتكە تاقاق سالدى،
ئەگەر سوز ئاچسا ھەر بىر تىل قىلىپ تەھدىت تۇۋاق سالدى،
ھىكايەت كوپ بايان قىلسام تۇگەنمەس ماجرا بەختىم.

1945 - يىلى، 9 - ئاي.

① چاھى بىژەن - پىردەۋسى شاھنامىدىكى بىژەن دەپ ئاتالغان

سىر كەردە قامالغان چاھ - زىندان.

زامان

ئارزۇلەرگە نەزەرسىز ئوتتى بىپەرۋا زامان،
 ھىلىگەر، مەككار، مەتئۇملۇق بىلەن يەكتازامان.
 مەن زاماننى قىلمىدىم مۇنچە زالىم دەپ خىيال،
 بۇ خىيالىنى ئاستىن - ئۈستۈن ئەتتى بۇ رەسۋا زامان.

بار ئىدى دىللاردا ئاندىن چىن جارائەت - زىددىلەر،
 بۇ جاراهەتلەرگە بەس، تۈز سەپتى بۇ تەرسا زامان.
 بىگۇنالەر قەلبىگە ئەشتە ئۇرۇشتىن توختىماي،
 ئىچتى مەزلۇملەر قېنىنى، قانغا بۇ تەشنا زامان.

بۇ زامان ئوزىنى پاش ئەتتى بۇزۇق گىرداردىن،^①
 شۇبھىسىز زاۋالغا يۈزلەندى چوقۇم گۇمرا زامان.
 تونۇدۇق ئەمدە زاماننىڭ تەھتىنى كوزنى ئاچىپ،
 بى نو مۇستۇر، بى رەھىمدۇر ئادىتى ئىغۋا زامان.

1945 - يىلى 11 - ئاي.

① گىردار - ئادەت، قىلىق، قىلمىشى.

پۈتكۈل خاتا

بۇ زاماننى تونۇماستىن ئوتكىنىڭ پۈتكۈل خاتا،
مۇنچە غەپلەت ئۇيقىسىغا چوڭكىنىڭ پۈتكۈل خاتا،
دەردىڭگە بولماس داۋا، ياش توككىنىڭ پۈتكۈل خاتا،
ئازغىنا بىر ئىشنى كورسەڭ ھۈرككىنىڭ پۈتكۈل خاتا،
يوقمۇ سەندە بىر شىجائەت، قورققۇنۇڭ پۈتكۈل خاتا.

ئوز يولىنىڭ ھەقلىغىگە كىم ئىشەنچ قىلسا ھامان،
بۇ ئىشەنچتىن ئوز ۋۇجۇدىغا تاپارقۇۋۇت شۇئان،
قايتىمىغاي بولسا يولىدا خاھى تاغ، خاھى داۋان،
يانمىغاي باسقان ئىزىدىن شىر سۈپەت بولغاي راۋان،
بۇ ھەقىقەتكە گۇمانلىق بولغىنىڭ پۈتكۈل خاتا.

ئەمەس قادەم — ئوز ئېلىنىڭ دەردىدە ئورتەنمىسە،
بولمىسا زۇلمۇ — سىتەمگە نەپىرىتى يىر كەنمىسە،
قۇتۇلۇش يولىنى ئەقلىن ئىشلىتىپ، ئورگەنمىسە،
بولسا غەمىز بىر كوتەكتەك تەپسىمۇ تەۋرەنمىسە،
بۇ ئولۇككە جان بېرەي دەپ ئۇرۇنغىنىڭ پۈتكۈل خاتا.

شۇ زىمىننىڭ دان چېچىپ ئالدىغا، سۇنۇپۇل ئۇنىمىگەي،
بۇ يامان يەرگە كىشى ئاۋارە ئىشلەپ يۈرمىگەي،
تۈكۈم سوزىنىڭ گەۋھىدىن ئالدىغا، ئەسلا بىلىمىگەي،
ئۇيغىتىپ بولماس ئۇنى، ھۇشىغا ھەرگىز كەلمىگەي،
بۇ كۆكەرەس شورغا دىخان بولغىنىڭ پۈتكۈل خاتا.

بامسا ناگاھى پالاكەت تاغى باشىڭنى سېنىڭ،
كۈتسە ئۇشتۇمتۇت ھالاكەت چاھى باشىڭنى سېنىڭ،
يىرتسا كوكسۇڭنى جاپا تىرناغى باغرىڭنى سېنىڭ،
قىلسا ئالودە زەھەر ناگاھى ئاشىڭنى سېنىڭ،
سەپدەشىڭنى ئوز پۈتۈڭىغا چاتقىنىڭ پۈتكۈل خاتا.

مەقسىدى بولغاي ھى سەر، كىمكى ئازماي يول تۇتار،
دوستلىرى كوپتۇر ھەقىقەت سۇيگۈچىنىڭ قول تۇتار،
ئويلا، ئىستىقبال ساڭا باغلاپ ئۈمىتلەر—كوز تۇتار،
ئۈچ ئىگىز، بۇركۈتكە ئوخشاش سال يېراقلارغا نەزەر،
ئۈچ، بەلەن پەسلەرگە ئەگىپ قونغىنىڭ پۈتكۈل خاتا.

بول تومۇردەك، دۇشمىنىڭ سىردىڭنى ئالماق ئىزلىسە،
پۈكۈمە تىز، تەسلىم بولۇشقا قانچە قىيناپ قىستاسە،
ئىچمە ئالداپ تۇتسا مەي، چىن پۈتمە شىردىن سوزلىسە،
پۈتمە نەيرەڭ ئىشلىتىپ، تاغلارنى يوتكەپ تۈزلىسە،
تىك تۇرۇپ ئولگەن تۈزۈك، بوي ئەككىنىڭ پۈتكۈل خاتا.

ئوز ئېلىك ھالىغا باققىن ، نە كېچەر كۈنى ئۇنىڭ ،
قالدىمۇ قىلچە جاھاندا ئىززىتى ، ئورنى ئۇنىڭ ،
بورىلەر ئىلىكىدە قويدەك قان ئىرۇر بۇرنى ئۇنىڭ ،
نان پۇتۇن قىلماق غېمىدە ئوتىدۇ ئومرى ئۇنىڭ ،
ئويلىماي خەلقىنى ، بى غەم يۇرگىنىڭ پۇتكۈل خاتا .

دۇنيادا تەڭداش تېپىلماس — قەدىردان يۇرتۇڭ سېنىڭ ،
تۇپرىغى كوزلەرگە سۈرمە — جانىجان يۇرتۇڭ سېنىڭ ،
ئوتمۇشى شەۋكەتكە تولغان قەھرىمان يۇرتۇڭ سېنىڭ ،
قالدى بۇ كۈنلەردە نىچۇن ئاتىۋان يۇرتۇڭ سېنىڭ ،
سەۋەبىنى سەن چۈشەنمەي تۇرغىنىڭ پۇتكۈل خاتا .

تۈلكە دۇشمەن بەزمىدە مەي ئىچمە ، ۋىجدان بولسا گەر ،
ئوز ئېلىڭنىڭ مېھرىدىن ۋاز كەچمە ، ۋىجدان بولسا گەر ،
تاغ كەبى بول بەر قارار ، تەۋرەنمە ، ۋىجدان بولسا گەر ،
توغرا يولدىن چىقما ھەرگىز ، سەندە ۋىجدان بولسا گەر ،
ئى سۇزۇك بول ئوت يۇرەكلىك ، ئوچكىنىڭ پۇتكۈل خاتا .

1946 - يىلى ، 4 - ئاي .

ئوتەر دەۋران

كۈن چىقار، كۈن پاتار ئوتەر دەۋران،
ھىچ ساقايماس داغ بىلەن ئارمان.

زوراۋانلار قولىدا ئەنگۈشتەر،
ئاتىۋانلار بوغزىدا خەنجەر.

قويغا بولدى پاسىيان بورى،
بولدى زۇلمەت ئەھلىنىڭ دەۋرى.

سۇ باشىدىن لاي بولۇپ ئاقتى،
كوزدە قانلىق ياش تولۇپ ئاقتى.

قارىلاندى كىمكى ئاق بولسا،
قەدىرلەندى كىم بۇزۇق بولسا.

ئەلنى قاپلاپ ئالدى تىرورلۇق،
ھوكۇمراندۇر يۇرتتا قانخۇرلۇق.

بولدى پاششاپ بولسا كىم ئوغرى،
قالدى توھمەتكە ئاڭكوڭۇل، توغرى.

كورستىپ ياغ، ئوپكىنى ساتقان،
ئوزىنى ماختاپ ياختىلار ئاتقان.

كورستىدۇ ئوزىنى پەرىشتە،
پاردخورلۇق ۋاستە ئىشىدە.

چەرخ زالىم ئاستىن - ئۈستۈن بول!
بىخ ۋە بۇنيادىڭ ① قومۇرۇل! گۈم بول!

قېرىغاننى ئورسەن ئاخىر،
ھوكى تارىخ بولغۇسى زاھىر.

قىلمىشنىڭ كوپ جاۋاپقا تەييارلان!
قانغا - قان بەرمەي قاچان ئىمكان!؟

1947 - يىلى، 7 - ئاي.

① بۇ ئاياد - يىلىمىزدا...

ئەسلىك شۇ ھامان

چېھرەڭدىن مېڭ دەۋزەخ ئىرۇر نامايان،
كوڭلۇڭ تار، كۈزۈڭ ئاچ شەرمىسىز زامان!
مېڭ نىقاپ تارتساڭمۇ ئەسلىك شۇ ھامان،
خۇنخور سەن، يىرتقۇچسەن، تىرناقلىرىڭ قان.

دەستۇرۇلئەمەلدۇر ① ساڭا قانخورلۇق،
گۇناسىز باش كېسىپ تىكلىمەك مۇنار.
ئادىتىڭ — ياخشىغا يامانلىق، زورلۇق،
يامانغا ھەر قاچان بولۇش مەدەتكار.

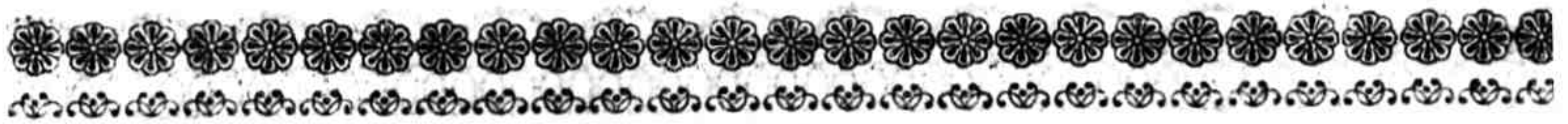
ساڭا ئۈمىت باغلىغان يىللەرگە لەنەت!
خۇشامەت قىپ ماختىغان يىللەرگە لەنەت!
تەڭسىزلىك مەنبىسى — زۇلمەت ئوچىغى،
قۇچىغىڭدا ئوتكەن يىللەرگە لەنەت!

ئاخىرى ساڭمۇ زاۋاللىق يىتەر،
ئاققۇسى شۇ چاغدا كوزلىرىڭدىن قان.
چاقىنار چېكىمىزدە ئۈمىت چېچىڭى،
سۈزۈك تاڭ يۈز ئاچار، كېتىپ شىبىستان ②

1947- يىلى، 12 - ئاي.

① دەستۇرۇلئەمەل - قوللانما

② شىبىستان - قاراڭغۇلۇق، كېچە

غازلار ئۇچقاندا

ئۇ ئۇلۇغ قەدىمكى شەيخە پەيغەمبەر
ئۇ ئۇلۇغ قەدىمكى شەيخە پەيغەمبەر
ئۇ ئۇلۇغ قەدىمكى شەيخە پەيغەمبەر
ئۇ ئۇلۇغ قەدىمكى شەيخە پەيغەمبەر
ئۇ ئۇلۇغ قەدىمكى شەيخە پەيغەمبەر
ئۇ ئۇلۇغ قەدىمكى شەيخە پەيغەمبەر
ئۇ ئۇلۇغ قەدىمكى شەيخە پەيغەمبەر
ئۇ ئۇلۇغ قەدىمكى شەيخە پەيغەمبەر
ئۇ ئۇلۇغ قەدىمكى شەيخە پەيغەمبەر
ئۇ ئۇلۇغ قەدىمكى شەيخە پەيغەمبەر

ئەركىنلىك ئىشقى يۈرەكتە يانار.
ئەركىنلىك ئىشقى يۈرەكتە يانار.
ئەركىنلىك ئىشقى يۈرەكتە يانار.
ئەركىنلىك ئىشقى يۈرەكتە يانار.
ئەركىنلىك ئىشقى يۈرەكتە يانار.
ئەركىنلىك ئىشقى يۈرەكتە يانار.
ئەركىنلىك ئىشقى يۈرەكتە يانار.
ئەركىنلىك ئىشقى يۈرەكتە يانار.
ئەركىنلىك ئىشقى يۈرەكتە يانار.
ئەركىنلىك ئىشقى يۈرەكتە يانار.

ئەركىنلىك ئىشقى يۈرەكتە يانار.
ئەركىنلىك ئىشقى يۈرەكتە يانار.
ئەركىنلىك ئىشقى يۈرەكتە يانار.
ئەركىنلىك ئىشقى يۈرەكتە يانار.
ئەركىنلىك ئىشقى يۈرەكتە يانار.
ئەركىنلىك ئىشقى يۈرەكتە يانار.
ئەركىنلىك ئىشقى يۈرەكتە يانار.
ئەركىنلىك ئىشقى يۈرەكتە يانار.
ئەركىنلىك ئىشقى يۈرەكتە يانار.
ئەركىنلىك ئىشقى يۈرەكتە يانار.

غازلارغا قاراپ قالدۇم بىر مەنۇت،
تەسەللى بېرىپ دىدىم ئوزۇمگە:
"قۇياش چىققۇسى يېرىلىپ بۇلۇت".
قۇياش چىققۇسى يېرىلىپ بۇلۇت.
قۇياش چىققۇسى يېرىلىپ بۇلۇت.
قۇياش چىققۇسى يېرىلىپ بۇلۇت.
قۇياش چىققۇسى يېرىلىپ بۇلۇت.
قۇياش چىققۇسى يېرىلىپ بۇلۇت.
قۇياش چىققۇسى يېرىلىپ بۇلۇت.
قۇياش چىققۇسى يېرىلىپ بۇلۇت.

1947 - يىلى.

سېنىڭسىز زەئىدەلىك ① دىن مۇردە ② بولغان مىڭ تۇمەن ياخشى،
سېنىڭسىز دۇر ئۇيۇق مەيدانى گويا گورغا ئوخشاش تار.

ئىرۇرسەن تەشەلەرگە سۇغا ئوخشاش بىر زەرۇر ئەشيا،
قاراڭغۇ تۇندە قالغانلەرگە كۇندەك بىر يورۇق رۇخسار.

سېنىڭسىز پەن، سەنئەت كەشپىياتى بولمىغاي مەۋجۇت،
ئىجادىيەت گۇلۇستانىغا سەنسىز ئاقمىغاي ئەنھار ③.

تىلەر بۇ شائىرنىڭ كوپتىن بىرى ئەييامى ۋەسلىڭنى،
ئالۇر جان نەقىردىگە ۋەسلىڭ شارابىنى، بولۇپ خۇشتار.

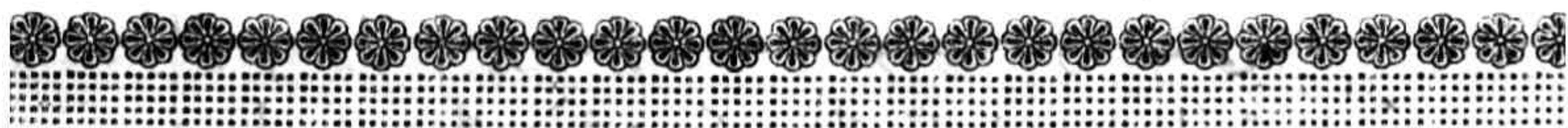
سېنىڭ ئىسىمىڭ جاھان ئەھلىگە ئەركىنلىك بىلەن مەشھۇر،
سۇزۇك ئىنسانىيەت قەلبىنى مەپتۇن ئەيلىدىڭ ئى يار.

1948 - يىل.

① زەئىدەلىك — تېرىكلىك

② مۇردە - ئولۇك

③ ئەنھار — ئوستەكە دەريا.

ئىزلىمىسە

ئەرزىگەي بۇلبۇل دىسەڭ، ھەركىمكى گۈلزار ئىزلىمىسە،
بەلكى گۈلزار ئىچىدە بىر گۈلگە خۇمار ئىزلىمىسە.

مۇددىئا گۈلزار سوزىدىن غايەۋى مەزمۇن ئىرۇر،
كىم بۇ مەزمۇن تەھتىگە يەتمەكنى دەركار ئىزلىمىسە.

كىم مۇشەققەتتىن ئەگەر باش تارتسا ئاشىق بولمىغاي،
تاپمىغاي مەقسەتكە يول، بى رەنج دىدار ئىزلىمىسە،

ئاچچىق - ئاچچىق غەم يۇتۇپ، باغرىنى خۇناپ ئەيلىگەي،
كىمكى ھىجران بابىدىن بىر ئەكس دىلدار ئىزلىمىسە.

ئۇرغاي ئوتقا ئوزىنى پەرۋانە يەڭلىغ ئول كىشى،
شەمى ھوسنىگە ئەگەر جاننى خېرىدار ئىزلىمىسە.

لازم ئول جە برۇ-مۇشەققەت ئوتىدا تاۋلانمىغى،
مىسلى زەردەك بۇقەدە كويمەك ئۇچۇن نار ① ئىزلىسە.

كىمكى ھىجران لەرزىتىن، قەدرىنى بىلمەيدۇ ئەگەر،
چىقسۇن ئول سۇيگۇ يولىدىن چەتكە، ئىمىكار ئىزلىسە.

بەس، تىكەن ئازاردىن ئوزىنى ئالماس دالدىغا،
كىم سۇزۇكتەك ئوزىنى گۈلگە تەلەپكار ئىزلىسە.

1948 - يىل، 3 - ئاي

تاپ!

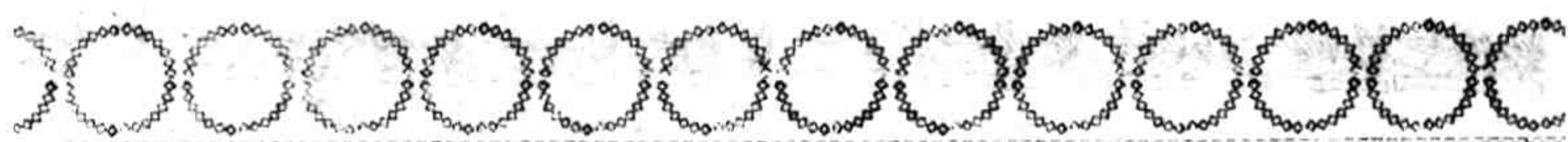
ئېزىتقۇلاردىن ئاجراتقىن ئوزۇڭنى، توغرى بىر يول تاپ!
غەرەزلەردىن دىلى خالى، مۇنەۋۋەر يارمەقبۇل تاپ!
تىلەرسەن مەنزىلى مەقسەتكە يەتمەكنى ئەگەر چىندىن،
داۋانلارنى بېسىپ ئوت، تايما يولدىن، ئوزنى دۇلدۇل تاپ!

ئىكەن زەخمىگە پەرۋا ئەيلىمە، داد ئەتمە ھەر كىمگە،
ئەگەر گۈلشەن تىلەككۈر، بول پىدا، ئوزۇڭنى بۇلبۇل تاپ!
چۈمەن كويپدۇر جاھاندا، ھەر چۈمەنگە باغلىما دىلنى،
خازانسىز بىر چۈمەن تاپ، بۇ چۈمەندە توزماس گۈل تاپ!

يىراقلارغا نەزەر تاشلا! بىلىمدىن جامى جەمشىد قىل،
بىلىم ئايىنەسىدە باق جاھانغا، ياخشى مەزمۇن تاپ!
خۇمارنىڭ دەپئىمگە شائىر شاراۋى ۋەسىل ئىزلەرسەن،
ئوزۇڭنى ھەر زامان خۇنابە يۇتماق بىلەن مەشغۇل تاپ!

رەقىپلەر-بەزمى، ياتلەر سازىدىن بىزار ئىرۇر شائىر،
ئاڭا ئى بەخت! مىللى ئەنچۈمەن تاپ! ياخشى مەرغۇل تاپ!

1948 - يىل، 5 - ئاي.

ئى جاھان

كۈلمىدىم بىر قانغۇدەك ئومۇمىدە سەندىن ئى جاھان!

قايىغۇلۇق بولدى ماڭا قوينۇڭدا گەچكەن ھەر زامان.

بىلىمدىم قانداق جىنايەت ئوتتى مەندىن قايسى ئەيىپ؟

نە ئۈچۈن مۇنداق زۇلۇملەر ئەيلىدىڭ بەرمەي ئامان؟

ياخشىنىڭ يولىنى تارقىلىدىڭ ئاڭا توسقۇن بولۇپ،

يولىنى كەڭ ئەيلىدىڭ—ھەر كىم ئەگەر بولسا يامان.

كىمكى سۇ كەلتۈرسە قىلىدىڭ خارۇ - زار، ئۇسسۇز ئۇنى،

كوزىنى كىم چاقسا بەلكىم سەن ئېزىز ئەتتىڭ ھامان.

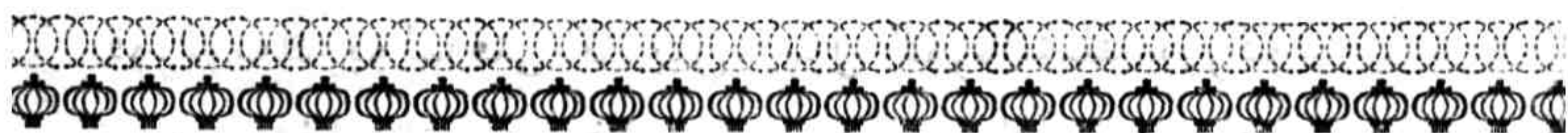
كىمكى گۈل ئۈندۈرسە باغرىغا تىكەن سانچىلدۇرۇپ،

كىم گۈلۈستاننى خاراپ ئەتسە دىدىڭ سەن قەھرىمان.

بىل شۇنى بۇ قىلمىشىڭغا ئاقىۋەت باردۇر سوراق،

تېرىغىنى ئورغايسەن ھوكىمى تارىخ بىگۇمان.

1948 - يىلى، 7 - ئاي.

سۇي ۋە تەننى جان بىلەن

ئى ئوغۇل سۇيىمە كىچى بولساڭ، سۇي ۋە تەننى جان بىلەن،
قىل ۋە تەننىڭ خىزمىتىنى جان تىكىپ ۋىجدان بىلەن.

ئورنىتىپ مېھرىن ئۇنىڭ، قەلبىڭنى روشەن ئەيلىگىن،
مىسلى زۇلمەت يورۇغان يەڭلىغ مەھى تابان ① بىلەن.

كىمكى مەزلۇم ئەل تەرەپتە — بول ئاڭا مۇشپىق، رەپىق،
تارتما بويى بىر جايدا، ئەلنىڭ غېمى يوق نادان بىلەن.

سال دىلىڭغا ئارزۇ — ئارماننىڭ يەكت ② گە ۋەھىرىن،
كىشى ئادەمدۇر — مۇقەددەس ئارزۇ — ئارمان بىلەن.

كەل ئولۇم مەيدانىغا، پۇرسەت تەقەززا ئەيلىسە،
باقىمىغىن ئارقاڭغا ئەسلا، مەرت ئولۇر جەۋلان بىلەن.

① مەھى تابان - تولۇن ئاي

② يەكت - مىسلى يوق ، يىگانە ، بىرلا

قورغۇنەك بولماقنى ئارىسىل، بول كۇرەشنىڭ دۇركۇتى،
تسره - زۇلمەتنى پاچاقلا خەنجىرى بورران ① بىلەن.

بىللە بولما بەدنىيەتلەر سوھبىتىدە - بەزىدە،
ئىچكىچە بىللە قەدەھنى، يۇت ئەلەمنى قان بىلەن.

ئى سۇزۇك ئەلنىڭ غېمىنى قىل ئوزۇڭنىڭ يولدىشى،
بەختلىكتۇر كىمكى بولسا بۇ غېمى جانان بىلەن.

1949 - يىل، 1 - ئاي.

① خەنجىرى بورران - ئوتتۇرا خەنجىرى

ئېيت!

تاشسا كوڭلۇڭ مەۋج ئۇرۇپ، بىر مەھرەمى - ئەسرارغا ئېيت!
كىم ئەسىرى دەردۇ - غەم بولسا، بېرىپ ئول يارغا ئېيت!

ئېيتما بى دەرتلەرگە زىنھار رەنجى - پىنھانىڭنى سەن،
گەنجى پىنھانىڭنى بۇ گەنج ئىشقىدا بىمارغا ئېيت!

چەكتىڭ ئول كۈلپەتلىنى، كى زەخمىدىن قاندۇر دىلىڭ،
زەخمىلىك قەلبىڭگە مەلھەم بولغۇچى دىلدارغا ئېيت!

كوكرىڭنىڭ كانىدا سىرىڭ گەۋھىرىدۇر قەدرىنى،
ئوزگىلەر بىلمەس ئۇنى، گوھەر شۇناس خوشتارغا ئېيت!

ئاچما غاپمىللەرگە تىل، نادانلەرگە ئەسرار دەپتىرىن،
ھەر سوزىڭنى ئاندىدۇر، چولپان كەبى بىمارغا ئېيت!

ئى سۈزۈڭ كوڭلۇڭنى ئورتەيدۇ ۋەتەن ئىشقى ئوتى،
كىم خەۋەردار بولسا بۇ ئوتتىن، ئوشۇل ھۇشيارغا ئېيت!

پارچە

ئەجەپ ھىجران ئوتى ئورتەپ، يۈرەك باغرىم كاۋاپ قىلدى،
يېنىپ تۇرغان يۈرەك دۇتى بۇراپ ھالىم خاراپ قىلدى،
ئوچۇرمەككە ئىلاج تاپماي، ئېقىتتىم سۇ قىلىپ ياشىم،
تۈگەپ ياشىم سۈيى قايناپ، ئازاپ ئۇزرە ئازاپ قىلدى.

1949 - يىل.

نەۋقىران كوڭلۇم

نۇرالماس ھىچقاچان توختاپ ئىزىدە بىر زامان كوڭلۇم،
ھەمىشە ئالدىراشلىقتا چاپار تىنماي ھامان كوڭلۇم.

قىلۇر شوخلۇق، ئىرۇر بەگۋاش نەسبەت ئاڭا تەسىرسىز،
يۇرەر ھەر بارە ئوز بىلگەن يولىدا بۇ نادان كوڭلۇم.

كىشىگە قىلچە سەزدۈرمەس ئوزىنىڭ سىرى - ئەسرارىن،
سوئال بەرسە سۇكۈت قىلغاي، جاۋاپسىز بى زابان كوڭلۇم.

يىگىتلىكتۇر تەمەنناسى، تىنىم تاپمايدۇ بىر سائەت،
قېرىلىقنى خىيال ئەتمەس، ھەمىشە نەۋقىران كوڭلۇم.

سېكۈنتتا كېزەر دۇنيا يۈزىنى ئايلىنىپ نەچچە،
بۇلۇتلارنى يېرىپ، پەرۋاز قىلۇر بۇ قەھرىمان كوڭلۇم.

ئىگىز تاغلار، دېڭىز - ئوكيانغا ئۇ قىلچە پىسەنت ئەتمەس،
يۈمۈپ - ئاچقۇنچە كىرىپىكىنى، ئوتەر ئاتلاپ داۋان كوڭلۇم.

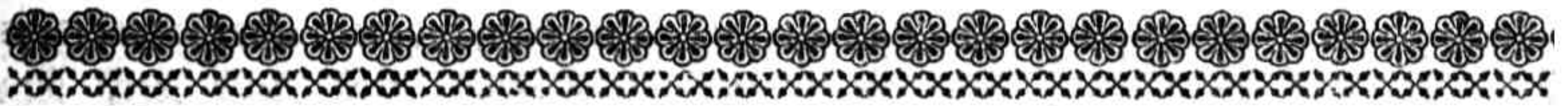
كوڭۇل چوڭمۇ ئوزۇڭدىن دەپ نەسىھەت قىلماڭ ئى دوستلار!
بوي ئەگدۈرگەن ۋۇجۇدۇم مۈلكىنى، بۇ ھوكمىران كوڭلۇم،

ئەچى تولغان ئۇنىڭ تارىخىي ئىبىرەتلەر يەكۈنىدىن،
توگەنمەس ماجرالاردىن تۈزۈلگەن داستان، كوڭلۇم!

ۋەتەن ئوغلانلىرىگە ئىسىغى كۈن، نەۋباھار يەڭلىغ،
ۋەتەن دۈشمەنلىرىگە ئېرىمەس مۇز - قەھرىتان، كوڭلۇم.

1949 - يىلى

بىر بەختسىزنىڭ يىغىسى

بەختسىزلىكتىن ئۇزارغان كېچىگە بولدۇم دۇچار،
تەلمۈرۈپ كۈتتۈم يورۇغلۇقنى، بولۇپ كوپ ئىنتىزار
ئىنتىزارلىق تارتتا - تارتتا سۇندى سەبرۇ - تاقىتىم،
ياشلىرىم پۈتتى ئېقىپ، ئەمدى كوزۇمدىن قان تامار.

بۇ زىمىستان تەھدىتىدىن قۇرۇدۇم، بولدۇم غازاڭ،
شاخلىرىمدىن تامدى قانلار، كەلسىچۇ كۈتكەن باھار؟
چولدا قالدىم سايىسىز، لەپ تەشنى، سەرتان پەسلىدە،
ئالدىماق بولدى ئېزىتقۇ، كوزلىرىم ئالدى غۇبار.

بۇ تاڭاتماس كېچىمۇ، يا چولمۇ پايانىسىز - ئۇزۇن؟
قايىسى بەختتۇر، قايىسى ئىقبال مۇنچە قاتتىق روزكار.
يا ئوزۇمدىن ئوتتىمۇ، ياكى قەلەمدىن كەتتىمۇ؟
نە ئۇچۇن كوكسۇمگە تەپتى تەتۇر ئىقبال، نابىكار؟!!

1949 - يىل.

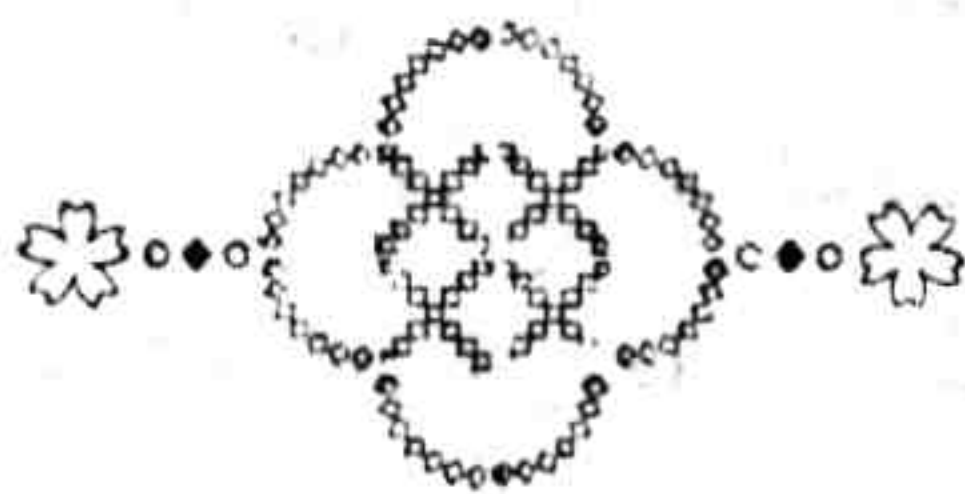

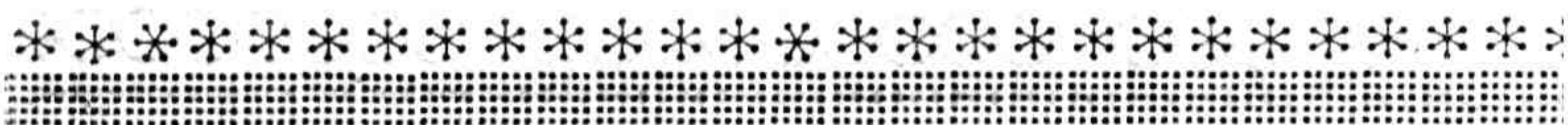
ئۇزۇن سەپەر

مەن سەپەر قىلدىم ئۇزۇن جەريان ئارا پاتقاق كېچىپ،
گاھىدا دەشتلەرنى كەزدىم، ئۇسسۇدۇم تامىخاق چېكىپ،
تاپمىدىم بىر قەترە سۇ - تەشنىلىغىم قاندۇرغىلى،
چاك - چاك بولدى ھارارەتتىن يۈرەك قايناپ - تېشىپ.

ئەل بىلەن ھەمدەم بولۇپ بىللە سەپەردە چامدىدىم،
يۈك تېكىپ ئۈستۈمگە كارۋان ئەھلىدىن قالماي مېڭىپ.
بۇ سەپەردە يول توساي دەپ كەلسە ھەر توسقۇن ئەگەر،
بەس، ئۇنى يەڭمەك بىلەن تارىخ ياساپ كۆكرەك كېرىپ.

1949 - يىلى، 7 - ئاي -

ئوتۇپ

كەلدىم ھازىرغا يېتىپ، كونا زامانلاردىن ئوتۇپ،
"موللا بولدىم" ئوقۇدۇم دەرس، ئىمتىھانلاردىن ئوتۇپ.

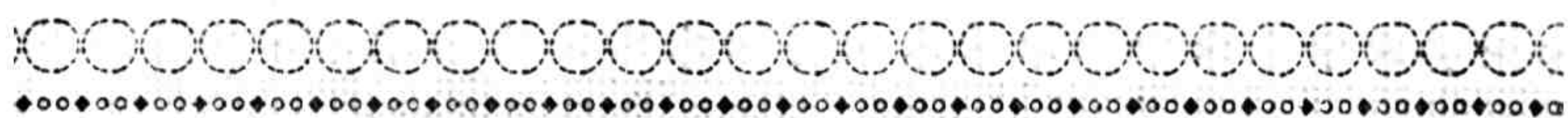
تېتىدىم ئاچچىق - چۈچۈك تەملەرنى تۇرمۇش جامىدىن،
قار، يامغۇر، جۇت - شىۋىرغان ھەم بورانلاردىن ئوتۇپ.

ئافىۋەت يەتتىم ھەقىقەتنى تونۇپ، ئاچتىم كوزۇم،
جىق تۈگۈنلەرنى يېشىپ، سىرى ناھانلاردىن ئوتۇپ.

ئورۇلۇپ ئارقامغا باقسام قالمەن ھەيرەتتە لال،
كەپتىمەن شۇنچە خەتەرلىك چول - باياۋانلاردىن ئوتۇپ.

بولسا ئومرۇمنىڭ ۋاپاسى، كوزلىرىم كوزسە سۇزۇك،
كاشكى ئاخىرقى مەنزىلى داۋانلاردىن ئوتۇپ.

1950 - يىلى.

كوزۇم

كوككە مەيۇسلىك ئىچىدە مۇڭلىنىپ باققان كوزۇم،
كىرىپىگىنى ئوق قىلىپ، ئاھى بىلەن ئاتقان كوزۇم،
دائىما ياش ئورنىغا قان ئوركىشى ئاتقان كوزۇم،
دەردى پىنھانى ئىچىگە سىنىمىغان، تاشقان كوزۇم،
بەختۇ - ئىقبالى قۇشى تاشلاپ ئۇنى قاچقان كوزۇم.

ئوتمۇشۇڭ كۈلپەت بىلەن تۇندىن بەتەر بولغان ئىدى،
قىسمىتىڭ ھەيران قالارلىق ئاچچىق - زەھەر بولغان ئىدى،
بۇ ۋەتەن قوينى ساڭا بەلكىم خەتەر بولغان ئىدى
بۇ چىمەن قوينى تىكە نزارلىققا يەر بولغان ئىدى،
تاقتى يەتمەي كورۇشكە ئوزىنى ياپقان كوزۇم.

تۇندە قالغاننىڭ چىراقسىز، يوق ئىدى بىر خەيرىخاھ
سورىغىلى ھالىڭنى بولسۇن قايدا ئادىل دادىخاھ،
بار ئىدى ئۇستۇڭدە زالىم، قانغا تەشنا بارگاھ،
بار ئىدى باسقان قەدەمدە شۇم تىكەن، قاراڭغۇ چاھ،
چاھ ئىچىدە بىر يورۇغلىقنى كۈتۈپ ياتقان كوزۇم.

ئاتتى تاڭ، كەتتى ۋە تەننىڭ ئۈستىدىن تۇن قاغىسى،
 ئالدى قايغۇ - سەۋتى ① نىڭ ئورنىنى شاتلىق نەغمىسى،
 قىزدى تارىختا تۇنجى مەدرە ھورلۇك بەزمىسى،
 چېچىلىپ ئۈستۈڭدە ئازاتلىقنىڭ نۇرلۇق غەزىمىسى،
 بەختىدىن مەمنۇن بولۇپ مۇرادىغا قانغان كوزۇم.

1950 - يىلى، 1 - ئاي.

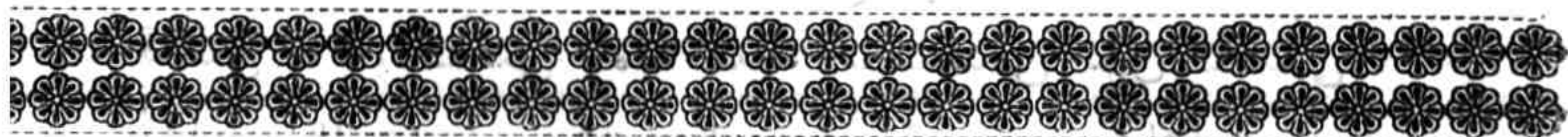
لالە بەدەننىڭ خاتىرىسىنى ئىشقا ئىشلىتىپ
 بەدەننىڭ بەدەننىڭ بەدەننىڭ بەدەننىڭ
 بەدەننىڭ بەدەننىڭ بەدەننىڭ بەدەننىڭ
 بەدەننىڭ بەدەننىڭ بەدەننىڭ بەدەننىڭ

بەدەننىڭ بەدەننىڭ بەدەننىڭ بەدەننىڭ
 بەدەننىڭ بەدەننىڭ بەدەننىڭ بەدەننىڭ
 بەدەننىڭ بەدەننىڭ بەدەننىڭ بەدەننىڭ
 بەدەننىڭ بەدەننىڭ بەدەننىڭ بەدەننىڭ

بەدەننىڭ بەدەننىڭ بەدەننىڭ بەدەننىڭ
 بەدەننىڭ بەدەننىڭ بەدەننىڭ بەدەننىڭ
 بەدەننىڭ بەدەننىڭ بەدەننىڭ بەدەننىڭ
 بەدەننىڭ بەدەننىڭ بەدەننىڭ بەدەننىڭ

بەدەننىڭ بەدەننىڭ بەدەننىڭ بەدەننىڭ

① سەۋتى - ئاۋازى بەدەننىڭ بەدەننىڭ بەدەننىڭ

ياشلىغىمنى ئەسلىگە ئىدە ...

ياشلىقىنى ئەسلىمەك كوڭۇلسىز ماڭا،
ۋە لېكىن زەرۇرەت باردۇر بۇنىڭغا.
ئوتمۇشنى ئەسلىمەي، ھازىرنىڭ قەدىرىن -
قانداقمۇ قويىمىز لايىق ئورۇنغا .

نەگىمۇ قويۇشنى بىلىمەي قالمەن -
ياشلىقىنى ئەسلىگەن چاغدا ئوزۇمنى،
ئۇ كونا، ئۇياتسىز زامان قولىدا،
پەرىشان ئوتكەزدىم ياشلىق ئومرۇمنى.

ئەسلىسەم ئوتتىدۇ كوزۇم ئالدىدىن،
تۇرمىنىڭ كاتەكتەك سېسىق ئويلىرى.
شۇ كاتەك ئويلىرىدە نابۇت بولغاندۇر،
قەدىرلىك ياشلىقنىڭ نۇرغۇن كۈنلىرى.

ھاياجان ئىچىدە تولۇمەن مۇڭغا،
ياشلىغىم زىنداندا ئوتكەن ئەمەسمۇ؟

ياشلىقنىڭ ھەر سائەت، ھەر مىنۇتىغا،
بى ھېساپ غەم - قايغۇ سىڭگەن ئەمەسمۇ؟

مەڭزىمگە دومىلاپ چۈشىدۇ تامچا،
يادىمدا دەھشەتلىك سوغاق ئازاۋى.
تارسىلداپ تېنىمگە چۈشكەن سىم قامچا،
ھىلىھەم تۇرۇپتۇ ئۇنىڭ نىشانى.

ياشايمىم گۈلزاردىن بى بەھرى ئوتتى،
كورگىنى تىكەندىن بولدى ئىبارەت.
ئەگەرچە تەلمۈرۈپ باھارنى كۈتتى،
يۈرىكى ھىجراندا بولۇپ جاراهەت.

ياشلىقتا بۇلبۇلغا قۇرسام توزاقنى -
چۈشەتتى بەختىمگە توقۇناق قاغا
ئىنتىلىپ يورۇققا باسام ئاياقنى،
تېپىلىپ كېتەتتىم قاراڭغۇ - غارغا.

ياشلىقتا ئارزۇ - مۇراد ئەكسىگە،
يۈرەتتى پەلەكنىڭ چاقى ھەر قاچان؟
قوياتتى ھەقىقەت ئەھلى كوكسىگە،
قان تامغان پەنجىدىن پەلەك داغ - نىشان.

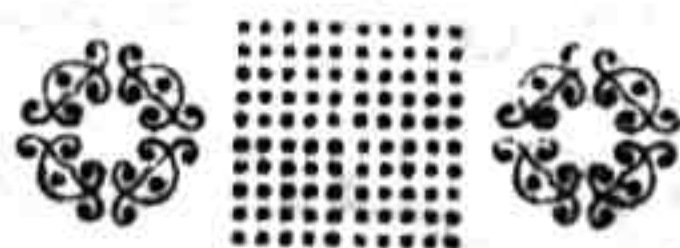
ئەركىنلىك باھارى ئىشقىدا سايراپ،
قەپەزگە مۇپتىلا بولاتتىم پات - پات،
قەپەزدە ئوتكۇردەك سايراتتىم يەنە،
دەرت - ئەلەم چۈشەتتى بېشىمغا قات - قات.

ياشايمىش شۇ يوسۇن ئوتتى قايغۇدا،
رەھىمسىز پەلەكنىڭ چاڭگىلىدا زار،
نە شاتلىق، نە ئىجات باسقان يولىدا،
ۋە پەقەت قالدى داغ - ھەسرەت يادىكار.

ئۇ چاغنى ئەسلىگەچ يادىمغا يەتتى،
ھازىرقى دەۋرنىڭ قەدرى ناھايەت،
ئۇياتسىز ئۇ زامان كەلمەسكە كەتتى،
پارتىيە دەۋرىدىن تاپتۇق سائادەت.

ھاياتى چىن باھار بىلەن بەھرىمەن،
ھازىرقى ياشلارغا كېلىدۇ زەۋقىم،
بۇ ۋەتەن قۇچىغى گويىكى گۈلشەن،
بەختىيار ياشايدۇ بۇ يەردە ھەر كىم.

1952 - يىل.

ئىلىم - بىپايان پازىدۇر

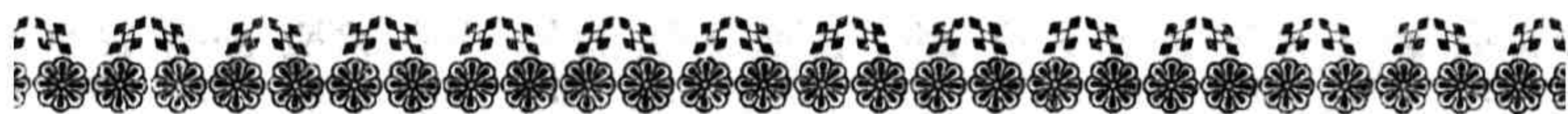
ئىلىمنىڭ دېڭىزى چوڭقۇر دۇر تەڭسىز،
ۋە ياكى بىپايان پازىدۇر چەكسىز،
ئىلىمنىڭ نۇرىدىن يورنىغان ھەر دىل،
نۇر چاچار ئەتراپقا چىراقتەك شەكسىز.

ئىلىم بىر مۇئەتتەر - خۇشپۇراق گۈلزار،
ئۇنىڭدىن دىماققا تولىدۇ ئىپار.
بىلىمنىڭ ئاچقۇچى - سەئىد - ئىجتىمھات،
ھىچقاچان كورسەتمەس ھورۇنغا دىدار.

بىلىمدۇر ئەڭگۈشتەر - سائادەت موھرى،
ھەقىقى بىلىمدۇر زاۋالسىز ئىقبال.
بىلىمدىن ھەر كىمنىڭ يورۇسا باغرى،
بىلىمسىز ھەر دىلكى - قاراڭغۇ جاڭگال.

بىلىمنىڭ مەشئىلى يېقىلىمىغان دىل،
جاھالەت ئىچىگە كومۇلگەندۇر بىل.
جاھالەت ئەسرى بولسا ھەر كوڭۇل،
تۇغۇلماس ئۇنىڭدا سۇزۇك بىر ئەقىل.

1956 - يىلى، 6 - ئاي.

پارچە

قايدا بىر زور لۇقنى كورسەڭ ناتىۋانىڭ باشىدا،
كوز يۇمۇپ ئۆتمەكنى ۋىجدان ئالدىدا نومۇس سانا!
بىل شۇنى، ۋىجدان—كوڭۇلگە يورۇغان گۈلخان ئىرۇر،
كىم بۇ ئوتتىن بولسا مەھرۇم، بىر قۇرۇق پانۇس سانا!

1958- يىل.

سۇيگۇ نىمە ؟

سۇيگۇ بىر ئوتتۇر، ھارارەت بەخش ئېتەر كوڭلۇڭ ئارا،
بىر سۇيۇملۇكنىڭ خىيالىدا قىلۇر باغرىڭ يارا.

سۇيگۇ بىر ئوتتۇر، يۈرەكنى كويدۇرۇپ ئەيلەر كاۋاپ،
گەر بۇ ئوتقا مۇپتىلا بولساڭ قىلۇرسەن مىڭ ناۋا.

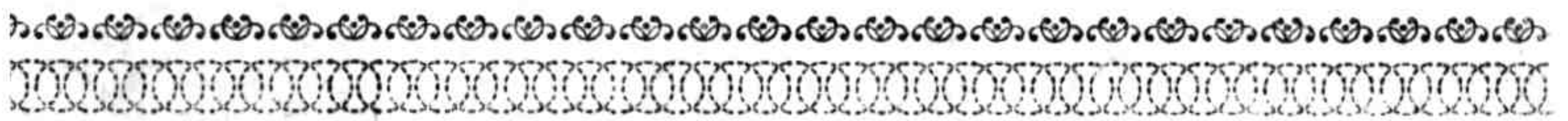
دىلىكى ھىجرانلىق ئىرۇر، بى سەبرى - دائىم بى قارار،
ھەر تىنىق بادى سەمۇمدۇر - ئوت ئىرۇر تىنىغان ھاۋا،

كىمكى ئاشىق بولسا تۇر ماس ئەقلى - ھۇشى جايىدا،
بولغۇسى بى ئىختىيار، ئالەم ئاڭا ماتەم سارا.

كىمكى ئاشىق بولسا چىن، مەھبۇبى ۋەسلىدۇر تىلەك،
بۇ ۋىسال جامىدىن ئوزگە يوق ئاڭا ھەرگىز داۋا.

دەردۇ - ھىجراندۇر كامالەتكە يېتىشمەكنىڭ يولى،
تاپقۇسى ھىجران ئازابىدىن يورۇق - بەختى قارا.

ئى سۇزۇك بولسا ۋىسالنىڭ ئارزۇسى سىنەدە
سەن ئۈچۈن ھىچ گەپ ئەمەس بۇ يولدا چەككەن ھەر جاپا.

ھاۋايى نەسىمگە

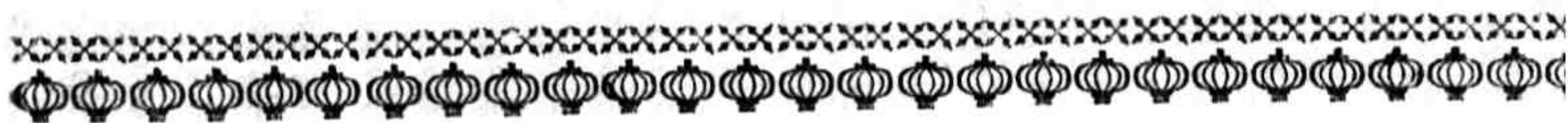
خەۋەر يەتكۈز نەسىمى، تاڭ ئۇچۇپ ساھىپ جامالىمغا،
 يۈزى گۈلدەك، دىلى تاشتەك ئوشۇل نامپەربانمىغا.
 ئىگىل مەنچۈن، بېشىڭنى يەرگە قوي، سۇيگىن ئاياغىنى،
 كۇۋالىق ئەيلە، رەنجۇر لۇقتا كەچكەن روزكارىمغا.

قىسىپ ئۇچ كوكرىگىڭگە، بۇ مۇھەببەتلىك سالامىنى،
 بارىپ قىل دەردى پىنھانىمىنى ئەپشا، تاجىدارىمغا.
 ۋابالىمدىن مەگەر ئۇ باغرى تاش ئەندىشە قىلماسمۇ،
 قۇلاق سالماسمۇ ئول ئاي رەھمى ئەيلەپ، نالە زارىمغا.

دىگىن ھىجران تۇنىدە سەر بەسەر چەككەن ئازابىمىنى،
 نە ئامال ئەيلىگەي، بەرسۇن جاۋاپ ئۇشبۇ سوئالىمغا.
 بىپەرۋالىقنى گەر تەرك ئەيلىمەس ئۇ سەڭگى دىل قاتىل،
 قىلۇر قانداق، ئەگەر قالغاندا ئاخىرقى ۋابالىمغا.

1964 - يىلى.

سۇيىمەن ھىجراننى

گۈلى يوق باغ بولماس، تىكەنسىز ھىچ گۈل،
بولمايدۇ جاھاندا پىغانسىز بۇلبۇل.

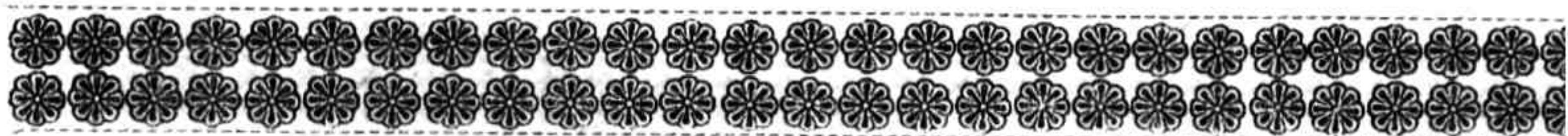
يولۇم شۇ: جاپادىن تارتمايمەن باشنى،
بولمايمەن جاپاسىز، ئاسانغا مەشىغۇل.

سۇيىمەن ھىجراننى بولسىمۇ قىيىن،
بولسىمەن جانانغا پىداكار، مەقبۇل.

كېچىمەن ۋاپاسىز ئاي يۈزلۈك گۈلدىن،
بولسىمۇ زىبا فەد، چاچلىرى سۇمبۇل.

سۇيگۈدە مۇقەددەس قانۇندۇر ۋاپا،
ۋاپاسىز كوڭۇلدۇر، قاراڭغۇ كوڭۇل.

1964 - يىل.

ئوغلۇمغا پەندۇ - نەسىھەتەم

ئوغلۇم ساڭا نەسىھەتەم ئاگاھ كىشى بول!
تۈزۈك تۇرمۇش ئۆتكەز، ئەھلى مەنا كىشى بول!
مەزمۇن تولسۇن ۋۇجۇدۇڭغا دانا كىشى بول!
ئەخلاق بىلەن پەزىلەتلىك رەنا كىشى بول!

سەزگۈر لۇكتۇر ئاقىللارنىڭ گۈزەل خىسلىتى،
ئەتراپتىكى ۋەقەنىڭ بولغىن ۋاقىپى،
بىپەرۋالىق يىگىتلەرنىڭ ئۆتكۈر ئاپىتى،
ئوغلۇم ساڭا نەسىھەتەم ئاگاھ كىشى بول!

يامان يولداش يولدا تاشلاپ كېتىدۇ سېنى،
ئىززىتىڭنى ئاياق ئاستى ئېتىدۇ سېنى،
يۇسۇپ ① كەبى پۇچەك پۇلغا ساتىدۇ سېنى،
يامانلاردىن چەك ئايرىغان دانا كىشى بول!

① «يۇسۇپ - زۇلەيخا» دەكى يۇسۇپ.

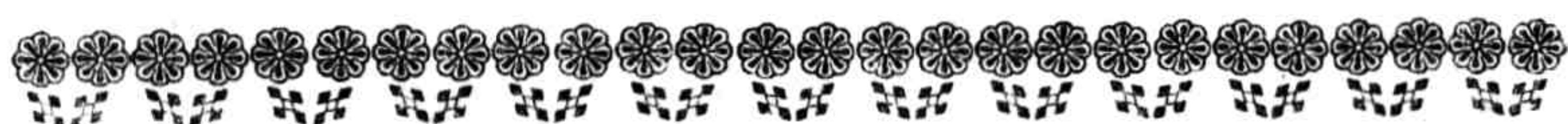
كەيپى - ساپا ياخشى قىلماس ئادەم ئوغلىنى،
بۇزۇقچىلىق چىرىتىدۇ ئەرنىڭ ھۇلىنى،
ياخشى ئادەم بۇزۇپ چاچماس ئېزىز ئومرىنى،
تۈزۈك تۇرمۇش ئوتكەز، ئەھلى مەنا كىشى بول!

كىبرۇ - غۇرۇر، كېرىلمە كلىك - ناداننىڭ ئىشى،
كەمتەر بولماق - چىن، ھەقىقى ئىنساننىڭ ئىشى،
قوساق ئۇچۇن بېرىلمە كلىك ھايۋاننىڭ ئىشى،
مەزمۇن تولسۇن ۋۇجۇدۇڭغا، دانا كىشى بول!

ئەخلاقىڭنى تەربىيەلە، مەنزۇر بول ئەلگە،
ھاياتىڭنى نەتىجىسىز ئوچۇر مە يەلگە،
بولما ئەسلا كىشىلەرگە مەسخىرە - كۈلكە،
سۈزۈك كوڭۇل، پەزىلەتلىك رەنا كىشى بول!

1965 - يىل.

پارچىلار

قىزارماستىن ئىگىلىمدۇ تاپان يالاپ،
تۇرمۇشنى دەپ ئىرادىسىز بولغان ئادەم.
ئىستى ساڭا نومۇسنى قىلغان خاراپ،
يۇرىڭىگە قارا تۈتەك تولغان ئادەم!

× × ×

خار بولسىمۇ قۇل بولمايدۇ ياخشى كىشى،
ھەقىسىزلىككە ئىگىلىمەيدۇ مەغرۇر بېشى.
يولەنچۈڭى — ئوز مېھنىتى — قىلغان ئىشى،
قىيىنالىسىمۇ بىلىندۇرمەس قايغۇسىنى.

× × ×

لىۋدىن چىشلەپ كورسەتمەيدۇ، قان قۇسسسىمۇ،
كورىنىدۇ خوشال — خۇرام، غەم يۇتسىمۇ.
ئەلىنىڭ غېمى بولار ئۇنىڭ يىگەن غېمى،
بۇ يولىدىن قايتماس ئەگەر تاغ تۇسسسىمۇ.

نەپسىمگە

قىلاي دەپ بىرنى ئىككى، تىنىمىغان ئىنساۋى يوق نەپسىم،
بۇزۇلغان پەيلى - خۇيى، ھىچ تۈزۈك ئەخلاقى يوق نەپسىم.

ئىچىپ دەريا سۈيىنى قانمىغان، دەپ قۇرۇدۇم ھەر ئان،
ئۇيات - نومۇسنى بىلمەس، يۈزىنىڭ ھىچ قانى يوق نەپسىم.

تۇرار تىك بىر دەرم چۈن، جاندىن ئارتۇقتۇر ئاڭا بىر فۇك،
جامائەت پايدىسىغا قىلچىلىك ئىخلاسى يوق نەپسىم.

ھەمىشە "مەن" دىگەي، ئاغزىغا كەلمەس "بىز" دىگەن بىر سوز
ئۇنىڭ كوڭلىدە يوقتۇر كويچىلىك، ۋىجدانى يوق نەپسىم.

دىدىممەن نەچچە مەدرە "تارت ئوزۇڭنى بۇ يامان يولدىن"،
نەسبەتكە دىلىدا بىر ئىتائەت زادى يوق نەپسىم.

قۇلاققا ئالمىغاچ پەندىمنى ئۇ، ئوز يولىغا قويدۇم،
پۇشايىمان ئالغىلى ئىزلەپ قاچا، ئىمكانى يوق نەپسىم.

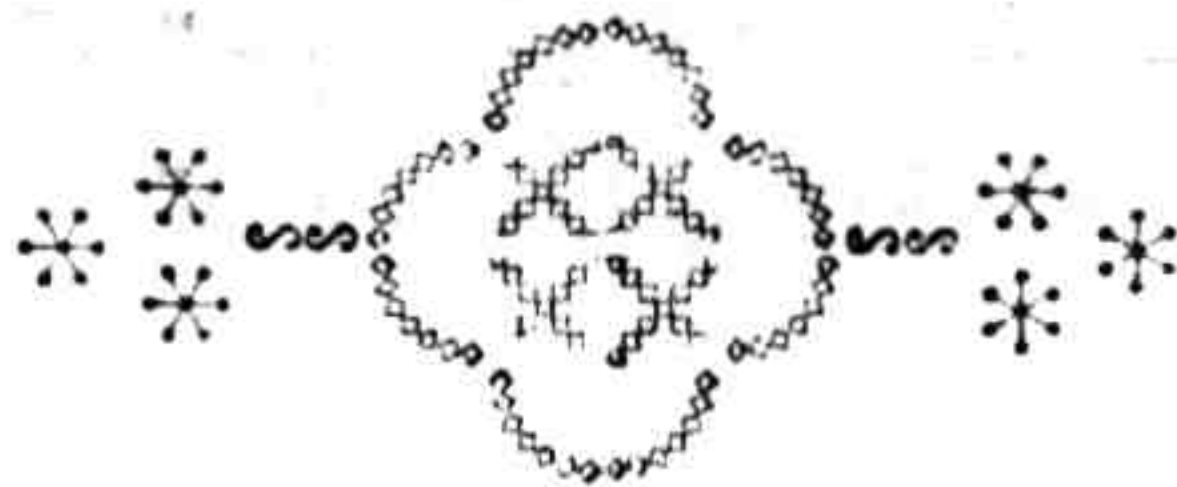
1967 - يىلى

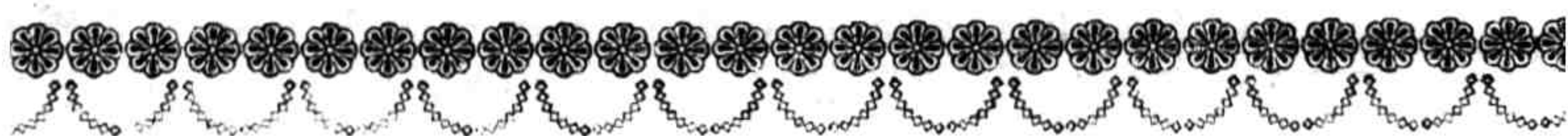
ئەپسۇس

ئىسراپخور چېچىۋەتكەن پۇلدەك بىھۇدە ،
بىزەۋىتتە بولغان ئومۇرگە ئەپسۇس !
ۋەتەنگە قىلالماي ئىجادىي توھپە ،
چوڭقۇر غەمدە قالغان ئومۇرگە ئەپسۇس !

تىنىغى تىللادىن قىممەت چاغلارنىڭ ،
بەربات بولغىنىغا چېكىمەن ھەسرەت .
جاپاكار ، ھىلىگەر قانخور يىللارنىڭ ،
نامىغا ئوقۇيمەن يۈز مىڭلاپ لەنەت !

1969 - يىلى .

ياشلىغىمغا دەرىخا!

دەرىخا، كەتتى ياشلىق، نەۋ باھارىم ئەلۋىدا ئەيلەپ
خىچۈك مۇمكىن يولىدىن قايتۇرۇش، مىڭ ئاھۇ - ۋا ئەيلەپ.

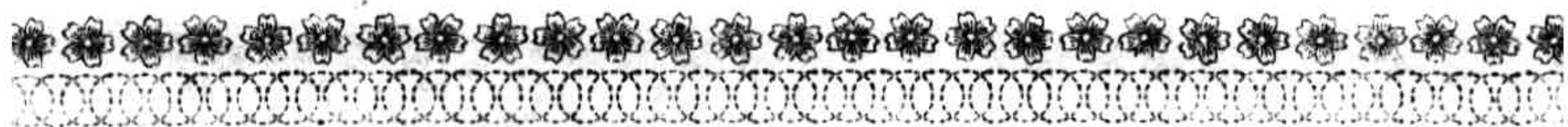
دەرىخ! يۈزىڭ دەرىخ! كوڭلۇمدە قالدى دەردۇ - ھىجرانى،
بۇ ھىجرانىنى كوڭلۇدىن بولمىغاي ئەسلا جۇدا ئەيلەپ .

ئىدى بىر گەۋھىرى ناياپقا ئوخشاش ياشلىغىم دەۋرى .
ئۇزاتتىم قەدرى بۇ گەۋھەرنى بىلمەي كەم باھا ئەيلەپ .

نە ئاندىن بىر ئىجادىي توھپە قالدى - يادىكار مۇنداق،
نە ئاندىن قالدى خىزمەت ئەل - ۋەتەنگە جان پىدا ئەيلەپ .

دەرىخا، كەتتى ياشلىق، بۇ پۇشايمانەن نەسئۇر ئەمدى ،
سۈزۈك قەلبىڭنى قالدىڭ ئۇشبۇ ھىجراندا يارا ئەيلەپ .

1975 - يىلى .

ھىجران

(ئاپەتلىك يىللار ئۈستىدە بىر دوستۇمغا شىكايەت)

باغ بىنا قىلساڭ ، پىشانەڭ تېرىنى توكسەڭ ئاڭا ،
ئەمگىڭ بىلەن كوچەت تىكسەڭ ، گۈل ئۇندۇرسەڭ ئاڭا ،

مىۋىگە كىرسە كوچەتلەر ئىگىلىپ لەرزىان بولۇپ ،

باغ ئارا گۈللەر كورۇنسە ، ئېچىلىپ خەندىن بولۇپ .

ئارزۇيىغا قېنىپ ، گۈلدەك ئېچىلماسمۇ دىلىڭ؟

بولمىغاي مۇندىن زىيادە ئىستىگىڭ بەلكىم سېنىڭ؟

ئاگىھان بادى خازان كەتسە گۈلۈڭنى توزۇتۇپ ،

قەددى زىبا ياش كوچەتلەرنى تۈگەتسە قۇرۇتۇپ .

سەن نىچۈك تاقەت قىلالايتتىڭ ، ئەلەم چەكمەسىدىڭ ؟

يامەگەر ئوز ئەمگىڭنىڭ قەدرىگە يەتمەسىدىڭ ؟

ئەجرىلەر قىلغان ئىدىم ، گۈل ئۈستۈرۈپ ، باغ ئەتكىلى ،
ياق ! ئۇنى قىلغان ئىكەنمەن ، كوڭلۇمنى داغ ئەتكىلى .

كەتتى ئاپەت يىللىرىدا بۇ بېغىم ۋەيران بولۇپ ① ،
داغۇ - ھەسرەت ئىچىرە قالدىم قىسمىتىم ھىجران بولۇپ

1976 - يىل .

① نۇرغۇن قولىيازىملىرىم ئىسىيانچىلار تەرىپىدىن كۆيدۈرۈۋېتىلگەن ئىدى .

ساڭا

نەلمۇرۇپ يولۇڭغا بەكمۇ ئىنتىزار بولدۇم ساڭا ،
ئىختىيارىمنى بېرىپ، بى ئىختىيار بولدۇم ساڭا .

تارى زۇلپىڭ بىلەن باغلاندى بېشىمنى سورىدىڭ ،
سۇندى مەغرۇراۇق دىلىمدىن، تار - مار بولدۇم ساڭا .

كوز يېشىم سېرىق يۇزۇمگە بولدى ئەنھاردەك راۋان،
ئېرىتىپ ئەزدىڭ كوڭۇلنى ، بىقارار بولدۇم ساڭا .

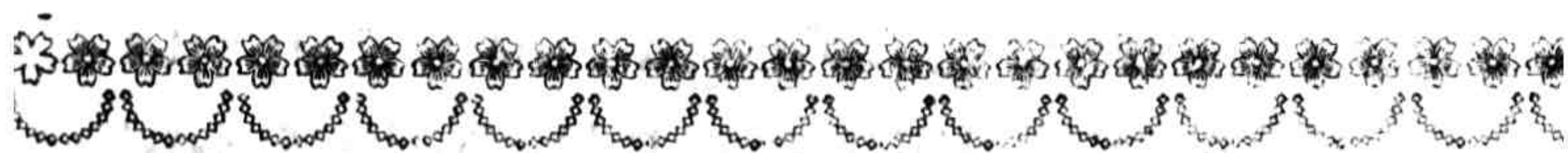
گەۋھىرى قەلبىمنى ئىسار ① ئەيلىدىم كويۇڭ ئارا ،
بولمىدى مەنزۇر ئەجەپ، بى ئېتىۋار بولدۇم ساڭا .

سۇيگۈ مەيدانىدا باش ئويناشنى قىلدىم ئىختىيار،
گەرچە جەڭ قىلدىم تەسەددۇق خارۇ - زار بولدۇم ساڭا .

مۇنچە كويدۇردۇڭ نىچۇن، ۋەسىلىڭگە بىر يول بەرمىسەڭ ،
بۇ سۇزۇڭ ئەيلەپ ئەجەپ ھەيرانەۋار بولدۇم ساڭا .

1976 - يىل -

① ئىسار - بېغىشلاش .

سایرایمەن

تەبىئەت ئوزگىرىپ، پەسلى باھار بولغاندا سايرایمەن،
مۇھىت قوينى مۇئەتتەر، مۇشكۇبار بولغاندا سايرایمەن،
يانمدا بويى ئىپار گۈلئۇزار بولغاندا سايرایمەن،
ئېشىپ زەۋقىم، ئوزۇمدە ئىختىيار بولغاندا سايرایمەن،
گۈلۇستان ھوسنىدىن كوز بەختىيار بولغاندا سايرایمەن.

جاھان گۈلدىن تېپىپ زىننەت، باھار ئەييامى كەلگەندە،
تەبىئەت ئوزگىرىپ ئىنسانىيەتكە نەشئە بەرگەندە،
زىمىن ئوستى يېقىملىق كوك - يېشىللىق تۇسكە كىرگەندە،
قېقىپ پەررەندىلەر ئەركىن قانات، پەرۋاز كوتەرگەندە،
قانات ئاۋازىغا كوڭلۇم خۇمار بولغاندا سايرایمەن.

باھارى قەترە بولسا دىل زىمىنى ئۇستىگە ئىلھام،
ئېچىلسا ئۇندا گۈللەر رەڭمۇ - رەڭدە، ياشنىسا باغچام،
ۋاراق گەۋھەرگە تولسا مەسلى يۇلتۇز كوكتە ھەر ئاخشام،
بوغۇلماستىن چىقىپ ئاۋاز، پەلەككە ياڭرىسا ناخشام،
بۇ ئىلھام ئۇنچىسى - گەۋھەر نىسار بولغاندا سايرایمەن.

كېلۇر ۋاقتى تارانە ، مەن تارانەمنى جاراڭلاتقۇم ،
ۋەتەن گۈلزارىدا بۇلبۇل بولۇپ ئاۋازىم ئاڭلاتقۇم ،
ئاخىر بىر كۈن بۇ ئۇخلاپ ياتقۇچى يارىمنى ئويغاتقۇم ،
تېپىپ ئەركىن دېمىمنى بەس ، قەلەم تىغىمنى ئويىناتقۇم ،
كېسىپ تۇن بويىنىنى ، ئالەم ناھار بولغاندا سايرايمەن .

1976 - يىلى .

سۇيىمەن نىپىنى

كىم سېنى سۇيسە ۋەتەن! سۇيگەن مېنىڭ يايىم ئىرۇر،
كىم ساڭا بولسا رەقىپ، مەن ھەم رەقىبى بىر ئومۇر.

قىلمىسام قەرزنى ئادا، چۇپ كوزلىرىم بولغاى بەسىر،^①
بۇ ئانامدىن تۇغۇلۇشتا بىللە كەلگەن بىر پىكىر.

جانغا مېھرىڭ سىڭدۇرۇلگەن، بولمىغاى ھەرگىز جۇدا،
مەن ئۇچۇن راھەت - پاراغەت - سەن ئۇچۇن بولماق پىدا.

ئىپتىخارىم بۇ ئىرۇر بەس، ساڭا ئاق بولسا يۇزۇم،
گەر بېشىڭغا چۇشسە بىر كۇن، كېچىمەن جاندىن ئوزۇم.

مەھلىيا ئەيلەپ كوڭۇلنى، سەن قىزىقتۇردۇڭ مېنى،
سەن ئۇچۇن چەكتىم جاپا، گاڭدەك چېنىقتۇردۇڭ مېنى.

1977 - يىل، 5 - ئاي.

① بەسىر - ئادەتتە كورنى بەسىر دەپ ئاتايدۇ.

ياشلىق دىگەن...

تەڭدىشى يوق بىر گۈزەللىك چاغ ئىكەن ياشلىق دىگەن،
كۈچ - قۇدرەت بىلەن تولغان تاغ ئىكەن ياشلىق دىگەن،
لالە، سوسەنلەر ئېچىلغان باغ ئىكەن ياشلىق دىگەن،
تالى مەجنۇن ھەم ئەۋرىشىم باغ ئىكەن ياشلىق دىگەن،
يۈرۈڭى ۋولغان كەبى قايناق ئىكەن ياشلىق دىگەن.

ياشلىغىڭنى بى باھا گەۋھەرگە ئوخشاتساڭ راۋا،
پەيزى بەخش بىر چاغ ئىرۇر باغدۇر كۆكەرگەن ساپ ھاۋا،
رەڭمۇ - رەڭ گۈللەر ئېچىلغان، تەيلىگەن بۇلبۇل ناۋا،
ھەر دېمىنىڭ قىممىتى مىڭ يىلدىن ئارتۇق ساڭا،
گەۋھىرى يىگانەدىن خوپراق ئىكەن ياشلىق دىگەن.

بىر تىنىمىسىز چاغ ئىكەن قاينار بۇلاقتەك ھەر زامان،
كوكسىدە ھىس - ئارزۇ، ئۈمىت ياشار چەكسىز ھامان،
ئالدىدا ھېچ گەپ ئەمەس ئوتكەل، مۇشەققەتلىك داۋان.
ياندۇرالمىدۇ ئىزىدىن جۈت، شىۋېرغان، قار، بوران،
مىسلىسىز غەيرەت بىلەن ئورتاق ئىكەن ياشلىق دىگەن.

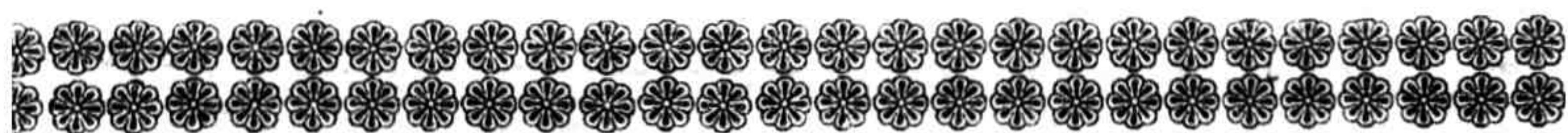
سۇيگۇ گۇلزارىدا خەندە ئەيلىگەن بىر گۇل كەبى،
بەلكى گۇل سەۋداسى بىلەن سايرىغان بۇلبۇل كەبى،
ھىدى ئەتراپنى خۇشبۇي ئەيلىگەن سۇنبۇل كەبى،
ياكى مەيدان ئىچرە جەۋلان ئەيلىگەن دۇلدۇل كەبى،
قەلبى شوخ، شەھلا كوزى ئويىناق ئىكەن ياشلىق دىگەن.

بىلىدىم قەدرىڭنى ئى ياشلىق سېنىڭ، قان يىغلىدىم،
تەيلىدىم پۇرسەتنى نابۇت، سەندە ھىچ ئىش قىلمىدىم،
سېنى مەغرۇرلۇق بىلەن ئەسلا كوزۇڭگە ئىلمىدىم،
ئەمدى ئويخانىدىم، لېكىن سېنى يېنىمدا كورمىدىم،
كوز يۇمۇپ- ئاچقۇنچە تېز چاقماق ئىكەن ياشلىق دىگەن.

دەپتەرى ئومرۇڭگە ياشلىقتا چېكىلگەن ھەر چېكىت،
ئوچمىگەي ئومرۇڭ ئاياقلاشقۇنچە ئەسلا، ئى يىگىت!
بۇ ئومۇرنىڭ نەۋ باھارىدۇر، ئەجەپ نازۇك ۋاقىت،
ياشلىغىڭدا ئىلمۇ - پەن ئىزلە، كۈرەش قىل، تەر ئېقىت!
ئوتسە بىھۇدە ئاخىر دەم، داغ ئىكەن ياشلىق دىگەن.

1978 - يىلى، 10 - ئاي.

يەنە

سەيرى گۈلشەن ئەيلىمەكنى ئىختىيار ئەتتىم يەنە،
قوزغىلىپ ئىشقىم كوڭۇلنى بىقارار ئەتتىم يەنە.

سايرىشىم مەننى قىلىنغان، ئېركى يوق بۇلبۇل ئىدىم،
سايرىماق بىرلە ئوزەمنى بەختىيار ئەتتىم يەنە.

بىر مەھەل توھمەت زىمىستانى مېنى قىلدى خازان،
كەتتى كۈز پەسلى، كوڭۇلنى نەۋ باھار ئەتتىم يەنە.

سوۋۇغان كوڭلۇمدە قايتا ياندى قىزغىنلىق ئوتى،
گۈلخىنى سۈيگۈدە دىلنى لالىزار ئەتتىم يەنە.

قولغا ئالدىم قەلىمىمنى — جەڭ قىلىشقا بۇ قورال،
گاڭ قەلەمنى جەڭدە ئوتكۈر زۇلپىخار ئەتتىم يەنە.

1979 - يىل، 4 - ئاي،

گۈل ئىشقىدا

بۇلپۇل ئىدىم خالى ئىدىم قەپەزدىن ،
سايرار ئىدىم تىنماي زەۋقى - ھەۋەستىن .

قونار ئىدىم ئۇچۇپ گۈلنىڭ ئۈستىگە ،
ئاشىق ئىدىم چۈنكى ئۇنىڭ ھوسنىگە .

غەم - غۇسسەدىن يېراق ئىدىم كوڭلۇم شات ،
نۇرغۇن قىسسە - داستان ئىدى ماڭا يات .

ئومرۇم شۇنداق بولغان ئىدى راۋانە ،
گۈل ئىشقىدا كويىگەن ئىدىم پەرۋانە .

جىنايەت دەپ قاراپ يۈرەك سوزۇمنى ،
تار قەپەزگە بەنت قىلدى ئوزۇمنى .

قىلىپ توھمەت ، كوكسۇم ئۈزرە تاش ئاتتى ،
سۈيگۈنۈمدىن جۇدا قىلدى ، قاخشاتتى .

شۇنداقتىمۇ تىنماي قىلدىم مەن ناۋا،
گەرچە زىندان بولغاندىمۇ بەد ھاۋا.

يىللار ئوتتى، ئەلنىڭ قەھرى ئوت بولۇپ،
قىلدى كۈرەش، كويدى قەپەز كۈل بولۇپ.

قۇتۇلدۇم مەن تار قەپەزنىڭ قىچىدىن،
ئورۇن ئالدىم ئىجاتكارلار سېپىدىن.

سايراش زەۋقى يەنە تولدى دىلىمغا،
چۈنكى سىڭگەن گۈلنىڭ ئىشقى قېنىمغا.

1979 - يىلى، 6 - ئاي.

ۋاقتىدۇر

كۈيلە ئى شائىر، زامانلاشماقنى كۈيلەش ۋاقتىدۇر،
چوڭ يۈرۈش سازىنى سازلان، كۈينى يوتكەش ۋاقتىدۇر،
يېڭى غەيرەت، يېڭى جۇرئەت بىلەن سەكرەش ۋاقتىدۇر،
ھەر كۈن، ھەر سائەت تەرەققىياتتا ئورلەش ۋاقتىدۇر،
يېڭى ئىلھام قاينىمىدا يېڭى ئورلەش ۋاقتىدۇر.

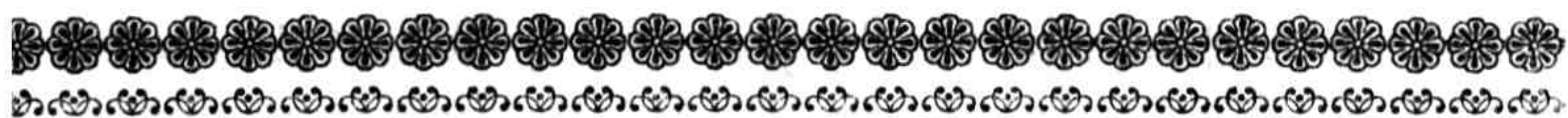
قىل ئىجات، توتتە زامانلاشماققا پايدا يەتكۈزۈپ،
ھەيدە بەھۇدە قۇرۇق گەپلەرنى قامچا تەككۈزۈپ،
چوڭ سەپەر باشلاندى، مىليون خەلق يېڭىلىمەس سەپ تۈزۈپ،
سەنمۇ قاتناش، قويما بۇ پۇرسەتنى قولدىن كەتكۈزۈپ،
كوز ئېچىپ، سەگەك بولۇپ يىراقنى كوزلەش ۋاقتىدۇر.

كەل ۋەتەن سۈيسەڭ ناڭا ئومرۇڭنى بەر، ۋاقتىڭنى بەر،
قىل ئۇنى كۈچلاندۈرۈشقا ئىجتىھات، ئەقلىڭنى بەر،
تۈز بېرىپ ئوستۇردى مېھرىتى قويۇپ، قەرزىڭنى بەر،
سەن ئەگەر بولماقچى بولساڭ چىن يىگىت، قەلبىڭنى بەر،
ئايماستىن جاننى جانانغا بېغىشلاش ۋاقتىدۇر.

ۋەتىنىڭ كۇچلانىسا، ئىززەت تاپسا، تاپتىڭ ئېتىۋار،
ۋەتىنىڭ قەدرى چوڭايسا، شۇ ساڭا چوڭ ئىپتىخار،
ۋەتىنىڭ ئارقىدا قالسا، بولغىنىڭدۇر خارۇ - زار،
ئىشلە ھارماستىن، ۋەتەننى قىل گۈلۈستان لالىزار،
بىل ۋەتەن قەدرىنى، ئىشقا بەلنى باغلاش ۋاقتىدۇر.

1979 - يىلى، 8 - ئاي.

ئۇلۇغ سەركەردە

(جۇزۇڭلىنىڭ ۋاپاتىغا بېغىشلايمەن)

ئى ئۇلۇغ سەركەردە — جۇزۇڭلى ساڭا قايىل جاھان،
گەرچە ئايرىلساقمۇ ئوبرازىڭ ياشار دىلدا ھامان.

ئوچمىگەي يانغان چىراغنىڭ مىڭلىغان يىل ئوتسە ھەم،
قاچقۇسىدۇر گوزى شەمىڭدىن سېنىڭ، زۇلمەت — تۇمان.

قالدى تارىخ ئىچىدە نامىڭ — تاشقا ئويغان نەقىشتەك،
ئوچمىگەي بۇ نەقىش قانچە ياغسا قار، يامغۇر، بوران.

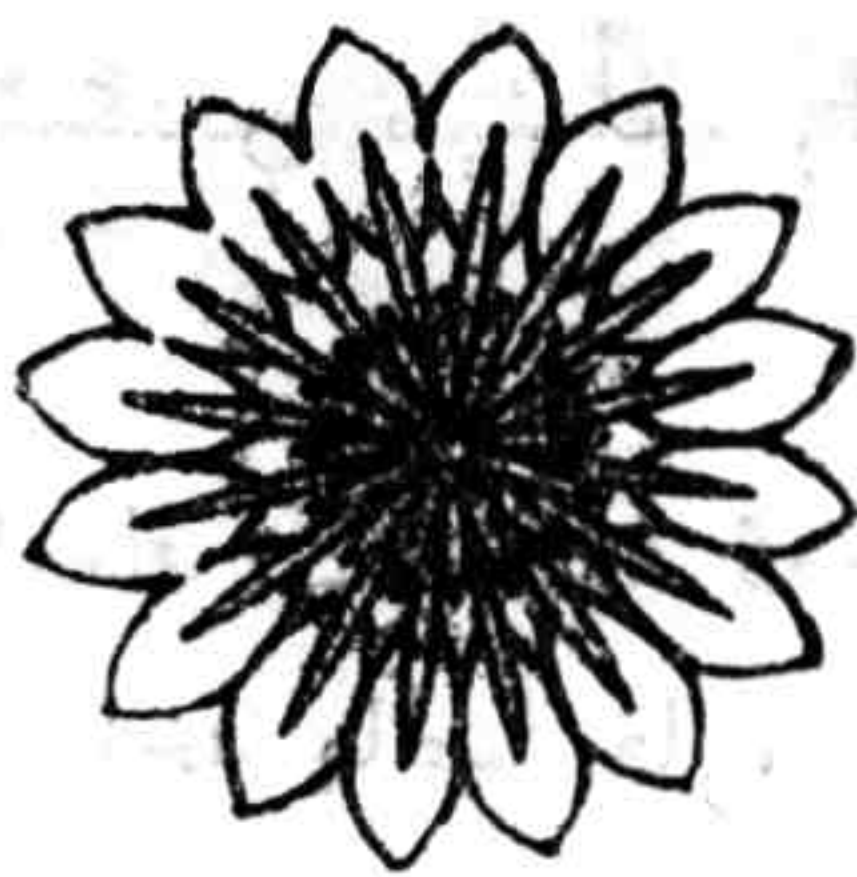
سەن ئۇلۇغ تارىخىي يىللارنىڭ زەپەر ئىلھامچىسى،
سەن ئۇلۇغ يوقسۇل سىنىپنىڭ رەھبىرى، دوستى ھامان.

سەن بۈيۈك ماركىسىچى — لېنىنىچى، كۈرەشنىڭ ئەلچىسى،
ھەم ئۇلۇغ بەينەلمىلەلچى، دىپلومات سەن بىگۇمان.

كەتتىڭ ماركىسىنىڭ يانمىغا، ئەلۋىدا سەركەردىمىز!
چارىدۇر ئىش يۈزىدە سەن ئويلىغان يۈكسەك پىلان.

زاھىرەن بولدۇق جۇدا، فوللاردا شائىلىق بايرىغىڭ،
بۇ سۈزۈكنىڭ كوڭلىدە فۇرفەت ئوتتۇڭدۇر ھەر زامان.

1979 - يىلى، 10 - ئاي -

ۋەتىنىم

تۇغۇلۇپ ئەقلىمگە كەلسەم تار ئىكەن ئالەم ساڭا،
قەدىمىڭدە مىڭ پالاكەت بار ئىكەن ماتەم ساڭا،
يۇتقىنىڭ زەرداپ ئىكەن غەم - غۇسسەدىن ھەردەم ساڭا،
زەخمىلىك كوڭلۇڭگە زەررە يوق ئىكەن مەلھەم ساڭا،
يەر بىلەن يەكسان قىلىنغان خار ئىكەن نىسەن ۋەتىنىم.

تاغ بېشىڭ قاردەك ئاقارغان، كوز يېشىڭ ئەنھار ئىكەن،
شۇم پەلەك ھالىڭغا بىپەرۋا ئىكەن، بى ئار ئىكەن،
قۇچىغىڭ كۈن نۇرى چۈشمەس بىر قاراڭغۇ غار ئىكەن،
ئۇ قارا زۇلمەت ئىچىدە كۈن ساڭا دىشۋار ئىكەن،
لالىدەك باغرىڭدا قان، بىمار ئىكەن نىسەن ۋەتىنىم.

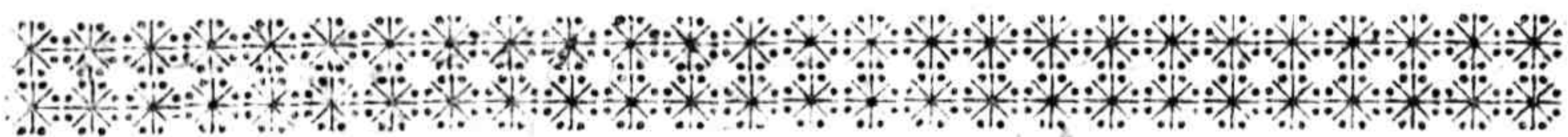
خار ئىكەن نىسەن، ئىززىتىڭنى چەيلىگەن دۇشمەنلىرىڭ،
خوخا، يانتاق ئاستىدا قاتقان گۈزەل گۈلشەنلىرىڭ،
ھەر تەرەپكە باشپانا ئىزلەپ، قېچىپ كۆچمەنلىرىڭ،
قار - شىۋېرغان ئاستىدا ئولگەن ئېزىز پەرزەنتلىرىڭ،
بۇ شەھىدلەر قەۋرىگە مازار ئىكەن نىسەن ۋەتىنىم.

سوزلىمەككە يوق ھوقۇقىڭ، داغ ئىدىڭ، تىلىسىز ئىدىڭ،
قاپلىغان قارا بۇلۇتلار ئاسمەنىڭ، كۈنسىز ئىدىڭ،
قۇل ئىدىڭ ئەركىنلىكى يوق، ھەق سوزى يولسىز ئىدىڭ،
دەرت - ئەلەم ئاچچىق زەھەردەك بۇغۇلۇپ ئۇنسىز ئىدىڭ،
سايىرساڭ بوغىزىڭدا سىرتماق - دار ئىكەنسەن ۋەتىنىم.

مۇندىن 30 يىل بۇرۇن قويدۇڭ يورۇغلۇققا ئاياق،
توختىدى شۇندىن بۇيان كوزدىن يېشىڭ، باشتىن تاياق،
كەڭ ياشايسەن، تەڭ ياشايسەن، دىلدا زەۋقۇ - ئىشتىياق،
نى ئاجايىپ ئوزگىرىشلەر بولدى گۈللەپ ھەممە ياق،
پارتىيە غەمخور بولۇپ، گۈلزار ئىكەنسەن ۋەتىنىم.

ئاتلىنىپ ئەسىرى ۋەتەن قۇرماققا ئەۋلادىڭ سېنىڭ،
شەرقۇ - غەرىپنى لەرزىگە كەلتۈردى ئاۋازىڭ سېنىڭ،
كوكتىن ئاشتى تىترىتىپ چالغان كۈرەش سازىڭ سېنىڭ،
خۇددى شۇڭقاردەك تەرەققىياتتا پەرۋازىڭ سېنىڭ،
قىزى لاچىن، ئوغلى ھەم شۇڭقار ئىكەنسەن ۋەتىنىم.

نەچچە بىر ساھەڭنى ئېيتاي ئالدىمىزدا بىرمۇ - بىر،
كوپ تەرەققى تاپتىڭ، ئەمدى بۇ ئەمەس ھېچكىمگە سىر،
شانۇ - شەۋكەت قولغا كەلدى، يۇيۇلۇپ تارىخى كىر،
داغۇ - ھەسرەت مەڭگۈ كەتتى، قەد كوتەردىڭ سەن ئاخىر،
توتلىشىش دەۋرىدىكى دىيار ئىكەنسەن ۋەتىنىم.

ئىچىدە

ئى كوزۇم قىلما تەئەججۇپ، قالما ھەيران ئىچىدە،
ئوزگىرىشلەر شۇنچە كوپ بولغاچقا دەۋران ئىچىدە،
قارا! پەن - تېخنىكىنىڭ تۇلپارى جەۋلان ئىچىدە،
ئىختىرالەر، كەشپىياتلەر تولدى مەيدان ئىچىدە،
ھەممىسى ئىلمۇ - ھۈنەردىن بولدى ئىنسان ئىچىدە.

قارا! پەن - تېخنىكىنىڭ يۈكسەلدى شۇنچە پايىمى،
جاردۇر ئىشىدە مۇنەۋۋەر ئىنسانىيەتنىڭ غايىمى،
بولدى پەن - تېخنىكىدىن ھەر بىر قىيىننىڭ چاردىسى،
كەشپىيات - ئىجادىيەتنىڭ ئۈستىمىزدە سايىمى،
قايسى ئەلدۇر پەندە ئىلغار - شادۇ - خەندان ئىچىدە.

كورگىنىڭ يۈزدىن بىرىدۇر، باردۇر توقسان توققۇزى،
بىزنى كۈتەر ئىلىم - پەننىڭ مۇقەددەس چوققىسى.
بىل شۇنى، پەندۇر تەبىئەت سىرلىرىنىڭ ئاچقۇچى،
پەن دىمەك - مەشئەل دىمەكتۇر دىلغا نۇرلەر چاچقۇچى،
كىمكى غەپلەت ئۇيقۇسىدا - قالدى قارمان ئىچىدە.

ياسىلىپ يېڭى جاھازىلار، گۈللىنىپ سەنئەت - ھۈنەر،
موجىزە بارلىققا كەلدى تارقىدى يېڭى خەۋەر،
يەتتى پەننى ئىگەللەپ ئۈستۈن سەۋىيىگە بەشەر ①،
قىلغىلى كوكنى مۇسەخخەر ② قىلدى يۇلتۇزغا سەپەر،
قالدى بىر چەتتە خۇراپى ئىدىيە بوھران ئىچىدە.

ئالغىلى پەن قەلئەسىنى چوڭ يۇرۇش قىلماقتىمىز،
باشلىدۇق جەڭ، بىر زامانلاشقان ۋەتەن قۇرماقچىمىز،
پارتىيە سەپ ئالدىدا بىزنىڭ چىۋەر يولباشچىمىز،
بىز داۋان، مەنزىل ئېشىپ ئاخىر زەپەر ئالماقچىمىز،
ناممىز قالغاي سۇزۇك، دۇنيادا داستان ئىچىدە.

1979 - يىلى، 12 - ئاي

① بەشەر - ئادەم

② مۇسەخخەر - بويىسۇندۇرۇش، ئىگەللىدەش

يېڭى يىل ئىلھامى

يېڭى يىل قىلدى خىتاپ: "ئورلەش ئۈچۈن ئىمكان يارات!
كەڭ قۇچاق ئاچتىم ساڭا، ئەجرىڭ بىلەن بوستان يارات!

قەدرى قىممەتتۇر ۋاقتىڭ، ئۆتمەسۇن بوش بىر مىنۇت،
ھەركۈن، ھەر سائەت توكۇپ تەر سۇنبۇلۇ - رەيھان يارات!

كەلدى پۇرسەت، ئەمدى دادىل چامدىغىن ئالغا قاراپ،
ئورلە پەزىنىڭ چوققىسىغا، ھۆكۈرى ئاسمان يارات!

لالە رەڭ مەيدان ئىچىگە ئال ئوزۇڭنى ئى يىگىت!
زەربىدارى بول كۈرەشنىڭ، ئات سېلىپ جەۋلان يارات!

يېڭى يىل ئىلھام تىلىدا بەردى شىرىندىن خەۋەر،
دىدى پەرھاتتەك كېسىپ تاغ، بىر يېڭى دەۋران يارات!

يېڭى يىل سىقتى قولۇمنى، كۈزلىرىمگە تەلمۈرۈپ،
دىدى: "ئى شائىر زامانىنى كۈيلە، سەن داستان يارات"

1980- يىل، 1- ئاي.

زەسپەتنامە

ئى جىگەر پارەم! بۇ پەندىمگە دىلىڭدىن بەر ئورۇن،
بولما بىپەرۋا بۇ سوزدىن، قىل ئوزۇڭگە رەھنىمۇن^①

ئەل بىلەن بىر يولدا ماڭماقنى ئوزۇڭگە بىل شەرەپ،
ئەلگە زىت ھىچ يولغا ماڭما، قىلما تارىخقا ئويۇن.

خەلق ئۇچۇن ئىشلە سەھىمى، بول ساداقەتلىك ئوغۇل
ئەگمە ھەرگىز ئەل رەقىبىڭگە يىگىت بولساڭ بويۇن.

چۈشمە مەننەت قاپقىنىغا، تەلمۇرۇپ قىلما تاما،
ئوز كۇچۇڭ بىلەن ياشاپ، ئىززەت بىلەن تاپقىن ئورۇن.

بول تىرىشچان، پەن بىلەن تېخنىكىنى چوڭقۇر ئۈگەن!
قىلمىغىن ۋاقتىڭنى ئىسراپ، بولمىغىن ئەسلا ھورۇن.

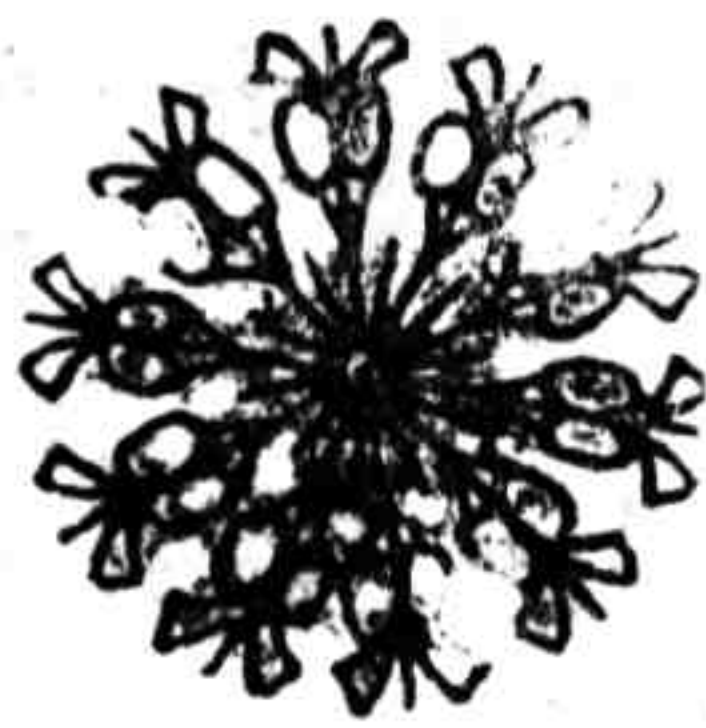
① رەھنىمۇن - يول كورسەتكۈچ

قەدرى گەۋھەردۇر مەنۇتنىڭ، تولدۇر ئېرىپان نۇردىن،
مەنزىلىڭگە ئەتىگەن ماڭ، قالما ھەرگىز كەچقۇرۇن.

كوزلىرىڭنى نۇرى ھەكمەتتىن يورۇت، كور بولمىغىن،
ئومرۇڭ ئاخىرىدا پۇشايمان ئەتمەسۇن باغرىڭنى خۇن.

تۇت نەسىھەتنى جىگەر بەندىم ئېسىڭدە دائىما،
كىم قوبۇل قىلماس نەسىھەتنى، بولۇر بەختى زەبۇن.

1980 - يىلى، 2-ئاي

بىلىم ھەققىدە

بىلىم دۇردانەسىنى قولغا ئالدىم - بىباھا تاپتىم،
ئۇنى دائىما يېنىمدىن ئاجرىماس بىر ئاشىنا تاپتىم.

قاراڭغۇدا ئىدىم، كوز خىرە بولغان ھەم يولۇم تايخاق،
بىلىم نۇر بەردى، بۇ نۇر بىلەن ئىللەتكە شىپا تاپتىم.

ناۋاسىز جان ئىدىم، تەندە جاھالەت ئاغرىغى كۈچلۈك،
يېتىشتىم مەرىپەت باغىغا، بۇلبۇلدەك ناۋا تاپتىم.

مۇرادىم بولدى ھاسىل، بولدۇم غەپلەت غارىدىن ئازات،
بولۇپ بىدار، باغلار سەيرىدىن خۇشبۇي ھاۋا تاپتىم.

بىلىم يولباشچىدۇر، ئىشلەتتىم ئەقلىمنى تەپەككۈرگە،
ئوزۇمنى مەن ھەقىقەت كويىدا كەزگەن گادا تاپتىم.

بىلىم بىر خورماس كاندۇر، تىرىشقا نلار ئالۇر ياقۇت،
بىلىم روھىي ئوزۇق جانغا، ئاڭا كوپ ئىشتىھا تاپتىم.

بىلىم باغرىغا ھىچ ئوچمەس ۋەتەننىڭ سۇيگۈسىن سالىدى -
سۇزۇك كوڭلۇمگە پارلاق بىر ئۇلۇغۋار مۇددىئا تاپتىم.

1980 - يىل، 3 - ئاي.

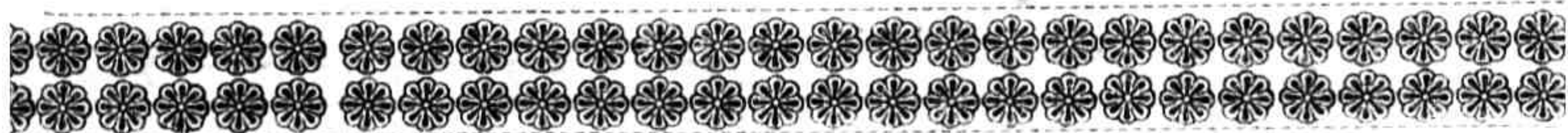

ساييراي مەن

باھار ئەييامى كەلدى، گۈل ئېچىلدى شات ساييراي مەن،
زىمىنستان قايغۇسى كەتتى، كوڭۇل ئازات ساييراي مەن،
بوغۇلماستىن چىقار ئاۋاز، قىلىپ پەريات ساييراي مەن،
يېتمەشتىم ۋەسلى شىردىنگە، بولۇپ پەرھاد ساييراي مەن،
بېرىپ غەم - قايغۇنى بەلگە، قىلىپ بەرباد ساييراي مەن.

چىقىپ ئىللىق شامال، توك ئېرىدى، بولدى ھاۋا ياخشى،
ئېچىلغان گۈل - چېچەكلەر ئارىلاپ ئەركىن ناۋا ياخشى،
يېشىل تونلۇق ئېتىزلاردا ئەجەپ كۆركەم گىيا ياخشى،
سەھەر سالقىن ھاۋاسىدا نەپەس ئالماق داۋا ياخشى،
قىلىپ سۇنغان كوڭۇلنى قايتىدىن ئاباد، ساييراي مەن.

نېچكۈمۇ سايىردىمەس بۇ دىل باھار زەۋقى تولۇپ-تاشسا،
تېلەكلەر بولسا مەيداندا، ئۈمىتنىڭ مەشىلى يانسا،
خوشاللىق تۇيغۇسى ھەردەم قىلىپ پەرۋاز قانات قاقسا،
ۋەتەن ھەر كۈنۈ-ھەر سائەت بېسىپ ئالغا راۋاج تاپسا،
سۈزۈك كوڭلۈمگە تولغاچ شاتلىغىم فات - قات ساييراي مەن.

ئوزۇمگە

ئوتتى ياشلىق چاغلىرىم، باشىم كۈمۈشتەك بولدى ئاق،
كەتتى تەندىن قۇۋۋىتىم، توپلاندى قىممەتلىك ساۋاق.

كەتتى بەگۋاش ياشلىغىم، كوزنى ئاچماي ئويقۇدىن،
گەرچە دەۋران چالدى كوپ "كوزۇڭنى ئاچ!" دەپ قوڭغۇراق.

قالدى ئاق ئاختامىدەك ئوتكەن ۋاقىتنىڭ بوشلۇغى،
ئوتتى كۈن ئىسراپ بولۇپ يىرتىلدى چىسلادىن ۋاراق.

مەن دىدىم قېيىداپ ۋاقىتقا: "قېلىچە يوقكەن سەندە يۇز،"
بۇ كۈلۈپ بەردى جاۋاپ: "بىھۇدە مۇنداق قاغىماق،"

بىلىمىڭ قەدرىمنى سەن، ساتتىڭ ئويۇنغا - كۈلكىگە،
بولمىدى سەندە بىلىم ئالماققا كۈچلۈك ئىشتىياق.

دەر ھەقىقەت ئويلىسام بۇ ئېيىپ ئوزۇمنىڭ ئۈستىدە،
ئەمدى ئوڭشاش بۇ خاتانى بولدى ئىمكاندىن يېراق.

ئى ۋەتەننىڭ ياشلىرى كەتكۈزمە ياشلىقنى بىكار،
ئال بىلىم ياشلىقتا بەس، بولغىن پۇشايماندىن ئۇزاق.

ئى سۇزۇك توختات سوزۇڭنى، قىل خىتابىڭنى تامام،
ياخشىدۇر ھەر سوزكى قىلساڭ، بولسا ئۇ سوز قىسقىراق.

1980 - يىل، 4 - ئاي.

قەلىمىگە

تۇل كۈنىكىم بولدۇم ئىشقىڭغا گىرىپتار، ئى قەلەم!
جان باھاسىغا ساڭا بولدۇم خېرىدار، ئى قەلەم!

ئاجرىماي كەلدۇك ئىككەيلەن نەچچە تون يىلدىن بۇيان،
دوست بولۇپ پەيمانغا سادىق، چىن ۋاپادار ئى قەلەم!

گەرچە بىزنى ئايرىۋەتمەك بولدى چەرخنىڭ گەردىشى ①،
كۈزىمىزگە قىلدى ئالەم سەھنىسىن تار، ئى قەلەم!

شۇندا ھەم بولماي جۇدا، بولدۇق ھەمىشە ئىتتىپاق،
قالدى چەتتە غەم يۈتۈپ بۇ چەرخى غەددار ② ئى قەلەم!

قىلمىغاي يالغۇزلۇق ھىس دىل، چۈنكى سەن ھەمرا ماڭا،
سوھبىتىڭ دىلغا يېقىملىق، ياخشى گۇپتار ئى قەلەم!

① چەرخ گەردىشى - چەرخنىڭ ئايلانمىسى

② چەرخ غەددار - خىيانەتچى پەلەك

سەير قىلماقتى كۆڭۈل ئىستەر بىناگاھى تاڭا،
بولغۇسى سەندىن بىنا ئالەمدە گۈلزار، ئى قەلەم!

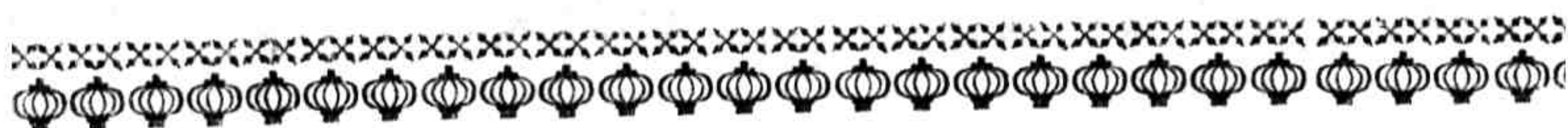
سەن ئىجادىيەت قورالدىن، تۇلۇغدۇر قىممىتىڭ،
كۈيلىسەم خەلقىمنى ئىلىكىمدە مەدەتكار، ئى قەلەم!

بولمىغا ئارتۇقچە غەم، تەشۋىش ئىجات مەيدانىدىن
بولسا بۇ شائىرغا سەندەك ياخشى ھەمكار، ئى قەلەم!

بولسا سەندەك بىر ۋاپادار، غەم يىمەسمەن غەيرىدىن
بۇ سۆزۈك كۆڭلۈمگە يەتسە قانچە ئازار، ئى قەلەم!

1980 - يىلى

باھار

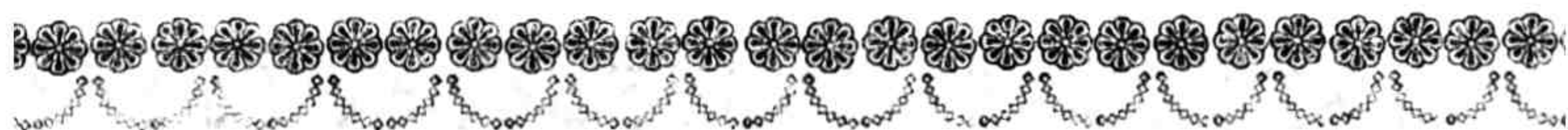
باھار بىر مەۋسۇمدۇر سۇيۇملۇك غايەت،
نامىنى ئالىمىز زوقلۇنۇپ تىلغا.
باھارغا ئىنساندا چوڭقۇر مۇھەببەت،
باھارنىڭ سۇيگۈسى سىڭگەن ھەر دىلغا.

باھار يىلىمىزنىڭ تۇنجى بىر پەسلى،
بىر يىلنىڭ پىلانى باشلىنىدۇ شۇندىن.
سانائەت ھەم يېزا ئىگىلىگىدە،
يېڭىچە قەدەملەر تاشلىنىدۇ شۇندىن.

باھاردۇر بىر يىلنىڭ ئاچقۇچلۇق پەيتى،
باھاردا بوش كەلسەڭ كۈزدە پۇشايمان.
ئەمگەكتىن باھارنىڭ ئاشىدۇ پەيزى،
ئەمگەكتىن توقچىلىق تاپىدۇ ئىنسان.

گۈل باھار ئەمگەكتە سىنايدۇ ئەرنى،
جان باھار قوينۇڭدا توكىمەن تەرنى.
ئىشلىگەن چىشلەيدۇ بىزنىڭ زاماندا،
ئوشياقماس ھورۇنلار چىشلەيدۇ يەرنى.

1980 - يىلى، باھار.

ئانا يۇرتقا

گۈزەل يۇرت دىلغا مېھرىڭنى ئۇزۇلمەس ئاشىنا قىلدىم،
مۇھەببەت رىشتىدىن تار ئېشىپ چالدىم، ناۋا قىلدىم.

تۇزۇڭنى سىڭدۈرۈپ تەنگە، يېتىلدىم مەن ئوسۇپ سەندە،
بۇ بەختىمدىن قىلىپ خەندە، قىزىل گۈلدەك چۇلا قىلدىم.

يورۇتتۇڭ دۇنياغا كوزنى، ئۈگەتتىڭ بۇ شېكەر سوزنى،
تونۇتتۇڭ يات بىلەن ئوزنى، سوزۇڭگە ئىقتىدا قىلدىم.

بىلىم بەردىڭ غەزىنەڭدىن، ئەقىل تاپتىم نەسىۋەڭدىن،
ئۇزۇلدۇم ساختا - نەيرەڭدىن، يولۇڭدا جان پىدا قىلدىم.

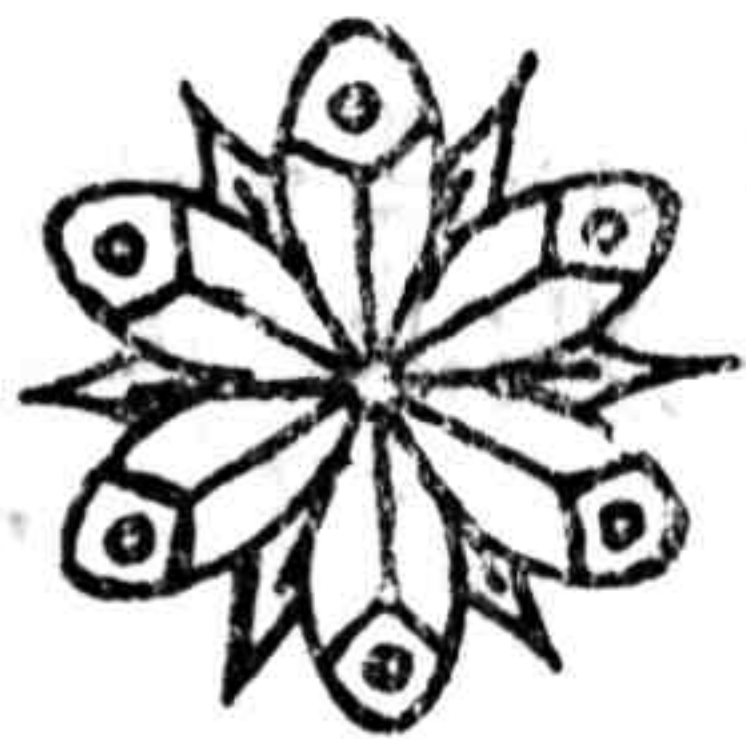
سېنىڭ كويۇڭدا ئىيۇرتۇم! قارا ئويلەردە يەر تۇتتۇم،
بېشىمغا كەلسە ھەر كۈلپەت، بىلىپ لەززەت غىزا قىلدىم.

غېمىڭ غەم بولدى كوڭلۇمگە، بۇ غەملەر سىڭدى ئومرۇمگە،
تۇزۇڭنى ئاقلىماقنى مەن - ئومۇرلۇك مۇددىئا قىلدىم.

ئىچۈك سەندىن كېچەر بۇ جان، ھايات سەرمايسى تۇرساڭ؟
سېنىڭدىن ئوردىگەن يۈزنى قازاندەك قاپ - قارا قىلدىم.

فەدىمىي ئوز دىيارىمىسەن، خازان بولماس باھاردىمىسەن،
سۇزۇك ئېپىتۇر بولۇپ ئاشىق، ئوزۇمنى مۇپتىلا قىلدىم.

1980 - يىلى، 1 - ئاي.

ئوزگىچە

كەلدى كوكلەم - نەۋ باھار كورسەتتى دىدار ئوزگىچە،
ئويغاندى باغلار ئويقىدىن، گۈل - غۇنچە بىدار ئوزگىچە.

باقتى تەبەسسۇم ناز بىلەن، بولدى گۈلۇستان چىلۋىگەر،
قاندى گۈزەللىك ھوسنىگە بۇلبۇللار، ئى يار ئوزگىچە.

تاپتى گۈلۇستان قۇچىغى گۈل ھوسنىدىن ئوز زىننەتىن،
تولماقتا بۇلبۇل سەۋىتىگە - داستانغا گۈلزار ئوزگىچە.

رەيھانۇ - سۇنبۇل بويىدىن بولدى دىماغلەر بەھرىمەن،
تارقاتتى ئىللىق شوخ شامال، ھەر لەھزە ئىپار ئوزگىچە.

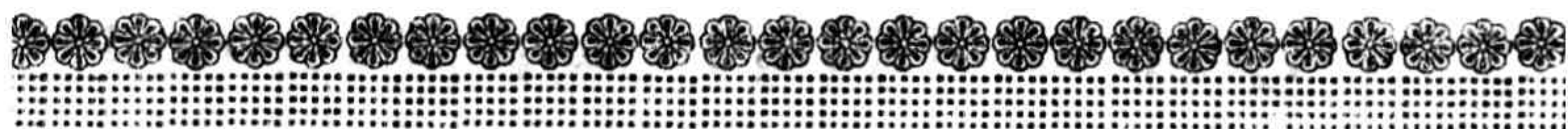
تاپقاچقا ھىجران دەردىدىن بۇلبۇل خالاسلىق، بولدى شاد،
سايرايدۇ تىنماي بۇ زامان باغ ئىچرە تەكرار ئوزگىچە.

ئويغاندى ئالەم قۇچىغى، قاينايدۇ ئەمگەك ئوچىغى،
بولغاچقا ئەمگەك ئەھلىگە - پارتىيە غەمخار ئوزگىچە.

قىش كەتتى، كەلدى نەۋ باھار، قەلبىڭ يۇيۇلدى يوق غۇبار،
شائىر بۇ دەۋران ساڭا يار، بولدى مەدەتكار ئوزگىچە.

1980 - يىلى، 4 - ئاي.

ھاياتىڭ پارلاق

(مەرھۇم رەئىس ليۇ شاۋچىغا بېغىشلايمەن)

ھاياتىڭ پارلاقتۇر خۇددى قۇياشتەك،
تارىختا ئىز قويدۇڭ ئەبىدى ئۈچمەس.
ئىرادەڭ مۇستەھكەم بولغاچ پولاتتەك،
چېلىشتىڭ ئادا قىچچە بولۇپ تىز پۈكمەس.

پۇرولپىتار سىنىپىنىڭ سادىق ئوغلانى،
ھاياتىڭ ساداقەت نامايەندىسى.
ئەل بەختى—كوزلىگەن مەقسىدىڭ سېنىڭ،
كوكرىڭنىڭ ۋاپانىڭ تولغان غەزنىسى.

ئۇنۇتماس ئەۋلادىڭ بۈيۈك نامىڭنى،
تاكى بار بولسا بۇ نىلۇپەر ئاسمان.
يەتكۈزەر داڭقىڭنى تارىخ كارۋىنى،
ئەۋلاتتىن ئەۋلاتقا ئۇزۇلمەس داستان.

بۇر كۈتتەك پەلەكنىڭ ئەۋجىدە پەرۋاز،
ئەيلىدىڭ ئوتكەزدىڭ شەرەپلىك ھايات.
تارىخقا يېزىلدى ئالتۇن خەت بىلەن،
سەندىكى يېڭىلىمەس ئىرادە، سۇبات،

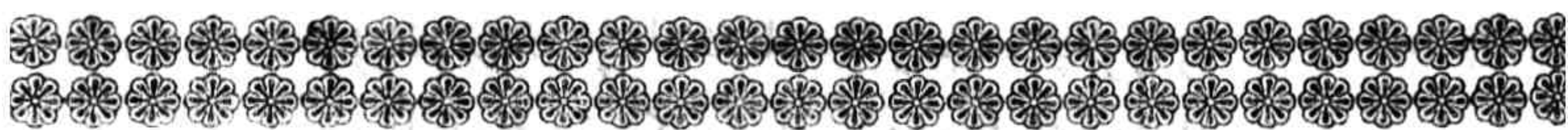
ئاگىھان قول سوزدى ئەجەل قۇزغۇنى،
كوزلىرىڭ ئەبەدى كەتتى ئۇيغۇغا.
گوياكى ئوچكەندەك بەخت چولپىنى،
چومۇلدى ۋەتىنىم ماتەم - قايغۇغا.

بول ئەمدى خاتىرجەم، غايەڭ ئەمەلدە،
گۈم بولدى "توت كىشىلىك گۇرۇھ" - گېزەندە.
بىۋاپا، نابىكار، زىيانكەشلىرىنىڭ،
نىقاۋى يىرتىلىپ بولدى شەرەندە.

ۋەتەننىڭ مەردانە، باتۇر ئوغلانى،
قەۋرەڭگە گۈل قويدۇم ئىلھام بېغىدىن.
ھەقىقەت ئاشكارا بولدى ئاقىۋەت -
چاقىندى ئوبرازىڭ تارىخ بېتىدىن.

1980 - يىلى.

تاپتىم

پىغانىم كەتتى كوڭلۇمدىن، يورۇق، كەڭ بىر زامان تاپتىم،
يۇتۇم سۇغا ئەجەپ تەشنا ئىدىم، ئابى راۋان تاپتىم.

ئەجەپ خامۇش ئىدىم گويا تىلى يوق گاچىغا ئوخشاش،
بۇگۈن ناتىق بولۇپ بۇلبۇل كەبى ئەركىن زابان تاپتىم.

ئىدىم قايغۇدا، جەمئىيەت ئىچىدە ھىچ پاناھىم يوق،
بۇگۈن بۇ دەۋرنى بەس، مەن ئۈزۈمگە مېھرىبان تاپتىم.

ئەمەس يالغۇز بۇ دەۋران قوينىدا ئازادە بولغان مەن،
ئۈزۈمدەك شادۇ - خۇراملارنى مېڭ - مېليونلىغان تاپتىم.

ئىچۈك شاد بولمىسۇن كوڭلۇم، كىشەنلەردىن خالاس تۇرسام،
بۇگۈن كومپارتىيە قەدىمىنى رۇسلاپ، قايتا جان تاپتىم.

يېشىم ئاتمىشتىن ئۆتكەن بولسىمۇ غەيرەتلىرىم ئۇرغۇپ،
سۈزۈك ئەل خىزمىتىدە مەن ئۈزۈمنى نەۋجىۋان تاپتىم.

يالغانچىنىڭ ئاقىۋىتى

بولغان ئىكەن تاغ باغرىدا گۈزەل يايلاق،
ئوتلار ئىكەن ئۇندا سانسىز قوزا-تايچاق.

بىر پادىچى ئۇندا ئۇرغۇن قوي باقار كەن،
يالغان سوزلەپ ھەتتا مۇزغا ئوت ياقار كەن.

بىر كۈنى ئۇ ۋاقدرا پتۇ تاققا چىقىپ،
”بورى كەلدى، قۇتقۇزۇڭلار تېزدىن كېلىپ...”

ئاڭلاپ بۇنى پادىچىلار كەلسە دەرھال،
نەدە بورى؟ كۈلەر ئىمىش ئۇ بىمالال.

كەلگۈچىلەر قايتىشىپتۇ ئاچچىغلىنىپ،
لەنەت دەپتۇ يالغانچىغا نەپرەتلىنىپ.

بۇ ئالداشلار داۋام قىلغاچ بىر نەچچە رەت،
ئالغان ئىكەن يالغانچىدىن ھەممە ئىبرەت.

كەپتۇ بورى مۇندا بىر كۈن قوي قەستىدە،
ھەم چومدۇرۇپ يالغانچىنى غەم - غۇسسىگە.

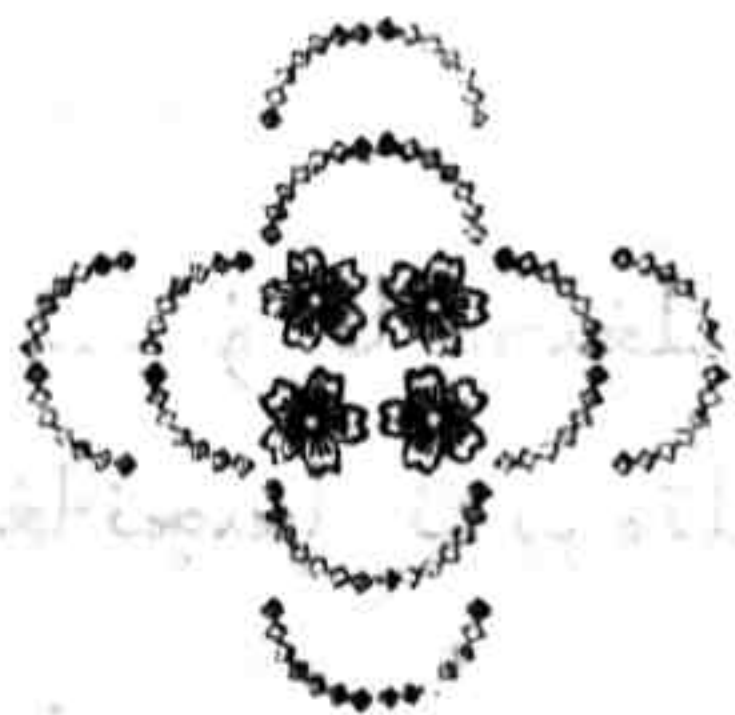
ئەنە شۇ چاغ بوپتۇ ئۇنىڭ ھالى خاراپ،
ۋاقىراپتۇ، جاقىراپتۇ ياردەم سوراپ.

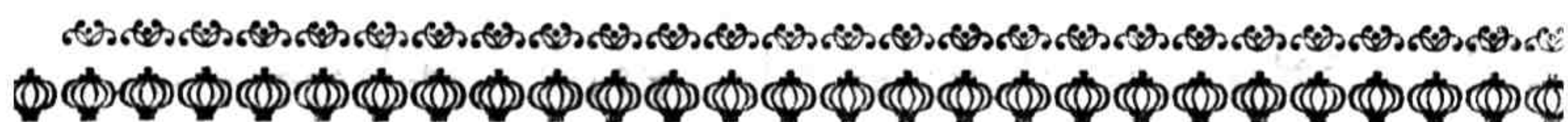
راس ئىش ئىكەن بوردىلەرنىڭ چاڭ سالغىنى،
ھىچ يوق ئىكەن ئەمدى بۇنىڭ ھەم يالغىنى.

لېكىن ئاڭا قىلمىغاچقا ھىچكىم بىسەن،
قويلەرنى يەپ بۇ بوردىلەر قايتۇ ئېسەن.

ھەر كىم ئەگەر كۈنۈپ قالسا يالغان سوزگە،
قالغۇسىدۇر پادىچىدەك پامان كۈنگە.

1980 - يىلى، 8 - ئاي.

ياز ئى قەلەم

قەلەم! بار كۈچنى توپلاپ، دىلنى تاغ ئەتكەن زاماندىن ياز!
گۈلۈستاندىكىغا بەرھەم بەرگۈچى بادى خازاندىن ياز!
ئۇچۇرغان بارۇ - يوقنى، تەلۋە، دوت، مەشئۇم بوراندىن ياز!
تۈزەپ، ئورنىنى تولدۇرماق قىيىن بولغان زىياندىن ياز!
نومۇسىسىز، بىغەرز، شەرمەندە - رەسۋايى جاھاندىن ياز!

جاھاننى تولدۇرۇپ ئاۋازى پۈركەتكەن ئۇ دەھشەتتىن،
گۈزەللىك، مەدىنىيەت ئاپىتى بولغان ئۇ ھەركەتتىن،
ۋەتەن باشىغا يەتكەن ئۇ ئېغىر قايغۇ - مۇسەبەتتىن،
جاھان تارىخى ھەرگىز كۆرمىگەن كۈلپەت - ئوقۇبەتتىن،
تەرەققىياتقا زىت، بۇزغۇنچىلىق رول ئوينىغاندىن ياز!

كوزۇڭ كۆرگەننى ياز، باشتىن كۆچۈرگەننى، ئوتۇنگەننى،
بوياپ ھەر يەردىن مىسلى لالىدەك قانلار توكۇلگەننى،
تىكىشلەر توختىماي بىر يەردە، ھەر دائىم سوکۈلگەننى،
كىشىلەر قايىمۇقۇپ، ئىش توختىتىپ ھەر جايدا يۈرگەننى،
ئوتۇپ كۈنلەر ئۇياققا، پۇل بۇياققا قاتنىغاندىن ياز!

نېمە ئېلىپ چۈەنلىيەن، بۇزۇپ پۇل، دولەت مالىيىسىنى ئوغۇرلاشقان
ئوزىن ھېچكىمگە تەڭ قىلماي، بىلەرمەنلەر غورۇرلاشقان،
شەھەرلەر زىچ - بۇ چۈەنلىيەن قىلغۇچىلەرگە تولۇپ - تاشقان،
ھوكۇمەتسىز بۇ بەگۋاشلار ئوزىنى كاتتا چاغلاشقان،
قونۇشنى ئويلىماي ئۇچقان بىلىمسىز، ناتىۋاندىن ياز!

ھوقۇق كويىدا دەۋا ئەيلىگەن بۇ مۇتەھەملەرنى،
كىشىلىك شەرىپىنى قارا قىلغان شۇم قەلەملەرنى،
قىلىپ ھەق ئىشنى ناھەق، باسقۇچى قانلىق قەدەملەرنى،
خۇدا ئورنىدا قويغان ئوزىنى، ئۇ ئەقلى كەملەرنى،
دىلىڭدا قاتمۇ - قات قان ئۇيىغان دەردۇ - پىغاندىن ياز!

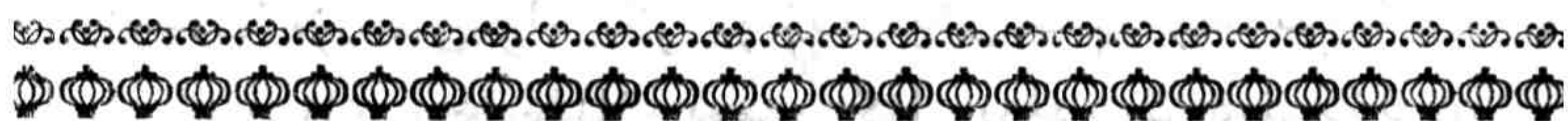
ئىدى پىشقە دەملەر توھپىسى كوپ، ئەل ئارا مەشھۇر،
تالاندى غالجىر ئىتلار قولىدا كوپ، زەخمە يەپ رەنجۇر،
قاچان ئىنسانىيەت ئەخلاقى ئالدىدا بۇ ئىش مەنزۇر؟
شۇمۇ ۋىجدان، ۋاپا؟ بىر ياخشىلىققا مىڭ جاپا مەزكۇر،
ۋاپا ئەيلەپ، جاپا چەككەن قەدىردان قەھرىماندىن ياز!

يازغا كوپ ئىرۇر ھوججەت قىسىلمايسەن دەلىللاردىن،
شۇ يىللارنى خىيال قىلساڭ پىغمان قاينايدۇ دىللاردىن،
ئاڭا لەنەت بىلەن نەپرەت پەقەت چۇشمەيدۇ تىللاردىن،
دەرىخا، بوش ئوتۇپ كەتكەن ئورۇنسىز شۇنچە يىللاردىن،
يۇرەكتە داغۇ - ھەسرەت قالدۇرۇپ كەتكەن چايدىن ياز!

ئەجەپ مۇدھىش زامانلار بولۇپ ئوتتى، كىم ئۇنتۇلدى؟
 ئۇ كۈن قان يىغلىغانلار ئەمدى گۈل بولدى - دەلى كۈلدى،
 ھەقىقەت ئىزدىغا چۈشتى، پەلەكنىڭ چەرخى ئورگەلدى،
 كوڭۇل ئازادە بولدى، ھەممە بىردەك ئالغا تەلپۈندى،
 سۈزۈك مەنزىلگە كوز تاشلاپ يۇرۇش قىلغان ۋەتەندىن ياز!

1980 - يىل.

شائىرانە خىيال

قەلەمنى ئويىنىتىپ قەغەز يۈزىدە يورغا يۈرگۈزسەم،
بۇ سەنئەتلىك يۈرۈشتىن ئاق ۋاراقنى تىلغا كىرگۈزسەم،
ۋاراق گۈلزارىدا ئوز ئەمگىگىمدىن گۈللەر ئۈندۈرسەم،
زامانە ئەھلىنىڭ كوڭلىنى خۇرسەنلىككە چومدۇرسەم،
ئولۇك روھلارغا ئىلھام بەزمىسىدىن تۈزسەم، تېرىلدۇرسەم.

ئەجەپ بەگۋاش ئىكەن ئىلھام قۇشى دامىمغا چۈشمەيدۇ،
قىلىپ كاژلىق بۇ تەرسا، ئىندىمىسەم ياندىمغا چۈشمەيدۇ،
قىلۇر قەيدىمنى رەت، ھەر تاشلىغان دامىمغا چۈشمەيدۇ،
نىچۈك بۇ باغرى تاش ئاخىر كوڭۈل قاندىمغا چۈشمەيدۇ،
ئەگەر چۈشسە ئىدى ئىززەت قىلىپ بوينۇمغا ەندۇرسەم.

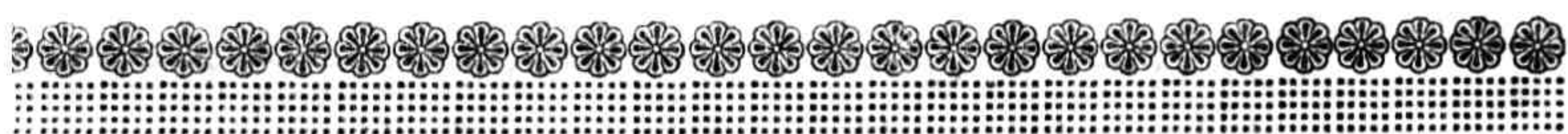
كېلىپ ئۇ بولسا ھەمدەم، ئەلگە خىزمەت ئوتتۇرسەك بىللە،
كۈرەش سازىنى " ئالغا " پەدىسىگە يۈتكۈنسەك بىللە،
ئېچىلساق بىللە گۈلدەك، باغ ئىچىدە كوكلىسەك بىللە،
ۋەتەننىڭ تۈزىنى ئاقلاش يولىدا چامدىساق بىللە،
تۇنىڭ گۈللەنمىگىگە تەر توكۇپ ئەجرىمنى سىڭدۇرسەم.

بولاتتىم شات-ئەگەر ئەل خىزمىتىمدىن شادىمان بولسا،
ئىجادىم تەشنىلەرگە بىر بۇلاق يەڭلىغ راۋان بولسا،
ئەگەر ئولسەم ھاياتىمدىن ۋەتەنگە بىر نىشان بولسا،
قەلەم ھەر تامچىغاندا قەدىردىن باغۇ-چۈمەن بولسا
بۇ باغنىڭ ھەر بىرىدە توزىماس گۈل-غۇنچە كۆلدۈرسەم.

ۋەتەن گۈلزارىنىڭ ئاۋازى پۈتمەس بۇلبۇلى بولسام،
يېتتەتتىم ئارزۇ-ئارمانغا، توڭمەس بىر گۈلى بولسام،
ۋەتەنكىم مېھرىۋانلىقىم، ئۇنىڭ شىرىن تىلى بولسام،
ئىشىكتە تۇرغۇزۇپ خىزمەتكە سالسا بىر قۇلى بولسام،
دېسە "ئوغلۇم" سۆزۈكىنى، بۇ باھاغا جان سۈيۈندۈرسەم.

1980 - يىلى -

پەن - تېخنىكىغا مەدھىيە

نەچچە مىڭ يىللىق خىياللار پەندىن ئىمكان ئىچىدە،
بولدى پەن-تېخنىكىدىن ھەر مۇشكۈل ئاسان ئىچىدە،
نەچچە ئايلىق يول مېنۇتلۇق، ئەمدى ئىنسان ئىچىدە،
كەلدى يەرنىڭ يولدىشى پەرۋازغا ئاسمان ئىچىدە،
بەس، خۇراپات قورغىنى گۈم بولدى بوھران ئىچىدە.

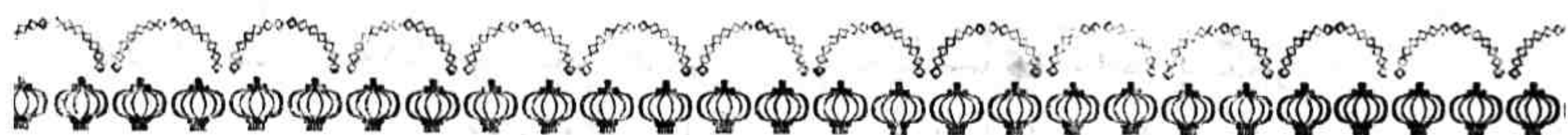
كۆپ تەرەققى قىلدى پەن بۇ ئىجتىھادنىڭ مېۋىسى،
ئۇزدى پارخوتلار دېڭىزدە، قالدى نوھنىڭ كېمىسى،
ئۇچتى ئاسماندا سامالپوت، قۇشقا ئوخشار جىلۋىسى،
يولدا پويىز قاتناشماقتا، نە كېرەك چول توگىسى،
تېلېۋېزور ھەم رادىئودۇر ئويدە سايمان ئىچىدە.

يوق بۇگۈن بىزدە بۇرۇنقى ئۇ قومۇش قىڭغىر قەلەم،
بولدى پەيدا پەن بىلەن تېخنىكىدىن پاركىر قەلەم،
قىلدى مەتبۇئات تەرەققى، مەدەنىيەت دەمبە دەم،
ئوستى ئادەملەردە ئاڭ، باستى يورۇقلۇققا قەدەم،
نۇرغا تولدى قارا دىللار ئىلمۇ-ئېرىپان ئىچىدە.

كەلسە بىر مەكتۇپ يېراقتىن، ئوقىيالىماي غەم يىگەن،
ئات چېپىپ بىر كۈنلۈك يولغا، بىر ساۋاتلىق ئىزلىگەن،
ئۇ زامان كەتتى ئۇزاپ، بىزدە ساۋاتلىق مەردۇ-زەن ①
ئېچىلىپ مەكتەپ تۈمەنلەپ، ئۇندا ياشناپ ئىلمۇ-پەن،
بۇ گۈلۈستان قوينىدا گۈل-غۇنچە خەندىن ئىچىدە.

باشقىمىز ئالغا ھامان كۆكرەكنى كەرگەن بويىچە،
يېتىمىز پارلاق نىشانغا تۇغ كوتەرگەن بويىچە،
قۇرمىز كومپارتىيە كورسەتمە بەرگەن بويىچە،
بۇ ۋەتەننى يېپ - يېڭى ياشناپ كۆكرەگەن بويىچە،
ئارزۇ - ئارمانغا يەتكەيمىز بۇ دەۋران ئىچىدە

1980 - يىلى.

ۋەتەن ھەققىدە مۇسەددەس

ئەي مۇرەببىم ، مۇشپىقىم بولدۇم تۇزۇڭدىن بەھرىمەن ،
تۇز بېرىپ باقتىڭ مېنى ، ئالدى قاتارغا ئەنچۇمەن ،
ئاسىردىڭ كوز فارچۇغۇڭدەك كۈچلۈنۈپ ئوستۇم تىمەن ،
كوزلىرىڭ ئۇچقۇنلىرىدىن نۇر تېپىپ بولدۇم چېچەن ،
ئەي ئېزىز يۇرتۇم ، مۇقەددەس بوشۇگۇم باغۇ - چۇمەن ،
بولمىغايمەن ھىچ قاچان سەندىن كېچىپ مەن بى ۋەتەن .

كوكلىسۇن كوڭلىدە مېھرىڭ گۈلدەك ئۇنىگەن بولسا كىم ،
گۈلئۇزارىڭ ئوزرە قونغان چاڭنى سۇرگەن بولسا كىم ،
مىسلى بىر پەرۋانىدەك چورەڭدە يۇرگەن بولسا كىم ،
قايغۇلانساڭ قايغۇرۇپ ، كۈلگەندە كۈلگەن بولسا كىم ،
ئەي ئېزىز يۇرتۇم ، مۇقەددەس بوشۇگۇم ، باغۇ - چۇمەن ،
بولمىغايمەن ھىچ قاچان سەندىن كېچىپ مەن بى ۋەتەن .

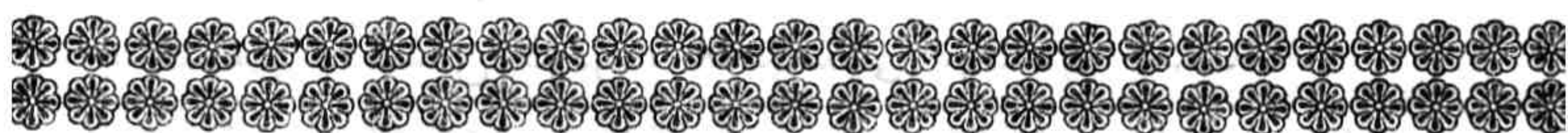
ئۇنى ئوچسۇن ، قايغۇلۇق چاغىڭدا كۈلگەن كىشىنىڭ ،
دۈشمىنىڭ ئالدىدا قۇللاردەك پۈكۈلگەن كىشىنىڭ ،
تەرك ئېتىپ مېھرىڭنى ، سەندىن رىشتە ئۈزگەن كىشىنىڭ ،

جىسمىنى باسسۇن قوتۇر، قەدرىڭنى توككەن كىشىنىڭ،
ئەي ئېزدىز يۇرتتۇم، مۇقەددەس بوشۇگۇم، باغۇ - چۈمەن،
بولمىغايمەن ھىچ قاچان سەندىن كېچىپ مەن بى ۋەتەن .

ئى ۋەتەن، كوڭلۇم سېنىڭدەك يار بىلەن خۇرسەن مېنىڭ،
كوزلىرىم تۇپراقلىرىڭغا سۇرتۇلۇپ روشەن مېنىڭ،
ئېچىلىپ سەندىن دىلىم، يۈزۈڭ بىلەن گۈلشەن مېنىڭ،
كىم ساڭا قىلسا ھاقارەت - دۇشمىنىم جەزمەن مېنىڭ،
ئەي ئېزدىز يۇرتتۇم، مۇقەددەس بوشۇگۇم، باغۇ - چۈمەن،
بولمىغايمەن ھىچ قاچان سەندىن كېچىپ مەن بى ۋەتەن .

1981-يىلى

بۇ سۆزنىڭ مەنىسىنى بىلىش ئۈچۈن بۇ سۆزنىڭ مەنىسىنى بىلىش كېرەك.

يۇرتۇم

قىلاي شەنىڭگە سوز گەۋھەرلىرىنى مەن نىسار، يۇرتۇم!
قوبۇل قىلساڭ بۇ سوۋغاتىمنى بولماي ئىپتىخار، يۇرتۇم!
قىلاي بەتلەرنى ئالتۇن كەشتىدەك سوز گەۋھىرى بىرلە،
بىزەكلەر-مىسلى يۇلتۇزدەك يانار مۇندا قاتار، يۇرتۇم!

خوشاللانساڭ خوشاللاندىم يەنە قاينغۇڭغا قاينغۇردۇم،
بوسۇڭاڭدا تۇرۇپ خىزمەتلىرىڭگە ئىنتىزار، يۇرتۇم!

ساڭا باغلاندى بۇ كوڭلۇم، ئوتۇپ بىللە پۈتۈن ئومرۇم،
سېنىڭ مېھرىڭ بىلەن گويا مېنىڭ قەلبىم باھار، يۇرتۇم!

تۇغۇلغاندا قۇچاق ئاچتىڭ، دىدىڭ "ئېركەم"، دىدىڭ "ئوغلۇم"،
كوزۇڭگە تەلمۇرۇپ كۈلدۈم، ئوشۇلدەم بەختىيار يۇرتۇم!

تۇغۇلدۇم ئەيلىدىڭ خەندە، كېسىلدى كىندىگىم سەندە،
سىڭىپ بەرگەن تۇزۇڭ تەنگە، يېتىلدى كۈچ - مادار، يۇرتۇم!

يېقىملىق تىلدا سوزلەتتىڭ ، گۈزەل ئەخلاقنى دۇگەتتىڭ ،
غېمىڭنى ماڭا يار ئەتتىڭ ، بولۇپ ھەم غەمگۈزار يۇرتتۇم!

قەدىمىي نامدار يۇرتسەن ، گۇۋا تارىخىي ھوججەتلەر ،
ئەمەستۇر ئۆتمۈشۈڭ خىمرە ، ئىرۇر رۇشەن ناھار يۇرتتۇم!

غۇرۇر ، باتۇر ، پاراسەتلىك ئولۇغ ئەمگەكچى خەلقىڭگە ،
قىلىپ ھورمەت دېسە بولغاي تەشەككۈر سەدھازار يۇرتتۇم!

يېرىڭ مۇنبەت ، سۈيۈڭ شەرۋەت ، ھەسەلدەك مېۋىزار قوينۇڭ ،
ئۈزۈم ، قوغۇن ، ئۈرۈك ، شاپتۇل ، بادام ، ئالما ، ئانار يۇرتتۇم!

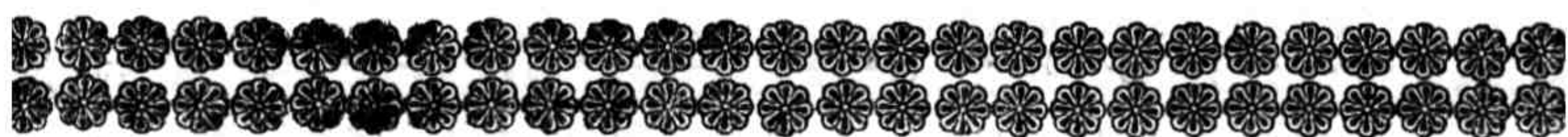
ئىرۇرسەن پاختا ، ئاش كانى ، ئاجايىپ كەڭرى داسقانى ،
ھىساپسىز بايلىغىڭ سانى نىچۈك تىلغا سىنغار ، يۇرتتۇم!

ساناقسىز چارۋا يايلاقتا ، تۇرار ئورمانلار ھەرياقتا ،
ياتار مەدەنىلىرىڭ تاغدا ، قېزىشقا ئىنتىزار ، يۇرتتۇم!

سىڭىردىم تۈز ۋە ئاشىڭنى ، ئېگەر مەن ساڭا باشىمنى ،
سۈيەر مەن خاكۇ - تاشىڭنى ، قەدىمىي تاجىدار يۇرتتۇم!

دىلىمغا مېھرىڭ پەيۋەستە ، ئىرۇرسەن دائىما ئەستە ،
قىلاي خىزمەت دىگەن ھىستتا بۇ سوۋغات يادىكار يۇرتتۇم!

1981 - يىل .

ئۇستازىمغا

ئىدىم بىر تاختا ئاق قەغەز، يېزىپ خەت، نەچچە قۇر سالدىڭ،
قاراڭغۇلۇقتا قالغان جان ئىدىم، كوڭلۇمگە نۇر سالدىڭ.

يېزىپ تەربىيە ھارماستىن تونۇتتۇڭ سەن ھەقىقەتنى،
كوڭلۇدە ساقلىدىم بەرگەن ساۋاقلارنى - ۋەسىيەتنى.

ئۇرۇق تىكتىڭ دىلىمغا، بىخ سۇرۇپ ئۇندى گۈزەل غايە،
يېتىشتىم ئەلگە ئوز خىزمەتلىرىمدىن سالغىلى سايە.

تونۇتتۇڭ سەن ۋەتەن تارىخىنى قەلبىمنى ئويغاتتىڭ،
يۈرەك - باغرىمغا يۇرتۇمنىڭ ئۇلۇغ مېھرىنى ئورناتتىڭ.

يېزىپ تەربىيە قۇتقازدىڭ جاھالەت دىگەن ئىلمەتتىن،
خالاس قىلدىڭ خۇراپات زەنجىرىدىن، ئۇيقۇ - غەپلەتتىن.

بولۇپ روھىي ئەسىرلىك زەنجىرىدىن مەن بۇگۈن ئازات،
بولۇپ قالدۇم ئۆزىنىڭ شىرىنى بار تاغ كېسەر پەرھات.

تالاي شاگىرت يېتىشتۈرگەن بۇيۇك ئەجرىڭگە مېڭ رەھمەت،
سۈزۈك كوڭلىدە داغ قالدى جاھاندىن ئەيلىدىڭ ھىجرەت.

1981 - يىل .

ۋاقتنىڭ قەدرىگە يەت!

بىر مېنىۋت ئوتسە ئورۇنلۇق كوڭامى - كوكسۇڭ باغ بولۇر،
شۇ ئېزىز پۇرسەت ئوزىنىڭ قەدرىگە ئورتاق بولۇر.

ئوقۇ! ھەركەت قىل، ئەگەردە بولسا سەندە ئەقلى - ھۇش،
توختىغان سۇدەك سېسىپ ياتما بىكار - ئازگالدا بوش.

ۋاقت بىرلە ئورە بولغاى تاغلارچە ئىش قەد كوتۇرۇپ،
كىم ھورۇن بولسا قويار ئوز ۋاقتىنى بوش كەتكۈزۈپ.

ئوتكۈزۈپ بەھۇدە پۇرسەتنى ئېچىنساڭ قاقىۋەت،
كۈلكىلىك بىر ئىش ئىرۇر، بەس، پايدىسى يوقتۇر پەقەت.

كول بولار ئاز - ئازلا تامغان تامچىلاردىن - قەترەدىن،
بىر گۈزەل داستان يارالغاى پارچە - پارچە سەترەدىن ①

بولمىسا توھپەڭ ئەگەر ياد ئەيلىڭە يىمۇ جەمىيەت،
قوي جامائەت پايدىسىغا يادىكار، بول ئاق نىيەت.

1981 - يىلى.

① سىدىرە - قۇر - مىسرا.

بى مۇشەققەت يوق ھۇنەر

سەيسىز ئىلگىمگە ئىستەك قۇشىنى يار تاپمىدىم،
كوز يېشى بولغان داۋا ئالەمدە بىمار تاپمىدىم.

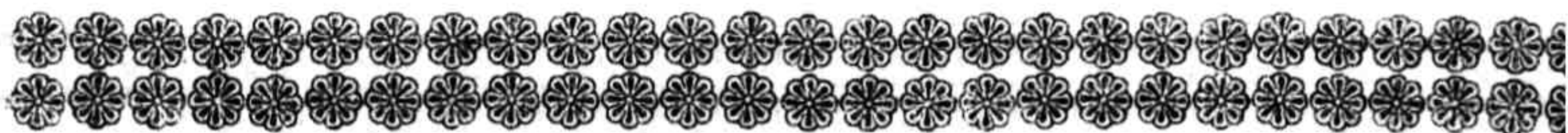
كىم كۈرەش قىلماي تۇرۇپ، تاپتى جاھاندا مۇددۇئا؟
خام خىيالدىن بەختىنى تاپقان تەلەپكار تاپمىدىم.

يولۇنۇپ خار ئەتمىدىم ھىچ ئەھلى مەننەتكە بېشىم،
ئوز ئىشىمگە ئوز كۈچۈمدەك بىر مەدەتكار تاپمىدىم.

كورمىدىم ھىچ كۈننى تۇنسىز، ھىچ بولۇتسىز ئاسمان،
قايغۇسىز شاتلىق، تىكەنسىز باغۇ - گۈلزار تاپمىدىم.

قازمىغۇنچە قان يۈتۈپ كىم ئالدى كاندىن ياقۇتى،
بى مۇشەققەت، بۇ ھۇنەر سىزىگە ئەسرار تاپمىدىم.

1981 - يىلى

ئوغلۇمنىڭ خېتىگە جاۋاپ

جىگەر پارەم ئوفۇپ كوردۇم خېتىڭنى،
بىلىپ شاتلىققا تولدۇم ساقلىغىڭنى.

سوئاللىك بار ئىكەن خەتتە يېزىلغان،
تەپەككۇر بېغىدا گۈلدەك ئېچىلغان.

فەلەم تارتىپ جاۋابىغا كىرىشتىم،
نە ئىمكان بار ئىكەن شۇنچە تىرىشتىم.

نە يول تۇتماق كېرەك دۇنيادا ئىنسان؟
جاۋاپ بەردىم تۈزەتكىن بولسا نۇقسان.

ياشار ئادەم جاھاندا نەچچە ئون يىل،
دىمەك بۇ قىسقا بىر جەريان ئىرۇر بىل.

ئومۇرنى نىمىگە سەرپ ئەيلىگەن خوپ؟
جاھاندا قايسى ئىش ئادەمگە مەرغۇپ؟

تۈزۈم بىلىگەننى ئېيتاي سال قۇلاقنى،
ئېچىپ تەشنىلىنىڭ قانسۇن بۇلاقنى.

كىشىكىم بولسا مەسلەكسىز جاھاندا،
ئۇنى سەن بىلەن چىن ئادەم شۇ ئاندا.

ئالاقە تارىنى ئۈزگەن ئۇنىڭدىن،
يېقىن كەلمە ئاڭا كەتسۇن يېنىڭدىن.

ئاڭا ھاجەت نىمە سوققان يۈرەكتىن؟
بولەكنى بىلىمگەي ئىچمەك - يىمەكتىن.

كىشىدە بولمىسا گەر غايە - جانان،
ئۇنى جانسىز جەسەت دەپ بىل ئوشۇلتان.

دىمەكچى بولغىنىم ياشلىق چېغىڭدا،
گۈزەل بىر غايە جاي ئالسۇن بېشىڭدا.

كېرەكدۇر تىكىلمەك توغرا نىشاننى،
بۇ ئىشقا ئىشلىتىش بار كۈچنى - قاننى.

ۋەتەن باغدا گۈل ئۇندۇر، كوچەت قوي!
چىچەكلەپ تارقىسۇن ئەتراپقا خۇشبۇي.

يېگىتلىك نەۋباھارنىڭنى قەدىرلە!
يېڭىپ مۇشكۈلنى ھەردەم، ئالغا ئورلە!

بىلىم ئال، قىل ئىجاد، بولغىن ئىجاتكار،
ئىدىشچانلىق ساڭا بولسۇن مەدەتكار.

ئېلىڭنى بەھرىمەن قىل ياخشىلىقتىن،
سۇ ئىچسۇن تەشنا ئەل قازغان ئېرىقتىن.

يۈمۈلماستىن كوزۇڭ يورۇت ئوزۇڭنى،
ۋەتەن خىزمەت كۈتەر، تونۇت ئوزۇڭنى.

يىمەك - ئىچمەك بىلەن سەمىرىتمە تەننى،
سۇيۇپ روھىي ئوزۇق قىل ئىلمۇ - پەننى.

كۈچەيسۇن مەنىۋى قۇۋۋەت بىلەن جان،
ئىرۇر كۈچلۈك - بىلىملىك بولسا ئىنسان.

ئوزۇڭنى ئەيلىمە شوھرەت بىلەن تۇغ!
بولۇپ كەمتەر، تەكەببۇر يولىنى بوغ!

سۇۋاداندەك تەكەببۇردىن غادايساڭ،
كەشى تەنقىت ئەگەر قىلسا ئالايساڭ.

قالۇرسەن ئارقىدا بى يارۇ - ھەمدەم،
يىتىم قالماق بىلەن كوڭلۇڭ تولۇپ غەم.

قۇلاققا ئال بۇ پەندىمىنى ئېزىم!
ئوزۇم بىلگەننى ئەيتتىم پۈتتى قەرزىم.

1981 - يىلى.

دولانغا مۇھەببەت

ئەي دىيار - ياشلىغىم ئۆتكەندۇر سەندە،
مەردانە، مېھماندوس قوينۇڭدا ياپراپ،
نامىڭنى گەر بىراۋ ئالغاندا تىلغا،
كېتىمەن ۋەسىپىڭدە بۇلبۇلدەك سايراپ.

يەر يوقتۇر قوينۇڭدا مەن كورمىگەن ھىچ،
يادىمدا تۇمەنتال ①، بۇ قاپادا لەر.
بەستلىك، ئىگىز بوي، ساددە، تۇز كوڭۇل،
ئەمگەكچان قىز - ئوغۇل، ئاتا - ئانىلەر.

تومۇرەك ②، ھاكىمىتلىق ③، بورىغىز ④ لەردە،
مەشرەپكە قاتناشقان ئىدىم مەن نەچچە.
باغرىڭدىن ئايرىلغۇم يوق ئىدى ھەرگىز،
زامانە ئايرىدىغان قالدۇرۇپ دەرتتە.

①، ②، ③، ④ - يۇرت ئىسىملىرى.

دېماغىم سۇيگۇنىڭ دەسلەپكى بويىن،
تاپقاندىر ئىپاردەك سېنىڭ قويىنۇڭدىن.
چالغاننىم سۇيگۇنىڭ ئەۋەلقى كۆيىن،
ھاياجان ئىچىدە قىزغىن كوڭلۇمدىن.

ئەي دىيار—ياشلىرىم ئۆتكەندۇر سەندە،
جەمىيەت ئاقارتىش كويىدا مېڭىپ.
ئوتتۇپتۇ ئارىدىن قىرق نەچچە سەنە^①،
قالىمەن ئۆتمۈشنى ئېسىمگە ئېلىپ.

ئۇ چاغدا زار ئىدىڭ پارچە نان ئۇچۇن،
تەر توكۇپ ئىشلەيتتىڭ بەگ — غوجام ئۇچۇن.
ھەممىگە ئايداندۇر ئۆتمۈش دەھشىتى،
كۈن قىيىن ئۆتەتتى ھەر دىخان ئۇچۇن.

باشقىچە بىر يېڭى دولانسەن بۇگۈن،
قالاقلىق، مەھكۇملۇق ئىزلىرى ئوچكەن.
كۇنساپىن ئىلگىرىلەپ ئوزگىرىش ياساپ،
بىر يېڭى ئورلەشنىڭ دەۋرىگە كوچكەن.

ئاۋازىڭ بەلەندۇر بۇ كۈن ۋەتەندە،
ئۇرغىغان كۈچ— قۇۋۋەت تولۇپ بەدەندە.

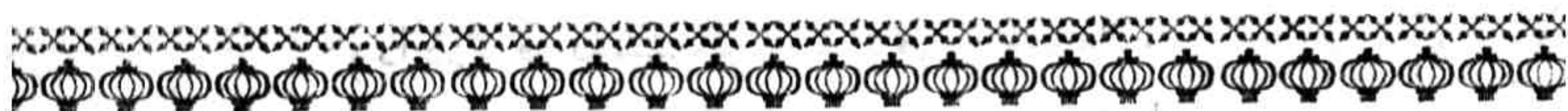
① سەنە -- يىل.

سېغىنىش تولغان بۇ چىن يۇرىكىمدىن .
ئۇتۇق تىلەيمەن ساڭا ھەر بىر قەدەمدە .

ئەي دولان، قىزىتقىن مەشرەپ ناۋانى،
چاراڭلىق ناخشاڭدىن تىترەت ھاۋانى .
پارتىيە رەھبەردۇر بەخت سېنىڭدۇر،
سۆزۈكنىڭ بۇنىڭغا يوقتۇر گۇمانى .

1981 - يىل .

تويۇڭغا مۇبارەك

پارتىيەم تەبرىكلەپ شانلىق تويۇڭنى،
ئىلھامىم بېخىدىن ئۇنچىلەر تىزدىم.
ياڭراتتىم كۈيۈمنى شەنىڭگە ئاتاپ،
ھاياجان ئىچىدە يايىردى دىلىم.

چۈنكى سەن خەلققە بولۇپ غەمگۇزار،
جاھالەت تېغىنى ئەيلىدىڭ گۇمران.
ئەجرىڭدىن ئۇندۇرۇپ لالە - رەيھانلار،
ئاتىۋان ۋەتەننى قىلدىڭ گۈلۈستان.

تۇغۇلدۇڭ قۇياشتەك قىزىل نۇر چېچىپ،
بولغا ھەم ئوغاقتى كۈتەردىڭ ئىگىز.
بىر يىلدا مىڭ يىللىق مۇساپە كېزىپ،
يول سالىدىڭ مەنزىلىگە راكتادىن تېز.

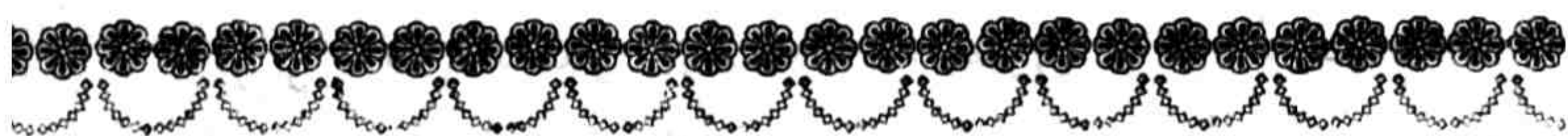
ئالەمگە ئايدۇر ياراتقان توھپەڭ،
يازغانغا تەرىپىڭ بولمايدۇ ئادا.

گويياكى قۇياشنىڭ بىر زەررەسىدەك،
پەقەت مىڭدىن بىرى يېزىلدى مۇندا.

ياشا! ئەي پارتىيە — سايىبان سەرۋەر،
ياغماقتا شەپقىتىڭ بىزگە شۇ قەدەر.
ھەقىقىي يەكۈن شۇ — سەن بولغاچ بولدى،
سۈزۈك تاڭ تۇن يېرىپ ئەلگە جىلۋىگەر.

1981 - يىلى.

بۇلبۇل بىلەن سوھبەت

تاڭ سەھەر گۈل شېخىدا بۇلبۇل ناۋا قىلدى ماڭا،
زەڭ قويۇپ سالسام قۇلاق مۇنداق نىدا قىلدى ماڭا:

”كەل قېنى، ئەيتايلى ناخشا، يانمۇ - يان بىللە بولۇپ،
باغ ئارا سەيلە قىلايلى رەڭمۇ - رەڭ گۈلگە قونۇپ.

قاندۇرۇپ تەشنىلىغىڭنى قانغىچە شەرۋەت سۇمۇر،
دەم غەنىمەت، قايتۇرۇپ بولماس ئەگەر كەتسە ئومۇر.

بوغۇلۇپ قالغان تىلىڭنى قىل راۋان ئەندىشىسىز،
چەكمە غەم، تۈزلە بېلىڭنى كوتىرىپ باشنى ئىگىز.

سايرىغىن، تولىسۇن جاراڭلىق ناخشىغا كوكىنىڭ يۈزى،
ئىچى تار، ئەھلى قۇسۇرنىڭ قان بولۇپ تولىسۇن كوزى.

كۈيلە يۇرتۇڭنى - ۋەتەننى، كۈيلە پەن - تېخنىكىنى،
كۈيلە ئەلنىڭ دوستلىغىنى - مەنىۋى بىرلىگىنى.

بىر زامانلار تىلدى توھمەت خەنجىرى باغرىڭ يېرىپ،
تارقەپەز بولدى ماكانىڭ، ئاھ ئەجەپ بولدۇڭ غېرىپ.

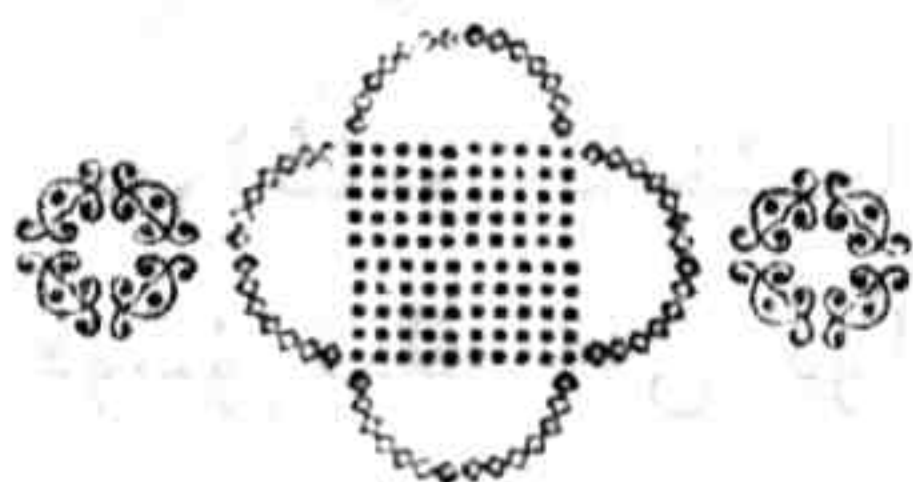
بولدى گۈم غەم تاغى ئەمدى، باغ ياسالدى ئورنىدا،
شادىمانلىق نەغمىسى ئەۋج ئالدى بۇ باغ قوينىدا.

ئىخ، بۈگۈن ئاچماقتا ئارزۇ نەۋ باھار يەڭلىغ قۇچاق،
ياڭرىدى شاد نەغمىلەر تەڭكەش قىلىپ ئېيتتىم قوشاق.

قىزىتايلى، كەل قوشۇل، سايراپ بۇ ئىلھام بەزمىنى،
بېيىتايلى، ئاتا مىراس ئوشبۇ مىللى غەزنىنى.

مەن بۇ بۇلبۇلنىڭ سوزىنى خوپ دىدىم ماقۇل كورۇپ،
بەس قەلەم چېڭىگە كىردىم ئاتلىنىپ جەۋلان ئۇرۇپ.

1981 - يىلى.

مۇئەللىم

ئەمگىگىڭ شەرەپلىك، ئۇلۇغ مۇئەللىم،
تارىختا يۇزۇڭ ئاق - يورۇق مۇئەللىم،
خۇش پېئىل، مۇلايىم، ئوچۇق مۇئەللىم،
سوزلىرىڭ تاتلىق ھەم سۇلۇق مۇئەللىم،
تەلىمىڭ دىللارغا ئوزۇق، مۇئەللىم.

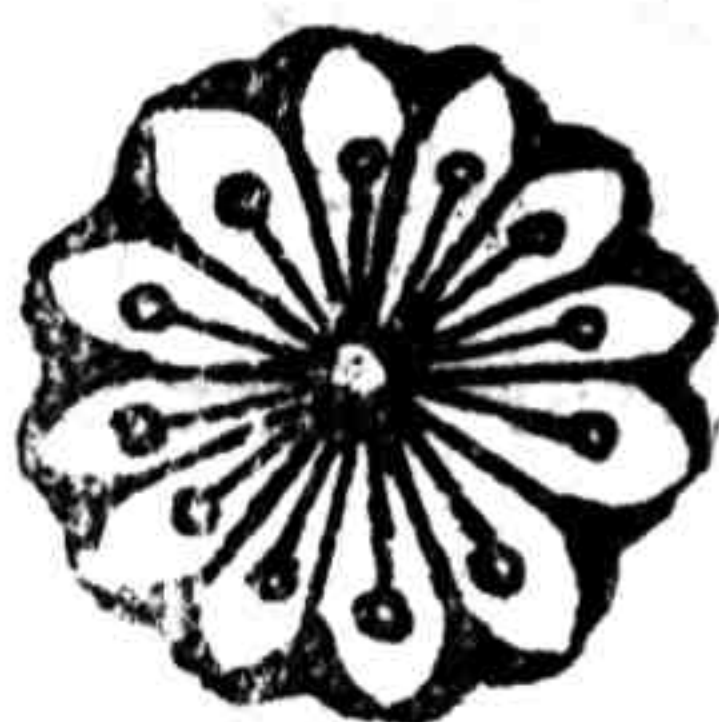
خۇددى ئوز ئوغلۇڭدەك كورەتتىڭ مېنى،
ئوقۇشقا، يېزىشقا ئۈگەتتىڭ مېنى،
تەييارلاپ قوشۇنغا جۈنەتتىڭ مېنى،
گوياكى باھاردەك ياشناتتىڭ مېنى،
ئۈنمەكتە سەن چاچقان ئۇرۇق، مۇئەللىم.

ئوستۇردۇڭ باغۋەندەك كىچىك چېغىمدىن،
جاي ئالدى ھورمىتىڭ يۈرەك قېتىمىدىن،
گۈل تۇتتۇم شەنىڭگە ئىلھام بېغىمىدىن،
ئوبرازىڭ كەتمەيدۇ ئوتلۇق دىلىمىدىن،
مەن سەندىن مېنىنەتدار تولۇق، مۇئەللىم.

بىر سەبى بالىدىم — شۇبەھلەردىن پاك،
تېخى خەت يازمىغان قەغەز كەبى ئاق.
سەرپ ئىتىپ زېھنىڭنى بېرەتتىڭ ساۋاق،
تۇتقازدىڭ قولۇمغا بىلىمدىن ياراق،
”كەلتۇر“ دەپ ۋەتەنگە ئۇتۇق، مۇئەللىم.

ئالىملەر، ئەدىپلەر ۋە يا قوماندان،
ھەممىسى سېنىڭدىن تەربىيە ئالغان،
لايدىقسەن ھورمەتكە توھپەڭمۇ چەندان،
قىلىدۇ جەمئىيەت ساڭا ئېھتىرام،
دەمگىڭنىڭ شەرەپلىك، ئۇلۇغ، مۇئەللىم.

1981 - يىل.

ئويغاندىم

خىتاپ كەلمەكتە "بول" دەپ ئويقۇدىن بىدار، ئويغاندىم،
ئېچىلدى كوزلىرىم كىرىپك قېقىپ، ھۇشيار ئويغاندىم.

ئىدا كەلدىكى: "يارىڭ مۇنقەرزىدۇر، ئويقۇدىن ئويغان!"
بولۇپ سەگەك، شۇدەم كورمەك ئۈچۈن دىدار، ئويغاندىم.

دىماغىغا يېتىپ بويى گۈلۈستان خاتىرىمدۇر شات،
بولۇپ بۇلبۇل كەبى سايراش ئۈچۈن تەييار، ئويغاندىم.

بۈگۈن يۈرمەكتە ئەل بەختىنى كوزلەپ بۇ پەلەك چەرخى،
قىلىپ مىڭ تىل بىدەن خۇرسەنلىگىم ئىزھار، ئويغاندىم.

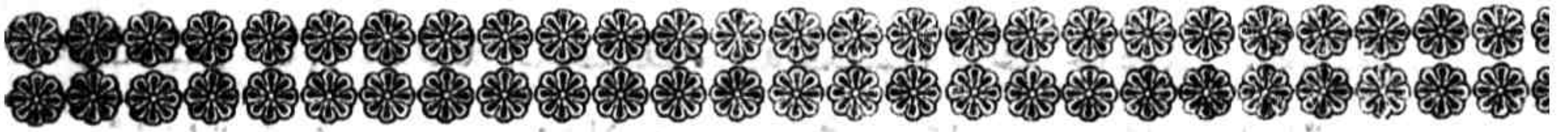
بولۇپ ئىلغار ئېقىمغا ھەمنەپەس، بەرمەككە ئاۋازىم،
تۇرۇپ دەس ئويقۇدىن بولدۇم تىتىك ئى يار، ئويغاندىم.

ۋەتەن يۈز تۇتتى پەن - تېخنىكىغا، جۇرئەت بىلەن مەن ھەم،
ۋەتەننىڭ قوينىنى قىلماق ئۈچۈن گۈلزار، ئويغا ئىدىم.

زامانلاردىن بىرى بۇ ئارزۇيۇم بار ئىدى دىلدا،
سۈزۈك ئىجات ئۈچۈن كوڭلۈمدە گوت، خۇمار، ئويغا ئىدىم.

1981-يىلى.

قەلبىم خىتاۋى

ئېزىز دوستۇم! بولۇپ خۇشخۇي، يامان ئىللەتنى يارقىلما!
سوزۇمنىڭ تەھتىگە يەتكىن، نەسەتتىكى بىكار قىلما.

تىكىلمە، تەلمۇرۇپ نامەرت كوزىگە، يەرگە تەڭ بولما،
ۋاپا كەلمەس ئۇنىڭدىن، ئىززىتى نەپسىڭنى خار قىلما.

بويۇن ئەگمەكنى ئار بىل، ساقلا ئەنسانى غۇرۇرۇڭنى،
يولەن ئوز قول كۈچۈڭغا غەيرىنى ھېچ ئىختىيار قىلما.

راۋا كورمە ئوزۇڭگە كورمىگەننى يەنە بىر كىمگە،
ئوزۇڭنىڭ نەپسىنى كوزلەپ زىيان ئورماق شۇ ئارقىلما.

بېشىڭ گەر كوككە يەتسە تاشلىما غۇربەتتە كىم دوستۇڭ،
سىنالغان بىر ۋاپادارنىڭنى بى ئېتىۋار قىلما.

رەقىپلەرنى، ۋەتەن دۇشمەنلىرىنى ئوت بولۇپ كويدۇر،
رەپىقلەرگە مۇرۇۋەت ئەيلىگىن — كوڭلۇڭنى تارقىلما.

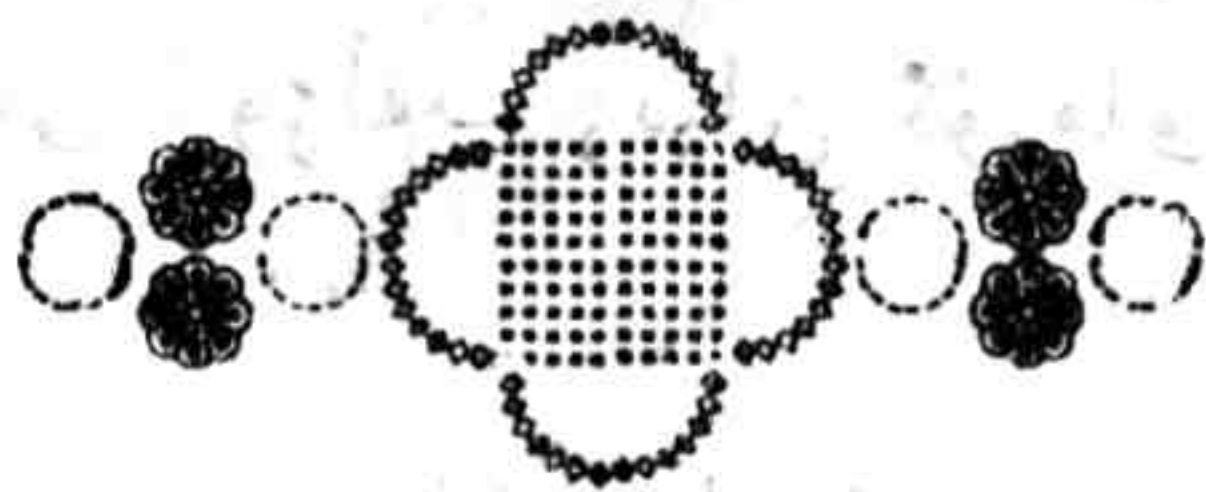
تەگەر يار بولسا بەختىڭ بەختسىزلىك چاغىنى دەسلە،
ئۇنۇتما شىرە چورۇقلارنى، ھەرگىز ئاندىن ئارقىلما.

كېتەر ئومرۇڭ، ھايات ياقى ئەمەس - باقى قالدۇر نامىڭ،
جاھاندا ياخشىلىقنى ئەيلە ئادەت، غەيرى كار قىلما.

ئۇلۇغۋار غايە كويىدا قانات قاق، بول بەلەن ھىممەت،
تەلەپ دەشتىدە قانچە دەرت چېكەر سەن نالە - زار قىلما.

سۈزۈك سۈيگەن ۋەتەننىڭ بۇلبۇلى بول، كۈيلە ھەر دائىم،
ئوزۇڭنى قاغا - قوزغۇنلار قاتارىغا قاتار قىلما.

1981-يىلى.

ئومۇرنى نەۋباھار ئوتكۇز

يىگىت ئەپپامى ئومرۇڭنى كۈرەشتە زەربىدار ئوتكۇز!
كۈرەش ئەيلەپ ئېچىلدۇر گۈل - گۈلۈستان نەۋباھار ئوتكۇز!

كەشىلىك بەختىنى دائىم ئومۇرگە ئەيلە بىر مەزمۇن،
بۇ مەزمۇن بىلەن كوڭلۇڭنى قىلىپ كۈندۈز - ناھار ئوتكۇز!

مىنۇتنى بوشقا ئوتكۈزمە، ئورۇندا ئىزگۈ بىر ئىشنى،
يامانلىقتىن بولۇپ خالى، مۇسەپپا - بى غۇبار ئوتكۇز!

تارات ياخشىلىغىڭدىن بوي، دىماغلەرنى مۇئەتتەر قىل،
قويۇپ دۇنيادا نامىڭنى - ئوزەڭ كەتسەڭمۇ بار ئوتكۇز!

بېرىلمەيدۇ ھايات قايتا (بېرىلگەن بىر قېتىم شۇكرى)
ھايات قوينىغا مەشئەل ياق، چېچىپ نۇر - شولەۋار ئوتكۇز!

ئېلىڭ نەپئىمگە جان كويدۇر، پىداكارلىق بىلەن ئىشلە،
يورۇت يۈزۈڭنى تارىختا ئىز - يادىكار ئوتكۇز.

ياشا! مېھنەت گۈلۈستانىدا تەرتوك، ئال نەپەس ئەركىن،
خوشامەتتىن يېراق بولغىل، غۇرۇر، مەردانىۋار ئوتكۈز!

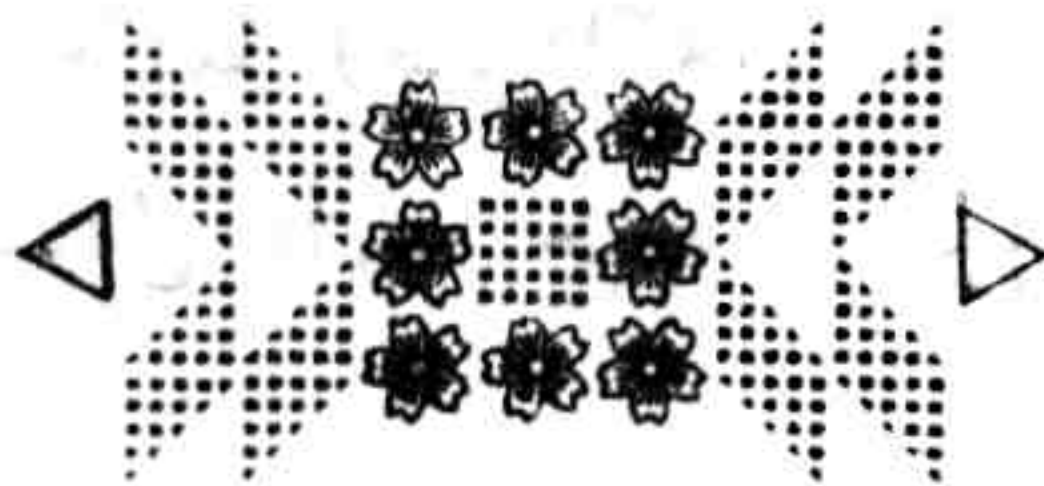
غەنىمەت بىل تېرىكلىكىنى، نەپەس قالغۇنچە غەيرەت قىل،
كۈرەش قىل، بولما قورقۇنچاق، ھاياتنى جەڭگىۋار ئوتكۈز!

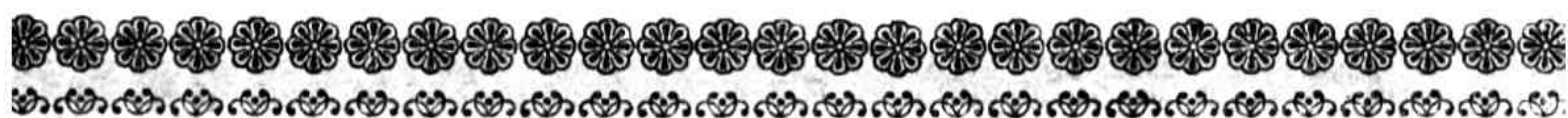
جاھانسالىق قىلىپ ۋىجدان يولىدىن چىقىمىغىن چەتكە،
ھەقىقەت كويىدا تاغدەك تۇرۇپ تىك بەر قارار ئوتكۈز!

ئەگەر بىر فاتىۋان كورسەك سوراپ ھالىن يولەنچۈك بول!
بولۇپ دەردىنىڭ دەرمانى، سىلاپ باش غەمگۈزار ئوتكۈز!

سۈزۈك ئەيىامى ئومرۇڭدە نە كۈنلەر كەچتى باشىڭدىن؟
ئۇنۇتما بۇ ساۋاقلارنى، كوز ئالدىڭدىن قاتار ئوتكۈز!

1981-يىل.

تۇرمۇش — مەكتەپ دىمەكتۇر

تۇرمۇش — مەكتەپ دىمەكتۇر ئىبرەتلىكتۇر ساۋىغى،
قانچە ئىچسەڭ تۇگىمەس ئاچچىق — چۇچۇك بۇلىغى.

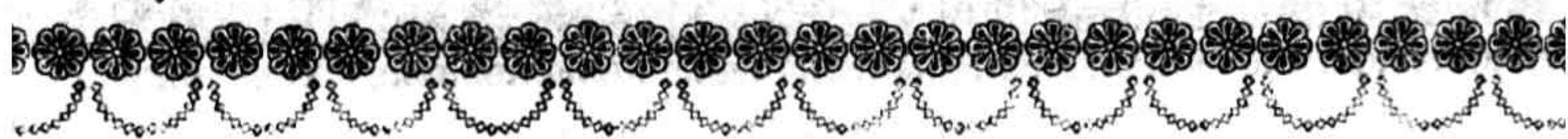
تولغان نۇرغۇن ئىشلەرگە ، ھادىسىگە — بىر كىتاپ،
مىڭلاپ ھىكىمەت بايانى ئۇنىڭ ھەر بىر ۋارىغى.

ساۋاقلاردىن ئاگاھ بول، ئاندا ئوقۇپ دانا بول!
ئاچچىق ساۋاق ئىنساننىڭ گويا قورال — يازدىنى.

تۇرمۇش سېنى قويمايدۇ ئوز مەيلىڭگە — رايمىڭغا،
بۇ قانۇندىن چېكىنسەڭ تىگەر باشقا تايىغى.

كىمكى ئەگەر ساۋاقنى قوبۇل قىلماس ناداندۇر،
قان قۇسۇدۇ بىچارە، زەھەر بولۇر تامىغى.

تۇرمۇشتا تۇت توغرا يول، ئەيلە ساۋاقلارنى قوبۇل،
تۇتما يامانلار بىلەن قول، كوپتۇر ياماننىڭ چاتىغى.

بۇلبۇل ۋە گۈلچى

تارتار ئىردى باغ ئىچىدە خەستە بىر بۇلبۇل يىغىن،
كوز يېشىنى مىسلى يامغۇردەك توكەتتى ھەرزامان.

دائىما ھىجران ئازابىدىن تەرەننۇمدا تىلى،
چۈنكى، سۇيگۇ ئوتىدا كويگەن ئىدى ئۇنىڭ دىلى.

بەنت ئىدى بىچارە ئاشىق ئوقۇماققا داستان،
لەرزىگە كەلگەن ئىدى بۇ نالىدىن يەر - ئاسمان.

بولدى گۈلچى ئۇشبۇ ئاۋازدىن پەرىشان، دەرغەزەپ،
دىدى: "بۇ تېچلىقنى بۇزغان قايسى قۇش ئۇ - بى ئەدەپ؟"

قۇردى قىسماق دەرمەھەل بۇلبۇلنى تۇتماقچى بولۇپ،
زەرپ بىلەن مىڭ پارە ئەيلەپ، ئۇنى يۇتماقچى بولۇپ.

بىر قەپەزگە قىلدى بەنت - بۇ بىگۇنا بىچارىنى،
كوزلىرى قان بىلەن تولغان خەستەنى - ئاۋازىنى.

قىلدى گۈلچىگە خىتاپ بۇلبۇل-شىكەستە ناتىۋان،
دىدى: "ئى زالىم، مېنىڭ نەدۇر گۇناھىم، قىل بايان؟"

دىدى گۈلچى: "ئى ۋاتىلداق قۇلىغىمنى ئاغرىتىپ،
بۇزدۇڭ تارامىمنى، سەن سايراپ ئۇنىڭنى ياڭرىتىپ.

بىر تىنىمىسىز قۇش ئىكەنسەن، ئوقۇدۇڭ تىنماي غەزەل،
بىلىمدىم-سېنى ئەسىر قىلغان ئىكەن قانداق گۈزەل؟!

گۈللىرىم پەجمۇدە بولدى، شاخمۇ-شاخ قوندىڭ كېلىپ،
بەرگىلىرى يەرگە چېچىلدى شاخلىرى كەتتى سۇنۇپ.

پەرۋېرىش قىلغان ئىدىم مەن تەر توكۇپ ئەجرىم بىلەن،
ئۇندۇرۇپ بىر گۈلنى يەردىن ئوستۇرۇپ مېھرىم بىلەن.

ئەيلىدىڭ ئەجرىمنى زايى، بۇ ئەمەسمىدۇر گۇنا؟
شۇ سەۋەپتىن سېنى تۇتقۇن ئەيلىمەك بولدى راۋا.

بولدى گۈلچىنىڭ سوزىدىن بۇلبۇل ئاگاھ نۇل زامان،
دىدى: "ئى گۈلچى قۇلاق سال، سەن جاۋابىمغا بۇ ئان!

قونىغىنىمچۇن گۈل شاخىغا — بۇ قەپەزدۇر جاي ماڭا،
سەن مېنى بۇ كۈنگە سالىدىڭ، نىمە كۈن بولغاي ساڭا؟

بىلىمدىم خۇش لەھجە دە سايراش گۇنالىق ئىش ئىكەن.
ئەمدى بىلىدىمكى ناۋا قىلماق خاتالىق ئىش ئىكەن.

ئەيلىگەن بولسا پەرىشان سېنى چالغان سازلىرىم،
سايرىماقتىن تىلنى تارتتىم، چىقىمىسۇن ئاۋازلىرىم.

قىل مېنى ئازات بۇ زىنداندىن، ئۇچۇپ مۇندىن كېتەي،
سەن ئەگەر بولساڭ زېرىككەن مەن تۇرۇپ مۇندا نىتەي.

قىل خالاس بۇ قەيىدى بەنتىڭدىن مېنى سەن ئىكشى!
ياخشىلىق كورگەي كىشىكىم — ياخشىلىق بولسا ئىشى “

ئېرىدى بۇ سوزگە گۈلچىنىڭ دىلى ئاچتى قەپەز،
چىقتى بۇلبۇل تار قەپەزدىن ئالدى ئەركىن بىر نەپەس.

پەر قېقىپ قوندى كېلىپ شاخ ئۈستىگە ئازات بولۇپ،
گۈلچىگە ئېيتىپ تەشەككۈر چىن دىلىدىن شات بولۇپ.

دىدى: “ئى گۈلچى ماڭا قىلدىڭ بۇ يەڭلىغ ياخشىلىق،
ياخشىلىققا ياخشىلىق قىلماق — ۋاپادارلىق قىلىق.

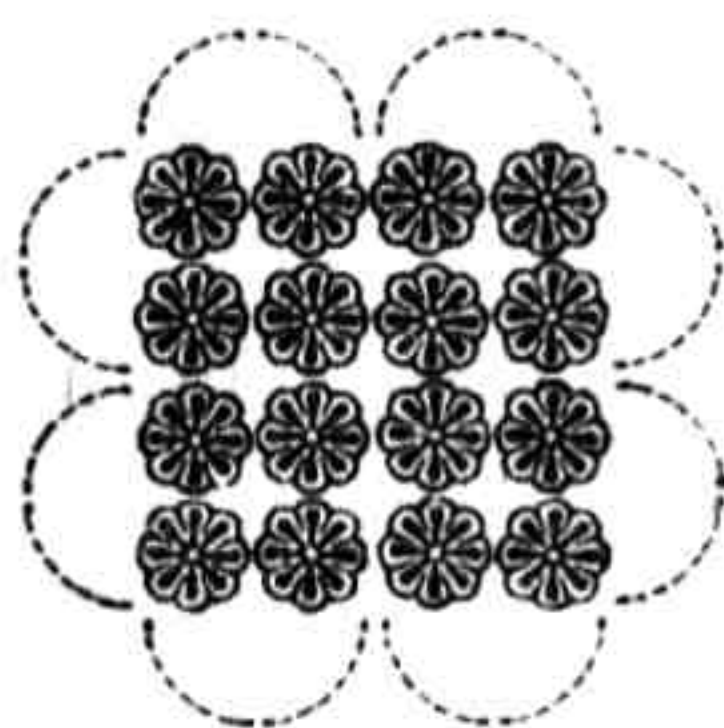
دەسسەگەن جايىڭنى فازغىن كولىغىن نەچچە مېتىر،
ئاندا ئالتۇن ئاپتۇۋا بار ئىچى تىللادىن ئېغىر.”

كولىدى بۇ يەرنى گۈلچى بۇلبۇل ئېيتقاندا قىلىپ،
چىقتى ئالتۇن ئاپتۇۋا، تىللا بىلەن ئالدى قېزىپ.

گۈلچى بۇلبۇلنىڭ مۇكاپاتىغا رەھمەت ئەيلىدى،
ئۇچتى بۇلبۇل خوشلىشىپ بۇ يەردىن ھىجران ئەيلىدى.

ياخشىلىققا ياخشىلىق بىلەن بېرىلگەن بۇ جاۋاپ،
يادلىنىپ تىللاردا داستان بولدى ئالەمگە تاراپ.

1981-يىل.

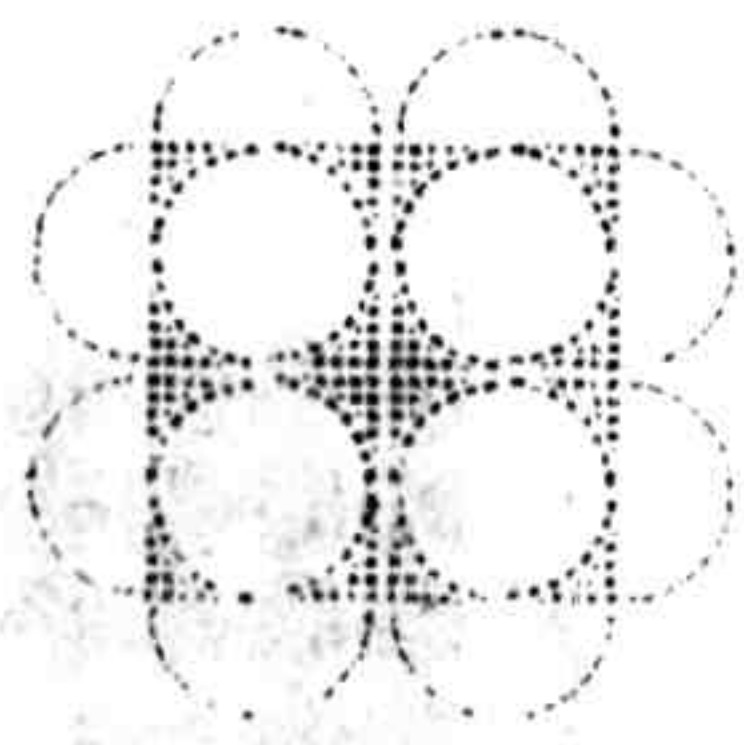

پۇتۈمە

دۇشمەندۇر ھىلىگەر، كۈلگەنگە پۇتۈمە ،
ئىلاننىڭ قۇيرۇغى ئولگەنگە پۇتۈمە .
ھەسەل دەپ زەھەرنى، گۈل دەپ تىمكەننى ...
دۈمبە دەپ ئويىكىنى بەرگەنگە پۇتۈمە .

1981 - ۱ - ۱

يالار كەن ۋە بەلكى ئوزى قۇسقا نى،
قانداقمۇ مېھمانغا سالىسۇن داسقاننى.

بىر كۈنى بولۇپتۇ بۇ بېخىل كېسەل،
سەكراتقا چۈشۈپتۇ يېقىنلاپ ئەجەل.

تۇن ئىكەن يېقىلغان ئىكەن جىن چىراق،
كورگىلى بولمىغاچ يېقىن ھەم چىراق.

باشىدا تۇرار كەن ئوغلى خەۋەردار،
ئاتىدىن رازىلىق سورايتۇ تەكرار.

ھىچ جاۋاپ قىلماستىن يېتىپتۇ بېخىل،
جان بەرمەي تۈگۈلۈپ ئەھۋالى ئېغىر.

پات ئەپاتلا قارار كەن چىراققا كوزى -
بولغاندەك گويىكى بىر مۇھىم سوزى.

ئاتىنىڭ قەستىنى پەملەپتۇ ئوغۇل،
جىن چىراق قېشىغا مېڭىپتۇ ئۇدۇل.

ئىككىگە بولۇپتۇ چىراق پىلىگىن،

ئازايتىپ قويۇپتۇ ئۇنىڭ يورۇغىن.

قانائەت تېپىپتۇ بۇ ئىشتىن دەرھال،

كوزىنى يۇمۇپتۇ، جان بېرىپتۇ چال.

1981 - يىلى.

تەسەۋۋۇر قىل

باق كوزۇم ئۆتمۈشكە چوڭقۇر خاتىرەڭ كوزگۇسىدە،
قىل تەسەۋۋۇر يەنە سەن كەلگۈسى چاغلار ئۈستىدە.
بولغان ھەم بولماقچى بولغان ئۆزگىرىشكە سال ئەزەر،
قايسى ھالەتكە كېلۇر دۇنيا يېقىن كەلگۈسىدە.

باستى تارىخ چاقى ئالغا، يولدا توسقۇن يېرىپ،
پەن تەرەققى قىلدى، ئادەملەر پازاغا ئالدى يول.
پەن ئاسانلىق تۇغدۇرۇپ بەردى قىيىنلەرنى يېڭىپ،
كەشپىياتلار ساھىبىدە سالدى ئىنسان ئايغا فول.

قىل تەسەۋۋۇر ئى كوزۇم پەندە بولار شانلىق زەپەر،
كېلىچەكتە كوپ ئاجايىپكە تولار سەييارىمىز.
يوق ئەجەپ، ئاسمانغا - يۇلتۇزلارغا بىز قىلساق سەپەر،
قىسقىرىپ تېخنىكىدىن سەييارىلەرگە ئارىمىز.

1981 - يىل.

دوستۇمغا تەسەللى

ئاڭلىدىم يېنىڭدىن كەلگەن كىشىدىن،
بۈگۈن ئەتتىگە ئىدە بىر مەشئۇم خەۋەر.
مالالەت يېتىپتۇ تەبىئىتىڭگە،
تولۇپتۇ گويياكى جانىڭغا زەھەر.

بىلىدىمكى تەقدىرنىڭ رەھىمسىز قولى،
ئۇزۇپتۇ گۈلۈڭنى ئىرەم بېغىڭدىن.
ئەيلەپتۇ پەرىشان شۇنچە كوڭۇلنى،
تولۇپتۇ ئېرىقلار ئاققان يېشىڭدىن.

چىرىغىڭ ئوچۇپتۇ، ئويۇڭ قاراڭغۇ،
بولمىشىدۇر غەم بىلەن چىبەرەڭ ياداڭغۇ.
نە چارە؟ بۇ قانۇن ئالدىدا بىزگە،
ھەممىگە جارىدۇر كوز ئاچماس ئۇيۇق.

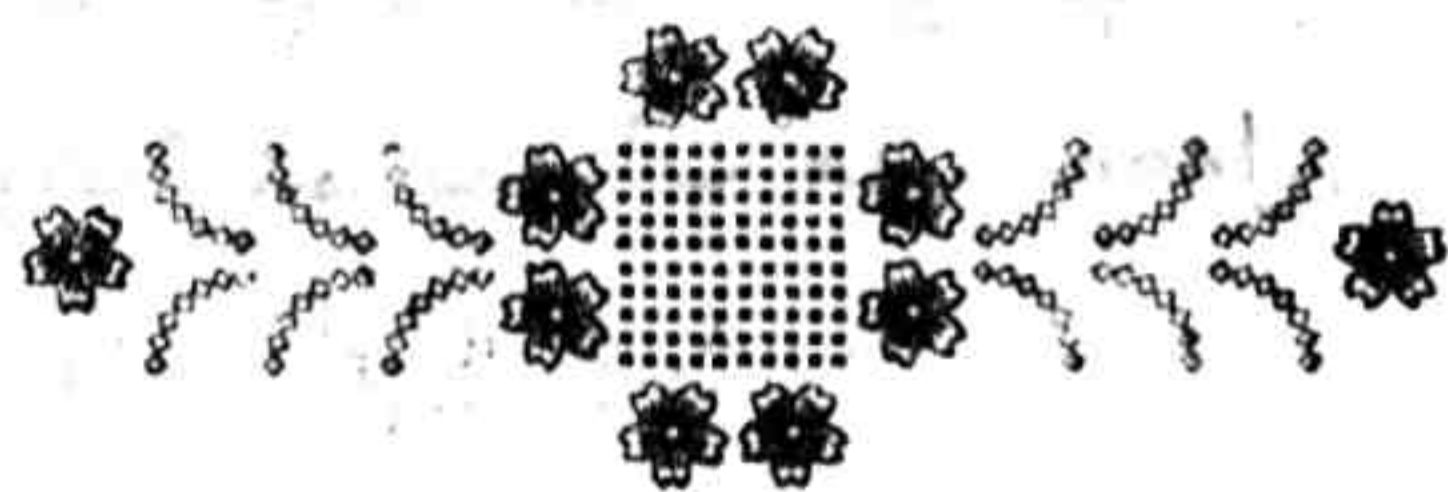
چارىمىز نىمىدۇر سەۋرىدىن ئوزگە؟
سەۋرى قىل كوزۇڭدىن ئېيتىپ يېشىڭنى.

ئوزۇڭنى ئالدۇرما بۇ سەۋدا بىلەن،
كوتەرگىن غۇسسەدىن غەملىك بېشىڭنى.

قورايىدەك قاخشىما ، ماتهمنى بەس قىل،
قايتىدىن كوكەرمەس سولاشقان بۇ گۈل.
تەربىيەت قەرزىڭنى چوڭقۇرراق ھېس قىل،
يادىكار قالغاندۇر ساڭا قىز - ئوغۇل.

قىزارماي قاراشقا ۋەتەن كوزىگە،
ئىشلىگەن ئىشىڭنى ئىشلە، چوڭقۇر قىل!
تىكىلىپ قاراشقا ئەلنىڭ يۈزىگە،
ئۇنىڭغا ئوزۇڭنى سادىق ئوغۇل قىل!

1981 - يىل.

ئاچكوز

بىر ئاچكوز بار ئىدى بۇرۇنقى چاغدا،
ئاچكوزى تويماستىن ئوتتەتتى داغدا،

(ھېلىمۇ بارمۇ - يوق بۇنىڭدەك ئاچكوز ؟
ئاڭلاپ تۇرماقتىمىز بۇ ھەقتە گەپ - سوز .

بۇرۇنقى ئاچكوزدىن باشلايلى سوزنى .
ھازىرقى ئاچكوزلەر تۈزەتسۇن ئوزنى) .

بىركۈنى ئۇ ئاچكوز بوپقالدى كېسەل،
كېسەل چۈشىگىدە ئىگراپ ھەر مەھەل،

دىمى سىقىلاتتى ، قىيىنلىپ چېنى ،
غازاڭغا يۈزلىنىپ ھايات گۈلشمى ،

سەكرات قۇچىغىغا باسقاندا قەدەم،
ئوغلدىنى يېنىغا چاقىردى ئىلدام .

ۋەسىيەتكە ئاچتى تىلىنى شۇئان —
دىدى: " ئىنتىقام ئال ، دۇشمىنىم پالان "

جاۋابىدا ئوغلى دىدى : " ئى ئاتا!
سەۋەبى نىمەدۇر، بايان قىل ماڭا . "

تىلىنى ئاچتى ئاچكوز زەھەرلەر توكۇپ،
رەقىبىنى قاتتىق ئېيىپلاپ ، سوکۇپ .

دىدىكى : "بۇ ۋەقەگە بولدى ئۇزۇن،
زىياپەتتە تۇتقان ئىدۇق بىر ئورۇن .

ئىدى داستىخان نازۇ - نىمەتكە لىق،
ئاچايىپ بىر ئىش قىلدى ئۇ بەدقىلىق،

ئىدى پارچە گوش مېنىڭ ئالدىمدا بەس،
ئېلىپ ئاغزىغا سالدى ئۇ تېگى پەس .

سەۋەپ بولدى بۇ گىنەگە ئۇشبۇ ئىش،
ئىسىمدىن چىقىمىغاي بۇ ئىش يازۇ - قىش،

شۇ دەمدىن بېرى بار ئاڭا ئوچلۇگۇم،
قىساس ئال ئۇنىڭدىن " ئۇلتۇما جېنىم " .

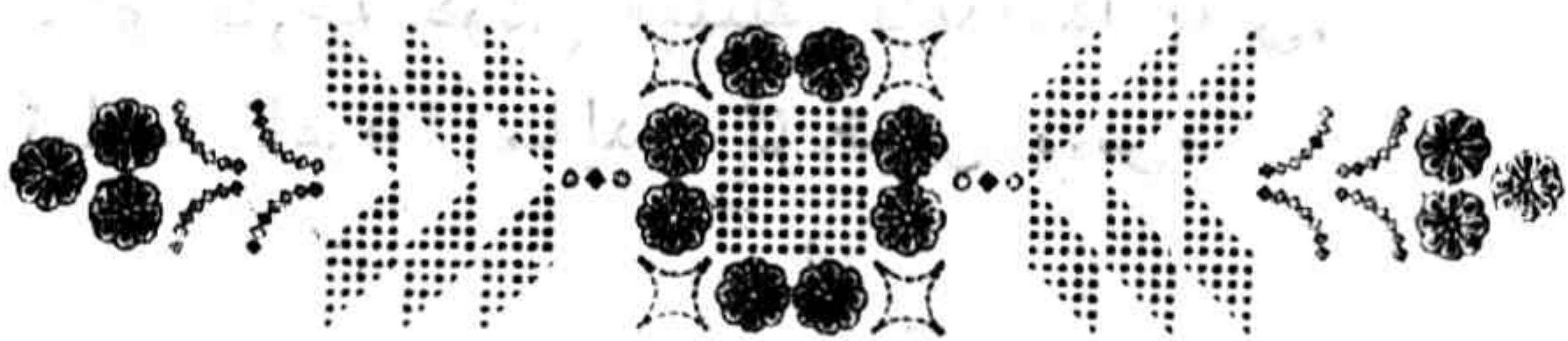
ئاتا سوزىنى ئاڭلىدىغاچ سەزىدە سەز ،
جاۋابىدا ئېيتتى ئوغۇل : " ئى پەدەر !

ئول ئالغۇنچە سەن نە ئۇچۇن ئالىمىدىكى ؟
ئېلىپ فولغا ، ئاغزىڭغا ھەم سالىمىدىكى ؟ "

جاۋابىدا دىدى ئاچكوز ئوغلىغا :
(تىقىلغان ئىدى دەرت - ئەلەم بوغىزىغا)

" قولۇم ، ئاغزىم ئەردى مېنىڭ گوشقا بەنت ،
ئىدىم چارەسىز ، چارە تاپالماققا مەن "

1981 - يىل

جان ۋە تەن ھۈسنۇڭگە بۇلبۇل مەن

كوڭۇل ئىجان ۋە تەن ھۈسنۇڭ گۈلۈستانغا بۇلبۇلدۇر ،
گۈلۈستاننىڭغا مەدھىيە ئوقۇش بۇلبۇلغا مەزمۇندۇر ،

سېنى گۈللەندۈرۈش كوپتىن بىرى بىر مۇددىئادۇركى ،
كوڭۇل بۇ مۇددىئىغا يەتسە ئۆلدەم سۇيۇنۇپ گۈلدۈر .

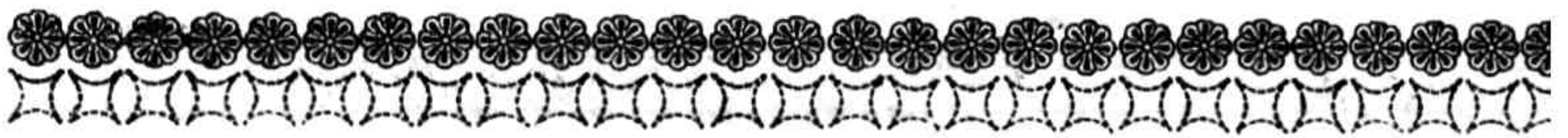
ئەگەر تەئرىپلىرىڭگە تۈزسەم مېڭ داستان قىلۇر ئازلىق ،
تېلىم مېڭ بولسا تەئرىپىڭگە سوز يەتمەيدۇ ، مۇشكۈلدۈر .

سۇيۇڭ بالىدۇر ، يېرىڭ زەئىپەرگە ئوخشايدۇ ، ھوسۇلدارسەن ،
يەر ئاستى بايلىغىڭ — تاغلاردىكى مەدەنلىرىڭ مولدۇر .

كوزۇمگە ئۇشبۇ مۇنبەت تۇپرىغىڭ ئالتۇن كورۇنگە يىكى ،
تېشىڭ ئالماس سېنىڭ ، يانتاقلرىڭ گويىكى سۇمبۇلدۇر ،

تەرەققىيات كوكىدە تېز پەرۋاز ئەيلىگەن قۇش سەن ،
قۇلاققا ھەركۈنى بىر خوش خەۋەر — بىر يېڭى مەرغۇلدۇر .

ياشا ! ئورلە ! زامانلاشماق كويىدا سەن مۇزەپپەر بول !
سۈزۈڭ شەنىڭدە دائىم بۇ غەزەلخانىلىققا مەشغۇلدۇر .

سۇيگۇ توغرىسىدا

سۇيگۇدىن مەھرۇم كوڭۇل تەكلىماكاننىڭ چوللىرى ،
سۇيگۇ بىرلە دىل گۈلۈستان - شاخىدا بۇلبۇللىرى .

سۇيگۇسىز دىلنى دىمە باغ بولمىغاي ئاندا ناۋا .
ئاندا نە بۇلبۇلغا ئەشيان ، نە ئىجاتنىڭ گۈللىرى .

ئاندا نە ئوتتۇر مۇھەببەتتىن يۈرەك بولسا كاۋاپ .
ئاندا نە ھىجران ئازابىنىڭ غەزەل - مەرغۇللىرى .

ئىشقى يوق دىلنى دىسەڭ دىل - بولمىغاي ئەسلا راۋا .
شور زىمىندۇر كىم تىكەنلىك ، يوق ئۇنىڭ سۇمبۇللىرى .

سورسا كىم سۇيگۇنى مەندىن بېرەي شۇنداق جاۋاپ :
سۇيگۇ بىر ئوتدۇر كوڭۇلدە ، كوزدەدۇر ئۇچقۇنلىرى ،

ئى سۇزۇك كوڭۇلنى بىر گۈلگە بېرىپ بولما نادان ،
ئەل - ۋەتەننىڭ سۇيگۇسى بولسۇن دىلىڭ مەزمۇنلىرى .

ھايات ھەققىدە مۇخەممەس

بەزىگە ئالەمدە مەشھۇر - نامىدار ئوتكەن ھايات،
بەزىگە سۇيگۇ بىلەن پەرۋانەۋار ئوتكەن ھايات.
بەزىگە تۇن بولسا، بەزىگە ناھار ئوتكەن ھايات،
بەزىگە قىش بولسا بەزىگە باھار ئوتكەن ھايات،
بەزىگە دەردۇ - ئەلەم ئاستىدا تار ئوتكەن ھايات.

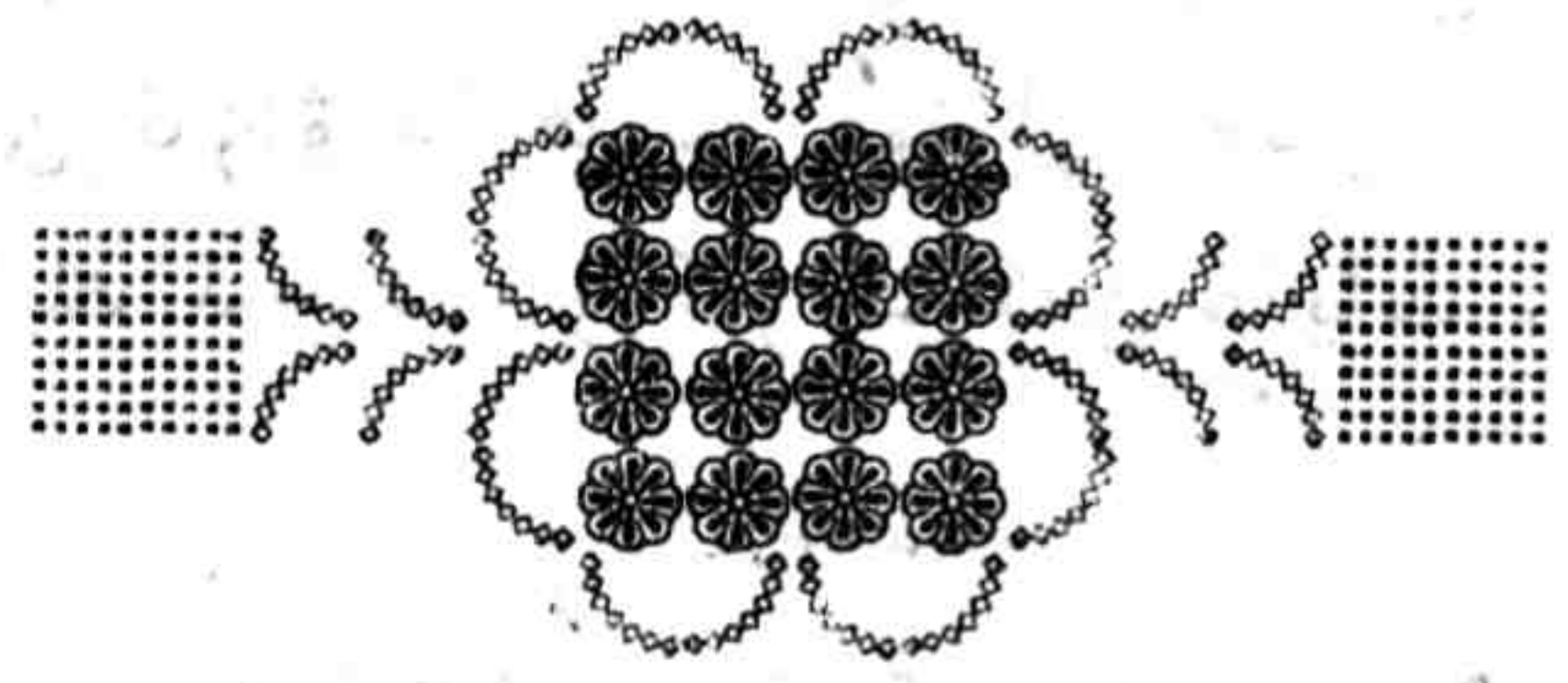
گاھىلارنىڭ ئومىرى گويا گۈل كەبى خەندان ئوتتەر،
تويىسا قارنى ، پۇتسە ئەڭلى بولدى بەس، جەريان ئوتتەر .
يوق ئۇنىڭ كوڭلىدە ئەلنىڭ غېمى، بى ۋىجدان ئوتتەر .
بەزىگە ۋىجدان ئازاۋىدا قىيىن دەۋران ئوتتەر،
بۇ مۇرەككەپلىك ئىچىدە رۇزكار ئوتكەن ھايات .

بىر كېچە - كۈندۈز ئوتتەر ھەركىمگە ھەر خىل ئىش بىلەن .
ئوخشىماس ھەركىمدە سەۋدا ئۈزگىچە تەشۋىش بىلەن .
بەزىلەر ئەلگە ۋاپا ئەيلەپ ئوتتەر ئالقىش بىلەن ،
بەزىلەر ئەلگە جاپا ئەيلەپ ئوتتەر قارغىش بىلەن ،
روبىرو سەپلەرگە ئايرىلغان، قاتار ئوتكەن ھايات .

ئومۇرىنى باشتىن-ئاياق ئەل بەختىگە بەرگەن كىشى ،
 يوق ئەمەس بۇنداق باھادىر كوكسىنى كەرگەن كىشى .
 بويىنىدا تارىخىي قەرزنى ھىس قىلىپ سەزگەن كىشى ،
 ھەق-ئادالەت يولىدا مەرتلىك بىلەن كەزگەن كىشى ،
 بۇ كەبى ئوز مەۋقەئىدە بەر قارار ئۆتكەن ھايات .

ئى سۇزۇك ئوتتى ھاياتىڭ نەچچە ئون يىلنى كېزىپ ،
 ئوتتى نەكۈنلەر كوز ئالدىڭغا ئۇنى كەلتۈر تېزىپ .
 ئۇنتۇما ئاچچىق ساۋاقلارنى ، لېكىن كەتمە قىزىپ ،
 ئوتمۇشۇك ئىبرەتكە تولغاندۇر ، يۈرەككە قوي يېزىپ .
 دەپتىرى ئىبرەتكە ئەۋلات ، ئىنتىزار ئوتكەن ھايات .

1981 - يىل .

شائىرنىڭ سوزى

بۇيۇكدۇر قەلەمنىڭ مەسئۇلىيىتى ،
تاغدىنمۇ ئېغىردۇر ئۈستىدىكى يۈك .
ياقۇتتۇر چېكىتى ، ئالتۇندۇر خېتى ،
چولپاندىك نۇر چاچار ھەر قۇرى سۈزۈك .

ئەكس ئېتەر ئۇنىڭدا بۇلۇتسىز ساما ،
ئەكس ئېتەر ئۇنىڭدا مۇسەپپا ھاۋا .
ئەكس ئېتەر ئۇنىڭدا باغۇ - گۈلۈستان ،
چاراڭلار ئۇنىڭدا يېقىملىق ھاۋا .

سۇيىدۇ قەلىمىم خوشال ھاياتنى ،
ئىجادىي مېھنەتنى ۋە ئىجتىھاتنى .
كۈرەشچان تۇرمۇشتىن ئالىدۇ ئىلھام ،
ئوزدۇككە كۈچ يېغىپ قاقار قاناتنى .

قەلىمىم مىسالى خەنجىرى بورران ،
ئەكس ئېتەر ئۇنىڭدا قەلبىمدىكى ئوت .

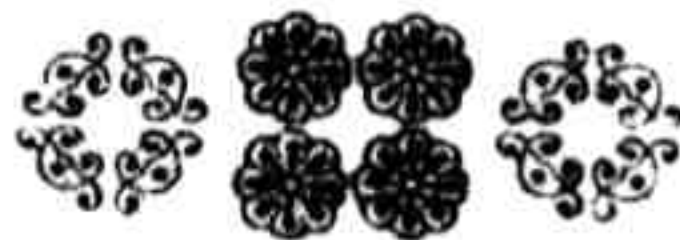
توكۇلگەن ھەر ۋاراق ئۇستىدىكى رەڭ ،
كوكرىگىم كېنىدىن قېزىلغان ياقۇت .

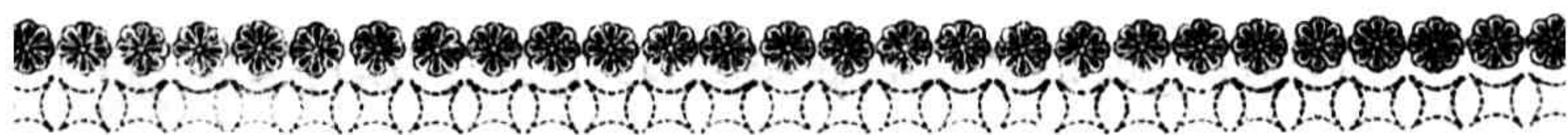
كۈتىمەن روز - شەپ بولۇپ ئىنتىزار ،
ئىلھامنى سېغىنىپ بولىمەن خۇمار .
بىناگاھ كەلگەندە بۇ ئىلھام قۇشى ،
ئالدىراپ كېتىمەن بولۇپ بىقارار .

چاپ - چاپقا چۈشىدۇ جەڭگىۋار قەلەم ،
ئەڭ قىممەت بىر پەيىتتۇر ماڭا ئوشۇلدەم .
ھەر قەترە ئىلھام - گويما ئالى ھاياتتۇر ،
غۇنچىنىڭ ئوستىگە توكۇلگەن شەبنەم .

كەل ئىلھام بۇلبۇلى دىلىنىڭ ھوزۇرى ،
بىلىمنىڭ ماغدۇرى ، كوزۇمنىڭ نۇرى .
سەن بىلەن كۈيلەيمەن ئەلنى - ۋەتەننى ،
ۋەتىنىم قەلبىمنىڭ پەخرى - غۇرۇرى .

1982 - يىلى .

ئومۇر - ئاتقان ئوق

شامال يەڭلىغ ئوتۇپ كەتتىڭ - ئېزىز ئومرۇم ، قەدىرداندىم .
ئىزدىمنى قالدۇرالمى ئىزگۈلۈكتىن ① كوپ پۇشايماندىم .

قۇرۇپ قاخشالغا ئايلاندىم - بايا بان ئىچرە توغراقتەك ،
مېنى ھىجرانغا قالدۇردۇڭ - خازان بولدۇڭ گۈلۈستاندىم .

ۋۇجۇتقا چىقىمىغى مۇمكىن بولاتتى سەندە كوپ ئىشلار ،
بىكار ئوتكەزدىم ئاي - يىلنى ئۈكۈنمەكتە مېنىڭ جاندىم .

ئېقىتتىم سېنى لاي سۇدەك ، ئېتىپ ئوقتەك راۋان قىلدىم .
ئىست ياندۇرغىلى ئەمدى قاچانمۇ بولغاي ئىمكاندىم .

نەسود ئەمدى پۇشايماندىن ، يۈز ھەسرەت بىلەن ئارماندىن ،
يېنىشلاپ كەلمىگەي ئەسلا ئوتۇپ كەتكەن شۇ دەۋراندىم .

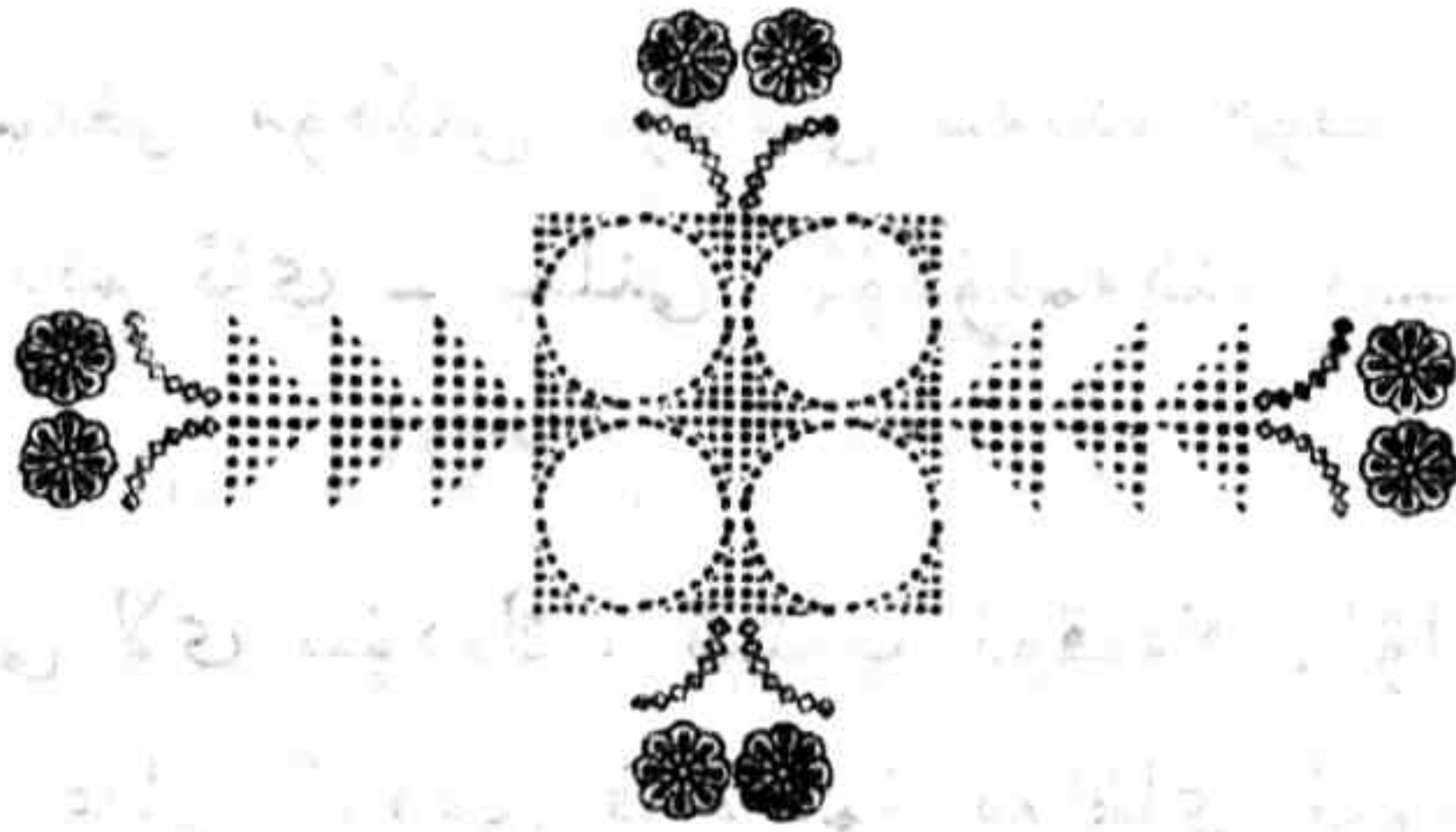
① ئىزگۈلۈك - ياخشى ئىش .

كوز ئاچقۇنچە ئوتۇپ كەتتىڭ قويۇپ ئەقلىمنى غەپلەتتە،
يېنىپ كەلمەس، ئوچتىڭ ۋاپاسىز—تەلۋە، شۇڭقارم.

ۋاپاسىز بەلكى مەن بولدۇم، ئۇرۇپ فەدرىڭنى سۇندۇردۇم،
جۇدالىق داغدا كويىمەكتىن ئوزگە يوقتۇر ئامالدىم.

يۈرەكتە داغنىڭ ئى ئومرۇم ساقايماس بىز جاراھەتتۇر،
سۇزۇكنىڭ دەردىگە سىنا قىلالماس چارە لوقمانىم.

1982 - يىلى.

كېلىپ كورسەڭ

(چەتئەلگە چىقىپ كەتكەن بىر دوستۇمغا)

ئەگەردە پۇرسىتىڭ يەتسە كېلىپ شىنجاڭنى بىر كورسەڭ،
قىزىل گۈللەرگە پۇركەنگەن چىمەن - بوستاننى بىر كورسەڭ،
ۋەتەنداشلارنى، دوستلارنى، ئۇرۇق - تۇققاننى بىر كورسەڭ،
بېيىپ تۇرمۇشتا گۈللەنگەن خوشال دىخاننى بىر كورسەڭ،
باراۋەرلىكتە مىللەتلەر ئورۇن تۇتقاننى بىر كورسەڭ.

بۇ يۇرتتا ئەمدى سەن كورگەن بۇرۇنقى شۇم بورانلار يوق،
ۋەتەن باشىغا غەم سالغان گېزەندە - زوراۋانلار يوق.
بۈگۈن كوپ كەڭچىلىك تاپتۇق قەپەزدەك تازا زامانلار يوق،
كوڭۇل شاتلىققا تولدى شىكەستە، ناتىۋانلار يوق،
سەن ھەم بىزدەك سۇيۇنگە يىتتىڭ قېنىپ، ئارماننى بىر كورسەڭ.

ھاۋا رايى كېلىپ ئوبدان زىمىندىن مول ھوسۇل ئالدۇق،
مەئشەتتە باياشاتلىق، پاراۋانلىققا يول سالدۇق،
بولۇپ تېچ، ئىتتىپاق ياخشى، يېڭى دەۋرانغا ھۇل سالدۇق،
زامانلاشقان ۋەتەن قۇرماق يولىدا ھەممە قوزغالدىق،
چىدام، غەيرەت بىلەن ئالغا قاراپ ماڭغاننى بىر كورسەڭ.

شەھەرنى قايتىدىن قۇردۇق بىنالار كوككە پەيۋەستە،
ياسالدى ئاسفالىت يوللار، دىگەيسەن كوز سېلىپ كەشتە،
كوچەت تىكتۇق ئوسۇپ كوركەم، بونۇپتۇر خوش ھاۋارەستە،
ساقايغاي ئايلىنىپ مۇنداق شەھەرنى كورسە ھەرخەستە،
كولۇپ ، مەكتەپ ، شىپاخانا، راۋاج تاپقاننى بىر كورسەڭ.

كېلىپ كورگىن كوزۇڭ بىرلە، بۇ يەرلەردە مەئشەت كەڭ،
نەمەس يالغۇز مەئشەتلا يەنە ھەرخىل سىياسەت كەڭ،
كېڭەيتىلدى بۇگۈن بىزدە ئەجەپ بەختۇ-سائادەت كەڭ،
ئۇلۇغ پارتىيە رەھبەردۇر، بۇ رەھبەردە پاراسەت كەڭ،
لىنى خەلق باشىغا سايە، قانات ياپقاننى بىر كورسەڭ.

بۇ لۇپتۇر سەن كېتىپ كوپ يىل چومۇلدۇق ئوزگىرىشلەرگە،
بوۋاقلار چوڭ بولۇپ ئەمدى بېرىلگەندۇر ئوقۇشلەرگە،
ئوغۇللار ئۇلغىيىپ ھالا ياراملىق بولدى ئىشلەرگە،
ئوزۇڭ كورگەن شۇ ئايۋاننىدا تال چېتى بېدىشلەرگە،
سېلىپ ئاغزىڭغا دۇردانە شېكەر قوشقاننى بىر كورسەڭ.

كورۇپ كەت بىر كېلىپ يۇرتنى، ۋەتەنداشلارغا مېھمان بول!
قېرى-ياشلارغا ھەمداسقان ، تۇزۇپ سوھبەتنى داستان بول!
كورۇپ بۇ ئوزگىرىشلەرنى تەپەككۇر ئەيلە، ھەيران بول!
سەن ھەم بىزدەك خوشاللىقتىن ئېچىلغان لالە خەندان بول!
ئەگەر بولساڭ ۋەتەنپەرۋەر بۇ باغىستاننى بىر كورسەڭ...

سۆزلىرىمىزنىڭ ئىنتايىن قىممەتلىكى

سۆزلىرىمىزنىڭ ئىنتايىن قىممەتلىكى ①

ئاشۇ كۈنىكىم سېنى كوردۇم ، ئىدى ياشلىقىنىڭ ئەيىمى ،
 ئوچۇق دىدار كورۇشتۇق بىز فەدىردانلەر قەدىردانى .
 ئاشۇ بەختلىك مەنوتلارنى ئۇنۇتماي ساقلىدىم ئەستە ،
 دىدىم : بۇ بەخت - تەلەپنىڭ مۇيەسسەر ئەتكەن ئىنتايىمى .

كوڭۇل دەردىمنى ئىزھار قىلغىنىمدا سەن بولۇپ سامى ،
 دىدىڭ: دەردىمگە ئى رەھبەر - يىتتۇر كىم چارە ، دەردانى .
 بىشارەت بەردى سۆھبەتتە ساقادەتتىن سېنىڭ نۇتقۇڭ ،
 سۆزۈڭگە بولدى جان گويى دىدىڭ ئەسرارى پىنھانى .

1982 - يىل .

① بۇ شېئىر - ئەخمەتجان ئەپەندىم بىلەن بولغان 1947 - يىلدىكى
 ئۇچرىشىشىنى ئەسلىپ يېزىلغان .

قوينۇڭ گۇلۇستان بولغۇسى

سوزلىسەم تەرىپلىرىڭنى كاتتا داستان بولغۇسى ،

دوستلىرىڭنىڭ قەلبى شات ، دۇشمەن پەرىشان بولغۇسى .

يەتمىگەي تەرىپلىرىڭ پايانغا سوز غەزىنىسى ،

بولسا بىر تىل نەچچە مىڭ ھەم شۇندا نۇقسان بولغۇسى .

بەخش ئېتىپ ئىلھاملىرىڭنى ئەيلىدىڭ دىللارنى باي ،

زەۋفۇ — شەۋقىڭ سىندە دەھەردەم پاراۋان بولغۇسى .

پەرۋىرش قىلدىڭ سۈيۈپ ھەققىڭ ئۇلۇغدۇر جان ئانا !

كىم ئەگەر سەزمەس بۇنى ، قانداق چىن ئىنسان بولغۇسى .

قۇچىغىڭ مېھرۇ — مۇھەببەت چەشمەسىدۇر ئۇرغۇغان ،

كوزلىرىڭنىڭ نۇرىدىن شەپقەت نامايان بولغۇسى .

كىم سېنىڭ شەپقەتلىرىڭگە يۇمسا كوزنى كور بولۇر ،

تۈزكۈرلەر ئاقىۋەت يەر بىلەن يەكسان بولغۇسى .

كىم سېنى خار ئەتسە، گەر قەدرىڭنى قىلىپ يەر كەبى،
بۇ جاھان ئاخىر ئۇنىڭ كوزىگە زىندان بولغۇسى.

قەھرىمان ئوغۇل-قىزىڭ دۇنيانى تىترەتكەن سېنىڭ،
سەن ئەگەر تۈز بەرمەسەڭ، كىم شۇنچە پالۋان بولغۇسى.

مىسلى مەھمۇت قەشقىرى، فارابى، يۇسۇپ خاس كەبى،
مىڭلىغان ئالىم، ئەدىبلەر ساڭا ئوغلان بولغۇسى.

كوپ ئۇزۇن تارىخ ساڭا، قەدىدىڭ تۇرار تىك تاغ مەسەل.
سالى ئومرۇڭ ① گە جاھاننىڭ ئەقلى ھەيران بولغۇسى.

تاپ روناق، كوكلەپ گۈزەل، ئوغۇل-قىزىڭنىڭ مېھنىتى —
تاغنى تالغان ئەيلىگەي، قوينۇڭ گۈلۈستان بولغۇسى.

بۇ سۇزۇك قانداق يېتىشتۈرسۇن سېنىڭ ۋەسىپىڭگە سوز،
بەلكى مىڭدىن بىرىنى ئېيتماققا ئىمكان بولغۇسى.

① سال ئومۇر — ياش — قۇرام . سال دەپ يىلنى ئېيتىدۇ .

ئەستە تۇت!

سەن ئوزۇڭنى ئى كىشى ئەخلاق ئىلە ئاراستە تۇت!
كىمكى ئەخلاق ئىگىسى ئۇ — بەختلىكتۇر ئەستە تۇت!

بەد قىلىق، قوپال بولۇشتىن ساقلا ئوزۇڭنى ھامان،
بەس... ۋۇجۇدۇڭنى گۈزەل ئادەت بىلەن پەيۋەستە تۇت!

ھەر قاچان بولساڭمۇ ئۈستۈن مەرتىۋىلىك، بولما توك،
بول مۇلايىم ھەمدە كەمتەر، ئوزۇڭنى ئەلدىن پەستە تۇت!

كورگىنىڭدە ناگىھان بىر يولدىشىڭنى خەستە ھال،
ئېچىنىپ ئوزۇڭنى گويا سەن ئۇنىڭدەك خەستە تۇت!

ئى سۇزۇك كورگەن كۈنىڭنى ھىچ پارامۇش ئەيلىمە،
كوزلىرىڭنى بۇ ساۋاقلارغا ئېچىپ ئىبىرەتتە تۇت!

1982 - يىل.

كەتسە

تەبىئەت قانۇنىدۇر — كەتكۈسى ھەركىم قاچان كەتسە،
ئەجەپ بۇدۇركى نامى ياخشى چىقماستىن يامان كەتسە.

ئەگەر بىر ياخشى زات ئولسە — تۇتار ئەل قايغۇرۇپ ماتەم،
خوشاللىقلار قىلۇر ئامما چىقىمىچى بىر چايان كەتسە.

جاھاندىن ئوتسە بىر ئادەم ۋەتەننى، خەلقىنى ئويلاپ،
كومۇلمەس نامى تارىختا ئەگەر قانچە زامان كەتسە.

ھەقىقەت يولىدا ھەركىم يولۇقسا قارا كۈنلەرگە،
ۋاقىتلىقتۇر بوران — چاپقۇن، سۇزۇلگەي كۈن — بوران كەتسە.

توكۇپ تەر بەلكى قان يۇتسا — ئادالەت قوغداپ ھەركىم،
قاچان زايا بولۇر ئەجرى، ئېچىلغاي غۇنچە قان كەتسە.

ئۇزۇن يىللىق ھاياتىڭدىن ساۋاقلار ئال، ئېچىل ئى كوز!
بولۇر ئاسىيلىق — ئوتكەن كۈن ئېسىڭدىن ناگىھان كەتسە.

1982 - يىلى.

تىكەندىن قورققان بۇلبۇل ئەمەس

سەھەر شەبنەم چۈشۈپ غۇنچە كوزىن ئاچتى،
كورگەچ بۇلبۇل يۇرىكىگە ئوت تۇتاشتى.

چىدىيالىماي سايراپ كەتتى بۇلبۇل شۇئان،
ئۇرغۇپ چىقتى ئىچ - ئىچىدىن دەرتلىك پىغان.

دىدى بۇلبۇل: "ئاشىق بولدۇم ساڭا ئى گۈل!
رەھمى قىلىپ تىلىگىمنى ئەيلە قوبۇل."

گۈل دىدىكى: "ئاڭلا بۇلبۇل بىر گېپىم بار،
يېقىن كەلمە، پايلاپ تۇرغان تىكىنىم بار.

نەشتەلىرى سۇغۇرۇلغان زەھەر بىلەن،
ئاگاھ بولۇپ يۇرگىن ئەمدى ھەزەر بىلەن"

دىدى بۇلبۇل: "پەرۋايم يوق دىگىنىڭدىن،
فورقىمغايمەن يېنىڭدىكى تىكىنىڭدىن.

گۈلنى سۇيگەن فورقماس تىكەن ئازاردىن،
فورقماس ھەرگىز سۇيگۈنىڭ دىدارىدىن.

جاننى تىكىپ ئۇشبۇ يولغا ئاياغ سالدىم،
ئوتتىن يانماس پەرۋانىدىن ساۋات ئالدىم.

كۈلۈمسىرەپ باش لىگىشتىپ قىلدى قوبۇل،
بۇ ۋەدىدىن مەمنۇن بولدى خەستە بۇلبۇل.

ئوز يولىدا مەھكەم تۇردى سادىق بولۇپ،
سايىراپ يۇردى گۈل ئىشقىدا ناتىق بولۇپ،

جاپا سالدى نەشتە ئۇرۇپ تىكەن ئاگا،
لېكىن بۇلبۇل تەرك ئەتمىدى سەۋتۇ - ناۋا.

چىداپ ئوتتى يىللار يۇتۇپ مۇنابەنى،
كورسەتتى ئۇ مەردانىۋار ئىرادىنى.

رەببىلىققا ئايلاندۇردى خىيالىنى،
ئاخىر تاپتى سۇيگەن گۈلنىڭ ۋىسالىنى.

قەترە - قەترە تەرلىرىدىن گۈللەر ئۇندى،
پىنغان كەتتى، ئاخىر ئۇنىڭ كوڭلى كۈلدى.

1982- يىل.

موماي بىلەن قىز

ئوتكەنكەن قەدىمقى چاغدا بىر موماي ،
كوپ ئۇزۇن ياشىغان تەجرىبىگە باي .

بار ئىكەن بىرگىنە سۇيۇملۇك قىزى ،
دۇنيادا قالدۇرغان يادىكار ئىزى .

بۇقىزنىڭ ئىسمىنى قاتار كەن بەختى ،
چىرايى جايىدا ، يېتەرلىك ئەقلى .

موماينىڭ كوزىگە نۇر ئىكەن بۇ قىز ،
سۇمبۇل چاچ ، ئاي يۈزلۈك ، يېشى ئون سەككىز .

”قوزام“ دەپ بۇ قىزنىڭ سىلاپ باش - كوزىدىن ،
كۈنلىرى ئوتەركەن شات قىلىپ ئوزدىن .

موماينىڭ ئامرىغى بولغان شۇ گۈزەل ،
نۇسائىتىم بىر كۈنى بولۇپتۇ كېسەل .

پەرىشان ھالەتكە چۈشۈپتۇ موماي ،
ئوتەركەن كوزىنىڭ يېشى قۇرئىماي .

قولدىن كەلگەنچە قىپتۇ چارىنى ،
ساقايتىپ بولماپتۇ جىگەر پارنىنى .

سەھەرلەر تەڭرىگە قىپتۇ مۇناجات .
دەپتۇ ئۇ: "بۇ غەمدىن ماڭا يەر نىجات ."

بۇ غۇنچەم ئىپچىلماي تۈزۈپ كېتەرەمۇ ؟
قىزىمنى شۇم ئەجەل ئېلىپ كېتەرەمۇ ؟

كۆپ ئۇزۇن ياشىدىم قالىمدى ھەققىم ،
دۇنيادىن يانارغا يىتىپدۇر ۋاقتىم .

قىز قالسۇن، مەن كېتەي قىزنىڭ ئورنىدا،
قىزىمغا ئامانلىق بەرگىن ئى خۇدا !

بۇ قېرى قۇلۇڭنىڭ ھالىغا يەتكىن ،
خۇدايا تىلەكنى ئىجاۋەت ئەتكىن .

زار - زار يىغلاپتۇ موماي شۇ يوسۇن ،
كوزىدىن ئافقۇزۇپ ياش ئورنىغا خۇن .

2

ئاگمەن بىر كۈنى مۇنداق ھادىسە ،
يۈز بېرىپ مومايغا ساپتۇ ۋەسۋەسە .

بوشانغان بىر كالا كىرىپ ھويلىغا ،
يىمەكلىك ھىد بۇيى پۇراپ بۇرنىغا .

ئوچاقتا ئېسىغلىق تۇراركەن قازان ،
ئۇنىڭغا بېشىنى تىقىپتۇ شۇ ئان .

مۇڭگۈزى بەنت بولۇپ قازان ئىچىگە ،
كوتىرىپ يۈرۈپتۇ مۇڭگۈز ئۈستىگە .

ھويلىنى كېزىپتۇ قىلىپ پاتپاراق ،
بويىتۇ بىر ئاجايىپ كۈتمىگەن چاتاق .

شۇ زامان چىقىپتۇ موماي تاشقىرى ،
بولمىغان بۇنىڭدەك ۋەقە ئىلگىرى .

كالىنى ئەزرائىل قىپتۇ ئۇ گۇمان ،
بۇ دەھشەت ئاستىدا تارتىپتۇ پىغان .

ھۇشىنى بېرىپتۇ موماي ئىلكىدىن ،
تىرەشكە باشلاپتۇ جاننىڭ ۋەھىمىدىن

دەپتۇ : ”ئى ئەزرائىل يوقتۇر ئاغرىغىم ،
بۇياقتا يېتىپتۇ ئاغرىغان قىزىم“ .

قىزىنى كورسىتىپ قىپتۇ ئىشارەت ،
”ئۇنى ئال ، مېنى قوي، تېنىم سالامەت“

3

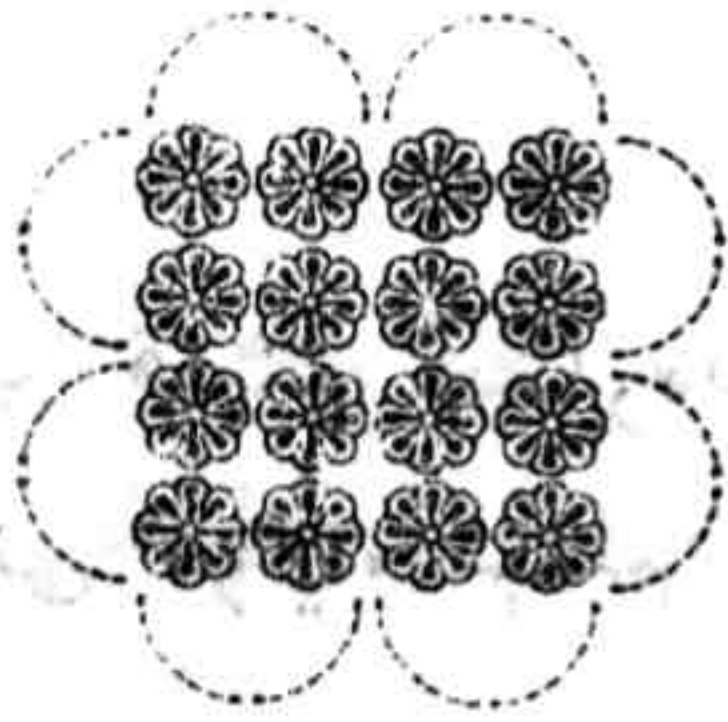
ئاسانمەس جانان دەپ جاندىن كەچمەگلىك ،
ئاش تاۋىغىنى سۇندۇرۇش - ناندىن كەچمەگلىك .

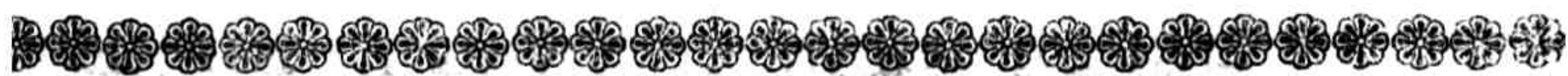
يالۋان كوپ ئاغزىدا شەھەرلەر ئالغان ،
مەيداندا كوز بىلەن كورمىسەڭ يالغان .

بەزىلەر كورۇنگەن بىلەن سۇباتلىق ،
پەيت كەلگەن چاغلاردا دىگەي: جان تاتلىق .

بىر مىسال فالدۇرغان ئەجداتلار سۇزۇك ،
مەرتلەرنى مەيداندا سىنىپتان تۇزۇك .

1982 - يىل .

ئېيتقان ئىدىمغۇ، ئى كوڭۇل؟

“بىلىمىسەڭ چۈشەر يېرىڭنى، ئۇچما ھەر يان ئى كوڭۇل”
قىلمىدىڭ ھەرگىز قوبۇل بۇ سوزنى، نادان ئى كوڭۇل،
نە ئۇچۇن بولدۇڭ بۇ يەڭلىغ ئەمدى ۋەيران ئى كوڭۇل؟
قايسى دەرت باغرىڭنى قىلدى قاتمۇ - قات قان ئى كوڭۇل؟
قايسى ئاتەش دە كويۇپ سەن مۇنچە بىر يان ① ئى كوڭۇل.

سەن بۇرۇن گۈلزار ئارا ياشناپ ئېچىلغان گۈل ئىدىڭ،
شاخمۇ - شاخ پەرۋاز قىلىپ سايرايدىغان بۇلبۇل ئىدىڭ،
ھىچ تۇرالمايتتىڭ يېرىڭدە چاچىلغان دۇلدۇل ئىدىڭ،
بەزم - سوھبەتلەردە ناتىق - سوزلىرى مەقبۇل ئىدىڭ،
ئەمدى يوققۇ شوخلىغىڭ، ھالىڭ پەرىشان ئى كوڭۇل؟

باشلىرىڭ يەرگە چۈشۈپتۇ ساڭگىلاپ، رەڭگىڭ سۇنۇق،
نە ئۇچۇن بولدۇڭ بۇگۈنكى كۈندە مۇنچە قايغۇلۇق،
ئەيلە ئەسرارىڭنى ئەپشا، سەرگۈزەشتىڭنى ئوچۇق،
سوزلە بۇ دوستۇڭغا ئەمدى ئوز غېمىڭنى سەن تولۇق،
يولۇقۇپ قانداق بالاغا چەكتىڭ ھىجران، ئى كوڭۇل؟

① بىر يان - كاۋاپ.

مەرسىيە

(ئەخمەتجان قاسىمگە بېغىشلايمەن)

ئۇستازىم كوز يۇمۇپ قەۋرەڭدە تېچ يات
غايەڭگە سادىقتۇر مىليونلاپ ئەۋلات.
ئولمەيسەن ھىچقاچان ئولۇم ساڭا يات!
ئوبرازىڭ دىللاردا ئەبىدى ھايات!

سەن كەتتىڭ ۋە لېكىن قالدى يادىڭكار،
ۋە تەنگە كورسەتكەن تارىخىي توھپەڭ.
تىكلىمەك بولغاننىڭ مۇنداق نەۋ باھار،
قۇچىغى گۈللەرگە پۈركەنگەن - كوركەم.

ئەپسۇسكى ئومرىڭنىڭ رىشتىسىن كەستى،
شۇم ئەجەل جاللادى بىزگە سالدى غەم.
ۋە تەننىڭ كوكىنى بۇلۇتلار باستى،
دىلغا غەم، كوزگە ياش تولدى ئوشۇلدەم.

سەن كەتتىڭ ۋە لېكىن ياندۇرۇلغان ئوت،
دىللاردا لاۋىلداپ، يالقۇنجاپ تۇرار!
ھىچ قاچان تارىختا ئۇنتۇلمايسەن،
شۈھرەتلىك ئەرباپسەن - مىللى ئىپتىخار.

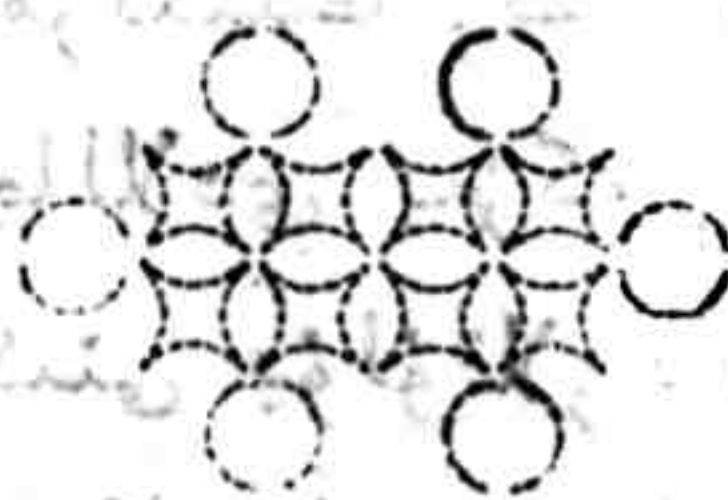
قىيىنچىلىق

بىئارام بولماي يات، تېچ كوز يۇمۇپ،
تەربىيەڭ كوڭۇلدە، ئەستە ۋەسىيەت.
غايەڭدىن كوڭۇللەر بولدى نەقىشكار،
بۇ غايە كوڭۇلدىن ئوچمەيدۇ پەقەت.

تارىختا مەن بۇنى سېنىڭ ئۈچۈن يازدىم
يۇيالماس يامغۇرلار، قىرالماس بوران،
تەسلىرىڭ ئىزىنى بىزنىڭ سىندىن ماچە
كورىدۇز دىيادە سېنىڭ نامىڭنى -
ئەۋلادىڭ ئوزىنىڭ ئېزىز جېنىدىن.

بىز بىر يىل بۇنى يازدىم
نىل رەڭ گۈمبەز بار تاكى جايىدا،
نامىڭنى ئۇنۇتماس سېنىڭ بۇ ئەۋلات.
ياشايدۇ ئوبرازىڭ يۈرەك قېتىدا،
ياشايدۇ ئەخمەتجان دىگەن ئېزىز ئات!

1982- يىل.

خوتەن

تاقىتىم يوق داغى ھىجرانىڭغا جانانم خوتەن،
كىندىكىم قېنى توكۇلگەن سەندە قى جانم خوتەن.

شەھىرى رۇخسارىڭنى كورمەگلىك كوڭۇلگە ئارزۇ،
شەھىرى ھىجرانىڭغا كوز سال - بەدرى تابانم خوتەن.

ئوتتى قىبرەت دەرسلىرى - باشىڭدىن قانلىق سەرگۈزەشت،
يازسا - يازسا تۈگمەس مىڭلارچە داستانم خوتەن.

ئەچچە مىڭ يىللىق زۇلۇم باغرىڭنى قىلدى تور - توشۇك،
بولدىمۇ ئۇ دەۋردە دەردىڭگە دەرمانم، خوتەن.

ئەزدى ماخۇسەن سېنى 3 يىلدا ئۈچ مىڭ يىلچىلىك ①
ئاشتى شىڭنىڭ زۇلمىتى ئۇستۇڭدە، سەرسانم خوتەن.

① 34، 35، 36 - يىللىرىدىكى ماخۇسەن زۇلمى شائىر ھىزنىنىڭ
«خوتەن ئاھالىسىنىڭ 3 يىللىق پەقانى» سىدىرلەۋەتلىك بىر شېئىرىدا تولۇق
تەسۋىرلەنگەن.

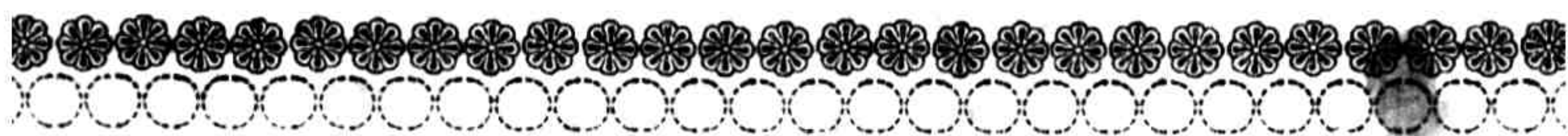
تۈلكە كەتتى، بورى كەلدى، بورى كەتسە كەلدى بارس
ياردى گويا قوزىدەك كوكسۇڭنى ھەر زالىم، خوتەن.

كەتتى مۇدھىش تۇنلىرىڭ - كۈن تۇغدى ئۇستۇڭدە ئاخىر
قىلدى ئازات پارتىيە قۇللۇقتىن، ئازادىم خوتەن.

ئى ۋەتەننىڭ تۇپرىغى قوينۇڭ گۈلۈستاندۇر بۇگۈن،
كوكلە، ياشنا دەمبە دەم، كوڭلۇمگە ئىلھامىم خوتەن.

تاكى كوك گۈمبەزكى بار - بەختىڭ چىراغى بەر قارار -
پارتىيە بولغاچ سۇزۇك شەمئى شىبىستانىم خوتەن.

1982 - ۱۰

تارىخ

مارجاندەك تىزىلىپ كۈنلەر ئوتىدۇ،
شۇ كۈنلەر تارىخنى قىلىدۇ ھاسىل.
ئومۇرنىڭ يوپۇر مىغىنى يەرگە توكۇدۇ،
ۋە لېكىن كوكلەيدۇ ئۇزۇلمەي نەسىل.

كارۋاندەك قاتنايدۇ ئەزەلدىن ئەبەت،
بىپەرۋا، رەھىمسىز، توختاۋسىز دەملەر.
يولدىن توسۇشقا كىمدە بولسۇن ھەد،
ئېغىر يۈك كوتىرىپ باسار قەدەملەر.

تارىخنىڭ ئىجاتكار قوشۇنى ئادەم،
تارىخنى ياراتقان شۇ ئادەم قولى.
تارىخنىڭ چېكىسىگە قىستۇرۇلغان گۈل،
ئىجادىي مېھنەتنىڭ توزۇماس گۈلى.

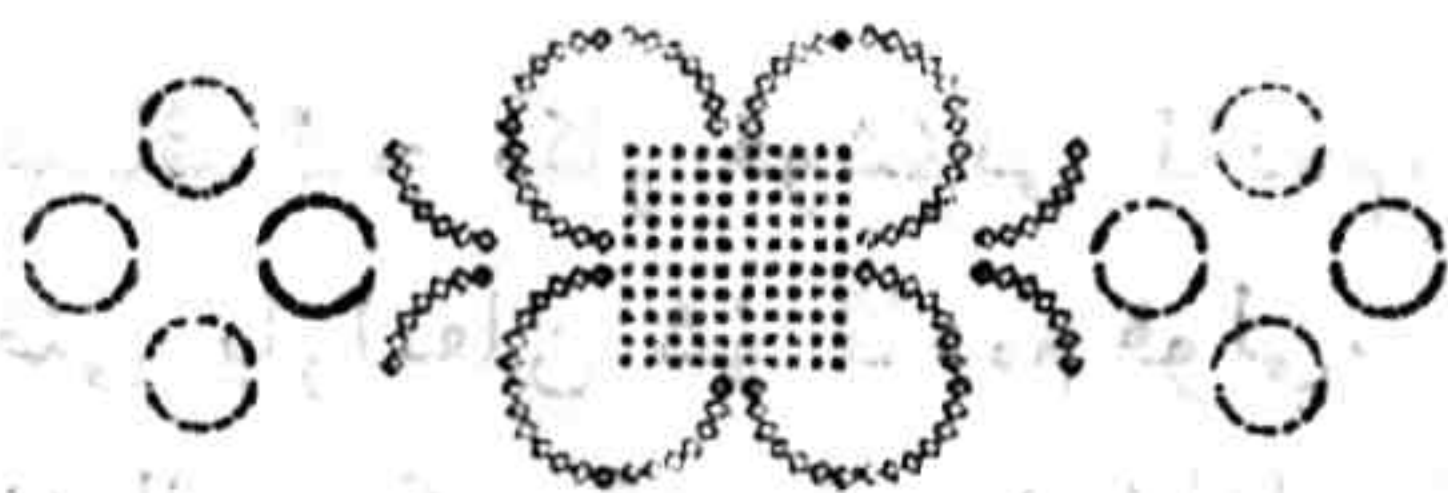
مۇقەررەر ھادىسە قېرىش ھەم ئولۇش،
نائىلاج بولار سەن بۇلەرگە دۇچار.

ۋە لېكىن ۋاقىتنى قانداق ئۆتكۈزۈش،
بۇ سېنىڭ ئىلكىڭدە بولغان ئىختىيار.

ۋاقىتنى قويما بوش، دۇنيادا قالدۇر،
ئىجادىي مېھنەتتىن تۈزۈماس گۈلزار.
ئولگەنلەر قاتارى ھىساپلانمايدۇ،
ھەر كىمدىن جاھاندا قالسا يادىكار.

جىرىڭلاپ ئوتىدۇ تارىخ كارۋىنى،
بويىنىغا يادىكار تۇمارىڭنى ئاس.
لېمۇ - لىپ تولدۇرۇپ قەدەھنى سۈزۈك،
زوق بىلەن سۇمۇرۇپ خۇمارىڭنى باس.

1982 - يىلى

قەغەز

قارىسام ھوسنىۋىڭگە كوڭلۇم ئېچىلدۇر مۇزىرەم بولۇپ،
كۈلكە پەيدا بولىدۇ بۇ كوزلىرىم نۇرغا تولۇپ.

ئاق يۈزۈڭ، تەكشى يۈزۈڭ، زوقىم كېلىۋى خەت يازغىلى،
ئالدىرايمەن ساڭا گەۋھەرلەرنى ھەردەم تىزغىلى.

ۋارىغىڭ تىنىق سۇدەك، كوڭلۇمنى تارقار ئوزىگە،
كوزلىرىمنى ھىچ ئۈزەلمەيمەن يۈزۈڭدىن ئوزىگە.

بى غۇبار مەيدان، فەلەم جەڭگاھى سەن جەڭ قىلغىلى،
گۈل بىلەن زىننەتلىنىپ كوزلەرنى روشەن قىلغىلى.

سەندە قۇرلار گۈل - گۈلۈستاندۇر سېنىڭ قوينۇڭ ماڭا،
سەندە بۇلبۇللار ناۋا قىلغاي كوڭلۇم مەپتۇن ئاڭا.

1982- يىلى

كەل ئى سازەندە!

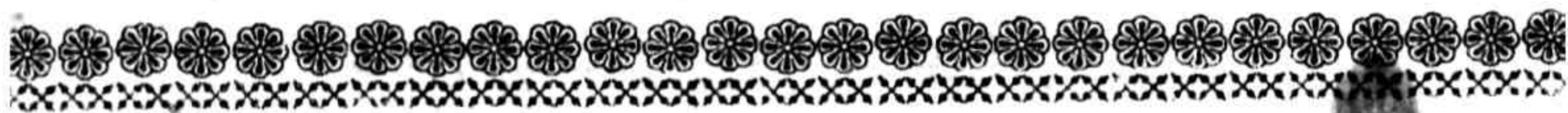
كەل ئى سازەندە! سازىڭدىن كوڭۇلنى بەھرىمەن ئەيلە،
ئۇنىڭ تەشنىلىغىنى قاندۇرۇپ كوكلەت - چۈمەن ئەيلە.

كوڭۇل قۇشىنى سەيد ئەت - دىلرەبا چالغۇ ناۋاسىدىن،
يېقىملىق بۇ ناۋاغا جىسىم ئويدىنى ۋەتەن ئەيلە.

يۈرەك تارىخا تەڭكەش ئەيلە چىرتىپ سۇيگۇ تارىنى،
بۇ ئاۋاز رىشتىسىن جان مۇرغى بويىنىغا كەمەن ئەيلە.

ئەجەپ ئەييامى گۈلشەن بولدى بىزنىڭ بەختىمىز كۈلدى،
ۋەتەن گۈلزارىدا بۇلبۇل كەبى شىرىن سۇخەن ئەيلە.

تۈزۈپ سازىڭنى ماسلا دەۋر سازىغا، ئاڭا ئەگەش،
ئۇلۇغ پارتىيەگە شائىر تەشەككۈرەڭ تۈمەن ئەيلە.

تارىم دەرياسى

مەۋج ئۇرۇپ ئاقىسەن تارىم دەرياسى،
شاۋقۇنۇڭ خەلقىمىنىڭ يۈرەك ساداسى.
دەشتلەرگە شەربەتسەن، دۈشمەنگە ئوغا،
ۋادىلەر باغرىنىڭ سۈيۈڭ داۋاسى.

سەن بىلەن بۇ دىيار بولىدۇ گۈلشەن،
سەن بىلەن بۇلبۇللار قاقىدۇ قانات.
سەن بىلەن ھاياتنىڭ كوزلىرى روشەن،
سەن بىلەن توقچىلىق تاپىدۇ ھايات.

نامەلۇم زاماندىن بېرى ئاقىسەن،
گاھ پەسلەپ، گاھ تېشىپ چاقىسەن گىرۋەك.
دالىلار باغرىنى قاندۇرۇپ سۇغا،
نازۇ - نىمەتلەرنى بېرىسەن ئەلۋەك.

قوينۇڭدا زۇمۇرەت كەبى سۈلىرىڭ،
ئوزۇڭنىڭ قولىدا تېزگىن - چۈلۈۋرۈڭ.

ئاقسەن ئېقىمىنى بۇزۇپ - ئۈزگەرتىپ،
ئاجايىپ كۈچلۈكتۇر سېنىڭ غۇرۇرۇڭ.

مەغرۇران تۇس بىلەن ئېقىپ ھەر قاچان،
جىمىرلاپ تىنمىسىز بولۇسەن راۋان.
يېشىڭ كۆپ ئۇزۇندۇر سېنىڭ بىگۇمان،
كوزۇڭدىن تارىخنىڭ سىرى نامايان.

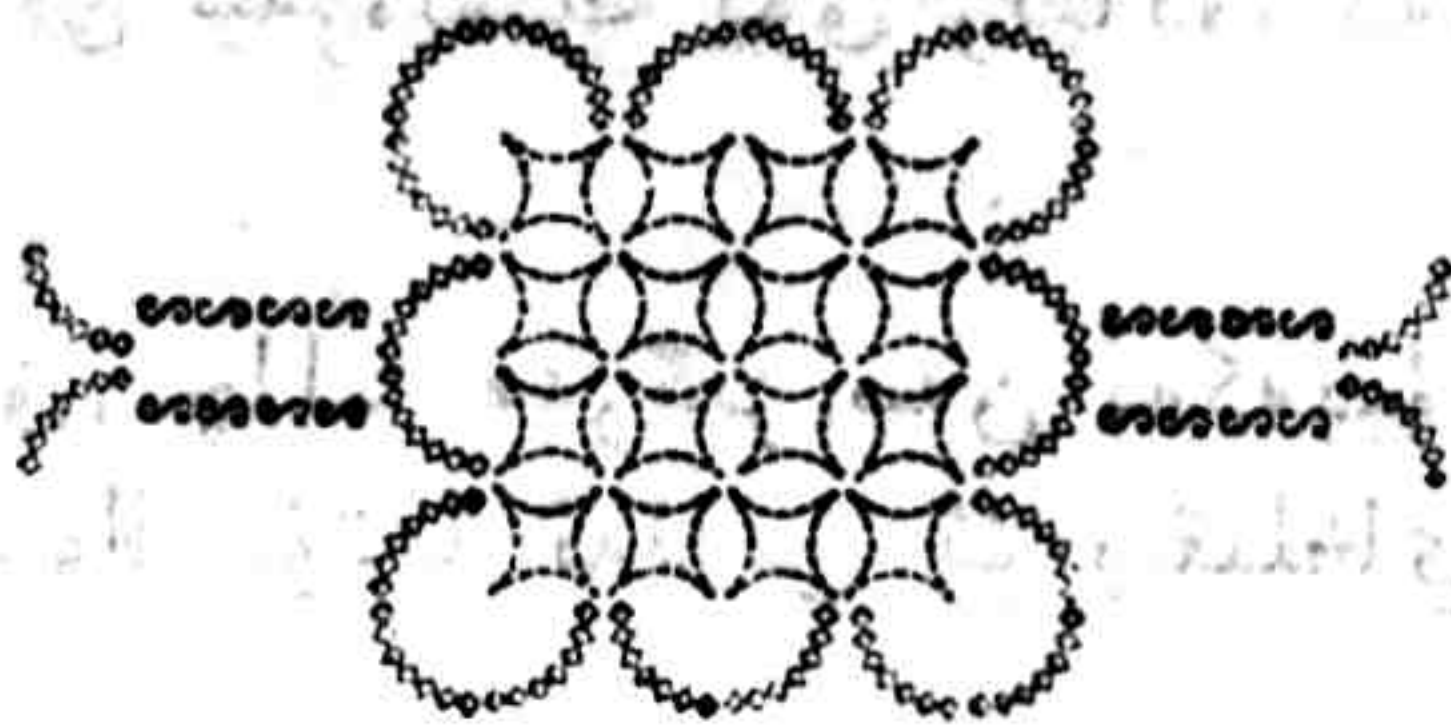
قۇشلار تەلپۈنۈپ قاققان دەك قانات،
قىرغاقلار، دالىلار تەلپۈنەرساڭما.
سېخسەن لىۋىڭدىن توكسەن ناۋات،
شۇڭلاشقا لەززەتلىك لوقماڭ ھاياتقا.

باغرىدا سۈيۈڭۈڭنىڭ پارلاق چىرىغى،
نۇرلىنىپ ئاقىدۇ سەندە سىماپ سۇ.
ھوسنۇڭگە تىكىلىپ قانماس يۈرەكلەر،
ھاياتقا ھاياجان، ئىپتىخار تۇيغۇ!

ئاق تارىم دەرياسى! ئاق ئابى ھايات!
ھەر قەترە سۈيۈڭۈڭنىڭ قىممىتىدۇر قان.
ئوركەشلە، مەۋج ئۇرۇپ دەلنى ئەيلە شات!
سەن ئەزىم دەريا سەن، تونۇيدۇ جاھان!

ئىلىۋپەر گۈمبەزدۇر تاكى بەر قارار،
داۋالغۇپ مەردانە ئۇزۇپ ئېقىۋەر!
سەن بىلەن گۈللەنگەن بىزنىڭ بۇ دىيار،
سەن بىلەن ھەممەنەپەس بىزنىڭ قانۇ - تەر.

1982-يىلى.

تەكەببۇرغا تەربىيە

بولماسەن ئوزەڭنى چوڭ تۇتماق بىلەن مەندىن ئېرى،
قاچما، يوق مەندە يۇقۇملۇق ھىچ كېسەل مىكرۇپلىرى.

ئادىملىك بىزدە تەڭدۇر، بىزگە ئورتاق بۇ شەرەپ،
ئۇشبۇ ئىنسانى شەرەپنىڭ يوق زىيادە، كەم يېرى.

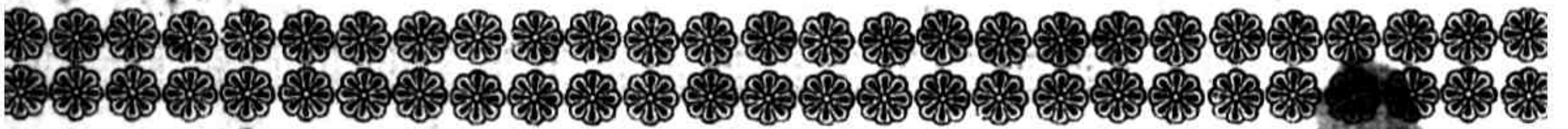
قىلما چوڭلۇق، چالما ھەرگىز سەن تەكەببۇر ناغرىسىن،
كىم ئوزىن چوڭ تۇتسا ئەلدىن ئۇ يىقىلغاي ئاخىرى.

بەرمىگەي بۇ جەمىيەت كىبىرۇ - تەمەنناغا ئۇرۇن،
چوڭچىلىقنىڭ ئاقبۇت باردۇر ھالاكەت خەتىرى.

سەن ئوزەڭنى يەرگە تەڭ تۇت، ئەيلە كەمتەرلىكنى خۇي،
مەۋقەنىڭ بولغاندىمۇ ئۇستۇن - پەلەكنىڭ ئەختەرى.

ئى بۇرادەر قىل قوبۇل ئۇشبۇ سوزۇم گەر توغرىدۇر،
قايتۇرۇپ بەر ئوز قولۇمغا بولمىسا توغرا يېرى.

1983-يىل

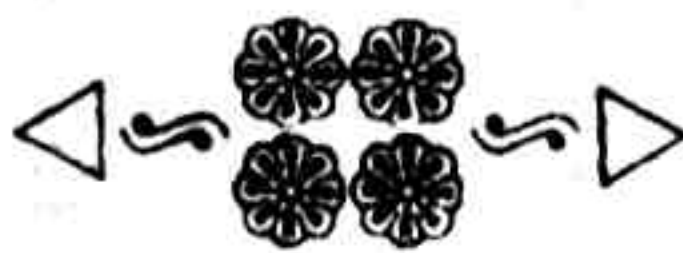
پارچىلار

قەلەم تىغىدۇر، قەغەز مەيدان، قۇرلەردىن سەپ تۇزۇلگەن،
ھەر بىر قۇرنى كورسەڭ مەگەر كوكتىن يۇلتۇز ئۇزۇلگەن.
ھەر جۇملە سوز مەرۋايىتتىن زىيادە دۇر سۇزۇكلۇكتە،
دەيسەن ئۇنى بى ئىختىيار گويا نۇردىن سۇزۇلگەن.

1983-يىل.

كىم ھىساپلاشماي خۇسۇسى ئارزۇ بىرلە ئەگەر،
خەلق ئۇچۇن چەكسە جاپا تارىخ ئۇنى ھىچ ئۇنۇتماس.
نەچچە يىللاپ كومۇلۇپ قالسا قارا تۇپراقتا زەر،
زەر ھامانە زەر ئىرۇر ھىچ قەدرى كەتمەس داتلىماس.

1983-يىل.

يىللار

يىللار ئادىتىچە كېلىپ كېتىدۇ،
يىللارغا بۇ رەۋىش ئەزەلدىن قانۇن.
ئادەملەر يىللاردا بوستان ئېتىدۇ،
بولسۇن دەپ سايىسى ئەۋلاتقا ئورۇن.

ئوتكەنكى يىللاردىن خىجالەت چەكمە،
ئىجادىي مېھنەتتىن ئۇنىگەن بولسا گۈل.
كەلگۈسى يىللارغا ئەزەرنى تاشلا،
مەرتلەرنىڭ ئىزىچە يولغا راۋان بول.

ياسالسۇن شەرەپلىك تارىخ يىللاردىن،
تارىخنىڭ ئاساسى ئەمگەك - قانۇ، تەر
قويۇلسۇن يادىكار ئوڭمەس گۈللەردىن،
بى نىشان كەتسە كىم نامى تېز ئوچەر.

ئاجۇندا يادىكار قويغان ئولمىدى،
مەشگۈلۈك تېرىملىك تاپتى مەنىدە.
ناۋايى، فارابى، مەھمۇدلەر مانا،
ياشايدۇ ئىنساننىڭ چوڭقۇر قەلبىدە

1983-يىل.

تارىخنى ئۇگەن

تارىخنىڭ غەزىنىسى ھىكمەتكە تولغان،
ئويغىتار بۇ ھىكمەت غاپپىل كوزلەرنى.
ئوقۇساڭ بىلىسەن نىمىلەر بولغان؟
ساۋاقلار قىلىدۇ ئاقىل - بىزلەرنى.

كىرپىكلەر قەلەمدۇر، كوزلەر دۆۋەتدۇر،
تارىخنىڭ ھەر بېتى قاندىن يۇتۇلگەن.
تارىخ كەچمىشىگە ياخشى ھوججەتتۇر،
ئۇنىڭدا ھەقىقەت سوزلەرپ ئوتۇلگەن.

نەقىشيدۇر تارىختا ئاچچىق ساۋاقلار،
سوزلەيدۇ ئۇ بىزگە كەچكەن ئۇزاقتىن.
نىمىلەر كورمىدى ئاتا - بوۋىلار -
ۋاپاسىز ۋە زالىم، تەتۇر پەلەكتىن.

